

แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรี

นายมนธวัช จำปานิล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

GUIDELINES FOR TEACHING AESTHETIC COURSES IN THE CONTEXTS OF VISUAL
ARTS AND MUSIC FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

Mr.Mondhawat Jumpanil

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบท

ของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

โดย

นายมนรวัช จำปานิล

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์ วัฒนรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิษฐ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์ วัฒนรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสิพันธุ์ แจ่มจันทร์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ วนิดา จำเริญ)

มนธวัช จำปานิล : แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.(GUIDELINES FOR TEACHING AESTHETIC COURSES IN THE CONTEXTS OF VISUAL ARTS AND MUSIC FOR UNDERGRADUATE STUDENTS)อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.ปยุตต์ ทรัพย์พิชญ์,อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ผศ.ดร.รังสิพันธุ์ แข็งขัน,166 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ซึ่งเป็นแกนหนึ่งในทฤษฎีการสอนศิลปศึกษา 4 แกนหรือ DBAE โดยเน้นสุนทรียศาสตร์ทางทัศนศิลป์และดนตรี

ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างกับผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน และใช้แบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ช่วงคะแนนกับนักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 300 คน นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา และคำนวณหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

1) จุดประสงค์ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ โดยเน้นที่การรับรู้คุณค่าความงาม มีรสนิยมอันดี สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรประชุมวางแผนร่วมกันของทีมผู้สอนเพื่อกำหนดทิศทางการสอน 2) เนื้อหาประกอบด้วยพื้นฐานของศิลปะ การบูรณาการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรบูรณาการศาสตร์ทั้ง 3 ด้านให้เป็นเนื้อเดียวกัน 3) กิจกรรมใช้แบบบรรยายประกอบสื่อที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ คือ ควรใช้วิธีการศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองและใช้การสอนเป็นทีมชุดเดียวกัน 4) สื่อการสอน ควรใช้สื่อพื้นฐานที่ทำให้เกิดสุนทรียภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด และควรใช้สื่อการสอนซึ่งมีการบูรณาการทางสุนทรียภาพเนื้อหาที่ครบทั้ง 3 ด้าน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรมีการปรับปรุงตำราและสื่อการสอนให้ทันสมัย มีความหลากหลายมากขึ้น 5) การวัดประเมินผล ควรเน้นการวัดด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและ ควรใช้เครื่องมือวัดผลหลายแบบร่วมกัน ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้สึก การเห็นคุณค่าความงาม

ภาควิชา.....ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา.....ลายมือชื่อนิติติ.....

สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา.....ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2555.....ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5283407027: MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: TEACHING IN HIGHER EDUCATION/ AESTHETICS OF THE VISUAL ARTS/ AESTHETICS IN MUSIC/ UNDERGRADUATES

MONDHAWAT JUMPANIL: GUIDELINES FOR TEACHING AESTHETIC COURSES IN THE CONTEXTS OF VISUAL ARTS AND MUSIC FOR UNDERGRADUATE STUDENTS. ADVISOR: ASSOC. PROF. POONNARAT PICHAYAPAIBOON, Ed.D, CO-ADVISOR:ASST. PROF. RANGSIPHAN KHAENGGKHAN, Ph.D., 166 pp.

The purpose of the study described here was to develop guidelines for teaching in the context of visual aesthetic and music for undergraduate students. The descriptive survey and Focus group method was chosen as an appropriate vehicle for conducting the study. This paper deals with the knowledge of Aesthetic, which is a part of the theories of DBAE art teaching, there are 4 axis or focusing on the Aesthetic of the visual arts and music.

The study was conducted by interviewing the Focus group in this concern of the Aesthetic of the Visual art and Music. They were Aesthetic instructor and the expertise in Aesthetic in Visual Arts and Music area. Addition data were collected from 300 undergraduate students by using questionnaires. The obtain data were calculated into frequency, percentage , arithmetic mean, and standard deviation.

Then the data were described in table forms the result reveal this following matter the guidelines for teaching Aesthetic courses in the contexts of Visual Arts and Music for undergraduate students.1) The objective the Aesthetic courses should provide variety of different Arts area, which emphasize in Aesthetic value, taste, and daily life appreciation. Suggestion: Planning meeting, the team should determine the direction of instruction 2) courses in content: the courses should consist of Arts basic which integrated with daily life appreciation. Suggestion: Should be integrate all three aspects as homogeneous. 3) The courses activity: The activity should be lecturing style by putting the student into directed Aesthetic experience. Suggestion: Should be used for field trips , study on your own and use the teaching team.4) Teaching media: The directed experience medias were the most preferable. Suggestion: Should be updated to modern textbooks and teaching materials and more variety. 5) The courses evaluation: Cognitive and effective evaluation mainly measurement with variety of measurement instrument. Suggestion: Should have measured the learners. emotional appreciating beauty.

Department : Art Music and Dance Education.....Student’s Signature.....

Field of Study : Art Education.....Advisor’s Signature.....

Academic Year : 2012.....Co-Advisor’ Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปณรัตน์ พิชญ์ไพพบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสิพันธุ์ แจ่มจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยด้วยความจริงใจและเอาใจใส่ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิษฐ์ ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์วันิดา จำเริญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ให้สมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ และขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาตรีทุกคนที่ให้ข้อมูลแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ ร่วมรุ่นที่คอยให้กำลังใจและช่วยกระตุ้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ รวมถึงขอขอบคุณสำหรับผู้คอยช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวในที่นี้ได้หมด

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่มอบสมบัติล้ำค่าให้ คือ การศึกษา และความรักที่ได้รับจากครอบครัวของผู้วิจัย โดยเฉพาะพี่สาวกัลยา จำปานิลที่สนับสนุนทุนการศึกษาจนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 การสอนในระดับอุดมศึกษา.....	11
2.2 ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา.....	14
2.3 ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไป.....	18
2.4 หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป.....	20
2.5 วิธีการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่.....	21
2.6 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	22
2.7 นวัตกรรมการสอน/เทคโนโลยีการสอน.....	23
2.8 วิธีจัดกิจกรรมการสอน.....	26
2.9 ลักษณะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา.....	28
3 ความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์.....	28
3.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพ สุนทรียศึกษา.....	28
3.2 ประสบการณ์ทางสุนทรียะ.....	29

บทที่	หน้า
3.3 การรับรู้ทางสุนทรียภาพ.....	32
4 สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์.....	33
4.1 ความหมาย ความสำคัญของทัศนศิลป์.....	33
4.2 คุณค่าของงานทัศนศิลป์.....	35
5 สุนทรียภาพทางดนตรี.....	38
5.1 ความหมาย และความสำคัญของสังคีตศิลป์.....	38
5.2 คุณค่าของดนตรี.....	42
6 การสอนสุนทรียภาพ.....	43
6.1 รูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา.....	43
6.2 วิธีการสอนสุนทรียภาพ.....	49
7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
8 วิธีการดำเนินวิจัย.....	69
9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
10 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก.....	141
ภาคผนวก ก.....	142
ภาคผนวก ข.....	151
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	166

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางที่ 1 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านจุดประสงค์.....	75
2	ตารางที่ 2 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านขอบเขตเนื้อหา.....	78
3	ตารางที่ 3 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	79
5	ตารางที่ 4 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอน.....	83
6	ตารางที่ 5 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล.....	84
7	ตารางที่ 6 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อเสนอแนะอื่นๆ.....	86
8	ตารางที่ 7 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม1.....	88
9	ตารางที่ 8 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม2.....	95
10	ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นนิสิต นักศึกษาด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน.....	104
11	ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นนิสิต นักศึกษาด้านขอบเขตเนื้อหา.....	105
12	ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นนิสิต นักศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน.....	107
13	ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นนิสิต นักศึกษาด้านสื่อการสอน.....	109
14	ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นนิสิต นักศึกษาด้านการวัดผลประเมินผล.....	110

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“....วิชาการทั้งปวงนั้นถึงแม้จะมีประเภทมากมายเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อนำมาใช้สร้างสรรค์สิ่งใดก็ต้องใช้ร่วมกัน หรือต้องนำมาประยุกต์เข้าด้วยกันเสมอ อย่างกับอาหารที่เรารับประทาน กว่าจะสำเร็จขึ้นมาให้เรารับประทานได้ ต้องอาศัยวิชาประสมประสานกันหลายอย่าง และต้องผ่านปฏิบัติมากมายหลายอย่างหลายตอน ดังนั้นวิชาการต่างๆมีความสัมพันธ์กันและมีอุปการะแก่กัน ทั้งฝ่ายวิทยาศาสตร์ และฝ่ายศิลปศาสตร์ ไม่มีวิชาใดใช้ได้โดยลำพัง หรือเฉพาะอย่างได้โดย....” (พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, 2521 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2550)

จากพระราชดำรัสข้างต้นสะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้และสาระของการศึกษาว่าการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถประยุกต์และประสมประสานกับศาสตร์หรือวิชาสาขาอื่นๆ ได้อย่างดี จนเกิดเป็นความชำนาญสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงนั้นเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ในบริบทของศิลปศึกษานั้นสามารถประยุกต์และประสมประสานเข้ากับวิชาอื่นได้ โดยการศึกษาที่ดีควรจะสร้างคนให้ฉลาด เป็นคนดี และมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ควรเน้นที่การช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (ประเวศ วะสี, 2537)

สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความจำเป็นในการเข้าใจและซาบซึ้งต่อความงามของธรรมชาติหรือศิลปะ เพราะบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นบัณฑิตที่สามารถสะท้อนประสบการณ์ทางสุนทรียะด้านศิลปะและดนตรีในด้านการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานศิลปศึกษา และดนตรีอย่างมีสุนทรียะ บุคคลที่ศึกษาศิลปะ ศึกษาดนตรีจึงต้องเห็นคุณค่าของความงามและเกิดสุนทรียภาพต่อชีวิต การศึกษาวิชาสุนทรียศาสตร์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการรู้คุณค่าความงามและเกิดสุนทรียภาพต่อชีวิตผู้เรียน

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม สร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างองค์ความรู้ เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจะต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ต้องพัฒนาคนทั้งให้มีคุณธรรมและมีความรู้ คือ ให้มีความรัก มีความเอื้ออาทร มีความรอบรู้ในสาขาวิชาการต่างๆทั้งในส่วนที่เป็นสากลและไทย สามารถดำรงชีวิตได้ด้วยความสงบสุข จึงควรที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับการแก้ปัญหาทางสังคม วิธีการเรียนจึงควรเน้นกระบวนการ ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิด การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อม (สุนทรวิวัฒน์, 2541)

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ นอกจากจะแก้ปัญหาการอยู่รอดด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคแล้ว มนุษย์ยังต้องการความความเพลิดเพลินใจที่มาจากความงดงาม ซึ่งอาจได้จากธรรมชาติหรือได้จากการสร้างสรรค์ศิลปะในบริบทนี้ คือ ทัศนศิลป์และดนตรี การซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติที่ได้ประสมภาพของของแต่ละคน ล้วนเป็นประสบการณ์ทางสุนทรียะที่ช่วยกล่อมเกลารมณ์มนุษย์ให้เกิดความเอื้อเอื้อ การซาบซึ้งในความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตรื่นรมย์แจ่มใส (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2542) คุณค่าของสุนทรียศึกษามีทั้งต่อบุคคลและสังคม คุณค่าที่มีต่อบุคคล คือ คุณค่าของศิลปะที่มุ่งส่งเสริมให้บุคคลเจริญ ในการสร้างสรรค์ และพัฒนาในการสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยเฉพาะนิสัยและความคล่องแคล่วในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถ และความถนัดของแต่ละคน คุณค่าของศิลปะต่อสังคม คือ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการบุคคลให้เหมาะสมกับปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันเพื่อจะได้เป็นกำลัง สามารถช่วยกันส่งเสริมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมให้งดงาม (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์: แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา, 2524)

แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ มีดังนี้ สุนทรียะเป็นเรื่องของความงาม สุนทรียภาพ คือ ความรู้สึกในความงาม สุนทรียศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่เกี่ยวกับความงาม ประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นประสบการณ์ทางความงาม ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจจากการรับรู้อันไม่ประสงค์สิ่งใด ศิลปะกับการศึกษา (Art and Education) ศิลปะศึกษาเป็นวิชาว่าด้วย “มิติของศิลปะ”(The Dimension of Art) ช่วยให้ผู้ศึกษายังเกิดถ้อยคำนิยามต่อวัฒนธรรมทางศิลปกรรม (Artistic Culture) มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของสุนทรียภาพ (Aesthetic Values) ที่ผูกพันแนบแน่นกับชีวิตประจำวันของเรา (สงวน รอดบุญ, 2518)

วนิดา ขำเขียว (2543) กล่าวว่าประโยชน์ของการศึกษาศุนทรียศาสตร์ คือ 1) ช่วยส่งเสริมความเจริญทางปัญญาจนสามารถหยั่งเห็นสัจธรรมและคุณค่าของความงาม 2) ช่วยส่งเสริมความเจริญทางอารมณ์ เพราะสามารถควบคุมอารมณ์และส่งเสริมการแสดงออกไปในทางที่ถูกต้องจนสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมได้อย่างเป็นสุข 3) ช่วยส่งเสริมการรับรู้ให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์จนเกิดคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ 4) สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมทางศิลปะ

ความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ต่อศิลปศึกษา

การศึกษาศุนทรียศาสตร์ภายใต้บริบทของศิลปศึกษานั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพซึ่งเป็นความรู้สึกถึงคุณค่า ของสิ่งที่มีงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียงและถ้อยคำที่ไพเราะ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) สุนทรียภาพ (Aesthetic) เป็นความรู้สึกโดยธรรมชาติของคนเราทุกคนซึ่งรู้จักค่าของวัตถุที่งาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียงและถ้อยคำที่ไพเราะ ความรู้สึกนี้ย่อมเป็นไปตาม อุปนิสัย การอบรม การศึกษา ซึ่งรวมเรียกว่า “รส” (Taste) ฉะนั้นความรู้สึกนี้อาจแตกต่างกันออกไป สุนทรียภาพ ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคลซึ่งอาจเจริญงอกงามได้ด้วยอาศัยการฝึกฝนในการอ่าน การฟัง และการพินิจดูสิ่งซึ่งงดงามเจริญใจไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นธรรมชาติหรือศิลปะ (ศิลป์ พีระศรี, 2515) ในทรรศนะของ เครือจิต ศรีบุญนาถ (2542) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าสุนทรียภาพหมายถึงคุณค่าของความงามของสิ่งต่างๆ ที่ประจักษ์แก่การรับรู้ของมนุษย์ที่ส่งผลไปสู่การนิยมนิยมชอบ (Pleasure) ชื่นชมยินดี มีความรู้สึกซาบซึ้ง เป็นสุขจากผลของการได้รับรู้สิ่งเหล่านั้น การรู้สึกถึงผลแห่งสุนทรียภาพได้ เป็นเพราะผลจากการได้รับสุนทรียธาตุ (Aesthetical Element) ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสรรพสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่เรียกว่าศิลปะทั้งสิ่งซึ่งงามให้ความเพลิดเพลิน ดมด่า ปลื้มปิติจากความสุขสงบจากคำสั่งสอนของศาสดา รวมถึงความน่าเกลียดน่ากลัวในจินตนาการที่ส่งผลสู่ประสบการณ์ทางสุนทรียะที่ประกอบด้วย 1) ประสบการณ์ทางปัญญา เป็นสิ่งที่ตนเองไม่เคยประสบมาก่อน 2) ประสบการณ์ทางอารมณ์ เป็นประสบการณ์ทางความรู้สึกที่มีสิ่งเร้าภายนอกเข้าไปกระทบต่อจิตใจ สุนทรียธาตุประกอบด้วย 1) ความงาม (ความสวย, ความตรงตาตริงใจ, ความเลอเลิศ) 2) ความแปลกหูแปลกตา (ความพิเศษความแปลกใหม่, ความแปลกประหลาด) 3) ความน่าทึ่ง (ความยิ่งใหญ่, ความอลังการ, ความน่าอัศจรรย์) (ปยุตต์ ทัศนีย์ พิชญ์ไพบุลย์, 2551)

การรู้คุณค่าความงาม แบ่งออกเป็นประเด็นในการวิจัยครั้งนี้ได้สองลักษณะ ดังนี้คือ

1.1 สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์

สุนทรียภาพในทัศนศิลป์ หมายถึงคุณค่าทางการเห็น เมื่อกล่าวถึงทัศนศิลป์ คุณค่าความงามหรือสุนทรียภาพเป็นวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างสรรค์และขับเสพศิลปะ ศิลปะเป็นกิจการที่มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ แสดงออกจากความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์จากมโนภาพที่ได้จากความจริงหรือจินตนาการที่คิดผ่นขึ้น โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจในอุดมการณ์นั้น งานศิลปะที่มีคุณค่าจึงสร้างสรรค์ขึ้นจากการแก้ปัญหาที่ต้องใช้ปัญญาอันสูงส่ง จนมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์เท่านั้น เป็นผู้ที่มีสติปัญญา จนถึงขั้นที่สามารถแก้ปัญหาสร้างสรรค์งานศิลปะได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามนุษย์สามารถปรับปรุงเพื่อแก้ปัญหาในด้านต่างๆ เช่น การใช้วัสดุและเครื่องมือ การสร้างสรรค์ให้มีคุณค่าทางความงาม เช่น การก่อสร้างที่พักอาศัย การก่อสร้างโบราณวัตถุและโบราณสถาน การแสดงออกของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะจึงเกิดจากมูลเหตุที่ว่ามนุษย์ได้รับรู้ในความงามของธรรมชาติที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปแบบลักษณะพื้นผิว สี และสัดส่วน มนุษย์จะมีความชื่นชมในความงามที่ตนสร้างขึ้นจนเกิดความพอใจและประทับใจในสิ่งที่ตนสร้างขึ้นมา เช่น จิตรกรจะแสดงความรู้สึกพอใจเมื่อสามารถเขียนภาพได้ดี จะมีคนชื่นชมต่อผลงานนั้นของตนที่สามารถทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกพอใจในผลงานของตนได้ (สวนศิริ ศรีแพงพงษ์, 2538) การจะเกิดคุณค่าความงามของศิลปะได้นั้น หมายถึงการนำเอามูลฐานของศิลปะหรือศิลปะธาตุ (Art Element) มาจัดวางเรียบเรียงหรือจัดวางเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมจนเกิดคุณค่าความงาม กระทั่งมีผลให้ผู้ชมงานศิลปะได้สัมผัสรู้และซาบซึ้งในสุนทรียรสของงานศิลปะขึ้นนั้น เราสามารถรับรู้องค์ประกอบทางความงามผ่านองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ และหลักการจัดองค์ประกอบได้แก่ เส้น(Line) รูปร่าง(Shape) ที่ว่าง(Space) พื้นผิว(Texture) และสี(Color)

1.2 สุนทรียภาพในดนตรี

ความหมายและคุณลักษณะของเสียงดนตรี ดนตรีหรือดุริยางคศิลป์หรือโสตศิลป์ (Audio Art) หมายถึงศิลปะที่เรียบเรียง สร้างขึ้น โดยใช้เสียง (Tone) เป็นสื่อทางสุนทรียะ เสียงที่เรียกว่า Tone นั้น มีลักษณะของการสั่นสะเทือนที่ก่อให้เกิดเป็นคลื่นเสียงกระจายไปในอากาศอย่างสม่ำเสมอ และก่อให้เกิดต่างจากธรรมชาติ (Sound) และเสียงชนิดที่ก่อให้เกิดความรำคาญ (Noise) จึงมีการจำแนกเสียงออกเป็นสองประเภทคือ เสียงที่เป็นระบบแน่นอน (Conventional Sound) และเสียงที่ไม่เป็นระบบ (Non conventional Sound) เสียงดนตรีจัดว่าเป็นเสียงที่มีระบบระเบียบ (Organized Sound) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จังหวะ (Rhythm) และทำนอง (Melody) มีการประสานและการควบคุมที่แน่นอน ดนตรีเป็นศิลปะที่ทำให้การรับรู้ทางการได้ยินที่ต้องอาศัยเวลาที่

ต่อเนื่องเพื่อจะได้รับความรู้ในส่วนทั้งหมดของคนตรีและเพลงมูลฐานหรือธาตุศิลปะของคนตรี (Audio Art Elements) นั้นได้แก่ เสียง (Tone) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เสียงมีความหลากหลายในตัวของมันเองคือ ระดับเสียง (Pitch) ความยาวเสียง (Duration) จังหวะของเสียง (Rhythm) ความเข้มของเสียง (Intensity) และคุณภาพของเสียง (Quality)

หลักการทางดนตรี หมายถึง กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีในการสร้างสรรค์ศิลปะดนตรี โดยการใช่มูลฐานของศิลปะดนตรี หรือศิลปะธาตุทางดนตรีมาจัดวาง เรียบเรียงให้บรรลุคุณค่าความงามหรือความไพเราะขึ้น เป็นดนตรีในรูปแบบต่างๆ ที่เรียกว่าเพลง หลักการทางดนตรี มีลักษณะเป็นวิทยาการอันเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับเรื่องสุนทรียะธาตุ (Aesthetic Element) ที่นำมาใช้ในการจัดระบบระเบียบเรียบเรียงปรุงแต่งเสียง กระบวนการสร้างสรรค์เรียบเรียงดนตรีเป็นหน้าที่ของนักประพันธ์ดนตรีหรือนักแต่งเพลง ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการรับรู้และการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ทางเสียง การจัดเรียบเรียงศิลปะดนตรี (Arrange) คือการจัดองค์ประกอบศิลป์ทางดนตรีเช่นเดียวกับการจัดองค์ประกอบศิลป์ทางทัศนศิลป์ เป็นการสร้างสรรค์รูปแบบดนตรีหรือเพลงโดยการจัดความสัมพันธ์ระหว่างเสียง (Tone) และเวลา (Time) ซึ่งเป็นมูลฐานหรือศิลปะธาตุทางดนตรี สุนทรียภาพหรือความไพเราะของคนตรี หมายถึงปฏิภิกิริยาภายในของผู้ฟังดนตรีที่แสดงอาการขานรับหรือสำเนียงต่อความงามหรือความไพเราะต่อคนตรี ในขณะที่มีการรับรู้ทางการฟัง อาการขานรับหมายถึงความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งในความงามหรือสุนทรียะ (Aesthetic Appreciation) คุณค่าอันเป็นความงามความไพเราะในดนตรีจึงประเมินได้จากผู้ฟัง อย่างไรก็ตาม ดนตรีหรือเพลงก็ต้องมีคุณสมบัติที่ไพเราะหรืองาม และผู้ฟังก็ต้องมีสุนทรียภาวะ (Aesthetic Maturity) เกี่ยวกับดนตรีด้วยความงามความไพเราะในดนตรีที่ให้สุนทรียรสแก่ผู้ฟังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้ 1) ความงามความไพเราะขึ้นอยู่กับเอกภาพในดนตรี คือความสัมพันธ์สอดคล้องที่นักดนตรีหรือนักร้องสามารถขับร้องหรือบรรเลงได้ตรงตามเจตนารมณ์ของคีตกวีหรือนักประพันธ์เพลง 2) ระดับความงามหรือสุนทรียรสในดนตรีหรือเพลง หมายถึงคุณค่าทางอารมณ์รู้สึกที่แสดงออกในลักษณะของความเพิลิตเพิลิน ความประทับใจในระดับที่แตกต่างกัน ระดับความงามความไพเราะในดนตรีมีสองระดับคือ ความงามความไพเราะในระดับผัสสะ (Perception) หรือระดับการรับรู้ทางดนตรี คือการฟังหรือการรับรู้ทางการได้ยิน (Hearing) ความงามความไพเราะในระดับซาบซึ้งกินใจ (Appreciation) ดนตรีหรือเพลงที่ให้คุณค่าความงามในระดับนี้ไม่ง่ายต่อการรับรู้ทางการฟัง ผู้ฟังต้องมีประสบการณ์ทางดนตรีมาพอสมควร มีความตั้งใจฟังถึงขั้นฟังพิโนจ และฟังอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการคิด และการเปรียบเทียบ เกิดความรู้ความเข้าใจ ต่อเนื่องไปถึงอารมณ์ซาบซึ้งซึ่งเป็นการรับรู้ถึงความหมาย ของภาษาดนตรีเนื้อหาของสาระ เข้าถึงพื้นผิวอารมณ์เพลง เกิดการแปล

ความหมายและสังเคราะห์ไปตามความรู้ความเข้าใจในดนตรี เกิดการตอบสนองทางอารมณ์ เกิดเป็นการงานรับทางสุนทรียะ (มโน พิสุทธิรัตนานนท์, 2546)

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541) กล่าวว่า การเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์สุนทรียะทางดนตรีนั้นจะเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรีของผู้เรียน การสอนให้เกิดประสบการณ์สุนทรียะได้นั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนการสอนที่เน้นการรับรู้ทางปัญญาเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรกระทำควบคู่ไปกับการรับรู้ทางปัญญาเชิงปริมาณ นอกจากนี้เนื้อหาต่างๆทางดนตรี ได้แก่ บทเพลงควรมีลักษณะของสุนทรียวัตถุ คือ เป็นบทเพลงที่มีคุณค่าทางดนตรี ซึ่งการเลือกบทเพลงตลอดจนการจัดกิจกรรมดนตรี ควรคำนึงถึงตัวผู้เรียนในด้านความสามารถทางการรับรู้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะการฟังซึ่งจัดเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้ฟังเข้าถึงสุนทรียรสของดนตรี ปัจจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเสริมความซาบซึ้งดนตรีในตัวผู้เรียนได้ เพราะเหตุผลที่ว่าคุณค่าของประสบการณ์สุนทรียะ คือ 1) เป็นการตอบสนองความต้องการรับรู้ของมนุษย์ 2) เป็นการพัฒนาศมรรถนะ และศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์การที่จะตัดสินว่า ใครมีสุนทรียภาพหรือใครไม่มีสุนทรียภาพให้พิจารณาที่ค่าในตัวหรือค่านอกตัวของสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมองเห็นค่าในตัวของวัตถุนั้น แสดงว่ามีสุนทรียภาพ ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลนั้นมองเห็นค่านอกตัวของวัตถุนั้นมากกว่าค่าในตัวก็แสดงว่าบุคคลนั้นไม่มีสุนทรียภาพ (รัตนา ต้นบุญเต็ก, 2523)

จุดอ่อนทางการศึกษาดนตรี คือ การไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเด่นชัด ทักษะศิลป์ได้รับการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษามานานพอสมควร ตั้งแต่การก่อตั้งโรงเรียนเพาะช่างจนถึงมหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนดนตรีแทรกตัวอยู่ในมหาวิทยาลัย ในสถาบันราชภัฏมาก่อน ศิลปะการแสดงเสียอีก แต่บทบาทในการพัฒนาไม่ชัดเจนนัก ไม่ได้รับการสนับสนุนศิลปะและดนตรีให้มีความหลากหลาย ดนตรีไทยคงติดอยู่กับแบบแผน ความหลากหลายคือความเป็นจริงและเสน่ห์ของศิลปวัฒนธรรมด้วย ไม่ได้มีการช่วยกันพัฒนาศิลปะและดนตรีให้เป็น “ศาสตร์” ให้มีความลุ่มลึก ให้มีวิชาการ ให้มีการค้นคว้าวิจัย ปัญหาระบบการศึกษาไทย ทั้งการศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา ยังไม่ได้พัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เพื่อการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีรสนิยม มีความอึดเอิบในตน ยังไม่เห็นคุณค่าในศิลปะและดนตรีมากเพียงพอ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2551)

ศิลปศึกษาควรใช้แกนความคิด 4 แกนเป็นหลักคือ กิจกรรมสร้างสรรค์ ประวัติศาสตร์ ศิลป์ การวิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์ ซึ่งสุนทรียศาสตร์ในระดับนี้ เป็นสุนทรียศึกษาที่เป็นโปรแกรมประสานระหว่างความงามของศิลปะทุกสาขา ความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นวิถีทางที่จะเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ รสนิยม และ

คุณค่าความงามในสังคม เรื่องของสุนทรียศึกษามีเนื้อหาสาระและกิจกรรมมากมายที่เราควร
ร่วมกันวิเคราะห์หาค้นคว้าต่อไป (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2532)

เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตนั้น มีเนื้อหาทางทัศนศิลป์และดนตรี
ที่แยกจากกัน ซึ่งโดยแท้จริงแล้วศิลปะแต่ละสาขามีลักษณะที่เป็นเฉพาะของตน ดังนั้นผู้สอนจึง
ต้องแบ่งเวลาสอนแต่ละส่วนแยกจากกัน เพราะผู้สอนมีความถนัดเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น
ดังนั้นควรประสานความร่วมมือกันของบุคลากร แต่ละคนในลักษณะเป็นทีม (Team Teaching)
โดยมีการประชุมเพื่อวางแผนการสอน จัดทำ และเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมร่วมกัน โดยวางแผนว่า
ในส่วนไหนควรแยกเนื้อหาสาระ ตามธรรมชาติของวิชา และส่วนไหนควรผสมผสานในการ
นำไปใช้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้เสนอแนะการพัฒนาสมรรถภาพการสอนเป็นทีมใน
ระดับอุดมศึกษาว่า จุดประสงค์ของการนำเสนอแนวคิดและการปฏิบัติการสอนเป็นทีมดังนี้คือ 1)
ผู้สอนวิชาเดียวกันได้มีโอกาสวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการ
สอนและการประเมินผลร่วมกัน 2) ผู้สอนคนละวิชาแต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ได้มี
ส่วนร่วมกันวางแผนการสอน โดยคำนึงถึงค่าประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน 3) เพื่อสร้างทีมงาน
เกี่ยวกับการสอนร่วมกัน ให้มีความพร้อมในการสอน และพัฒนาสมรรถภาพในการสอน การมี
ส่วนร่วมรับผิดชอบวางแผนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสอน การผลัดเปลี่ยนกันเป็น
หัวหน้าทีมและบทบาทที่สมาชิกในทีมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ ผู้ตามและผู้ประสานงาน

ดนตรีและศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ห้าที่จะสามารถส่งเสริมจริยธรรมของชีวิตใน
ระบบการศึกษาได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงจำเป็นอย่างยิ่งในระบบการศึกษา จัดการเรียนศิลปะ
ดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพคน แล้วคนจึงค่อยไปพัฒนาคุณภาพชาติอีกทอดหนึ่ง (สุกรี เจริญสุข,
2540) พฤติกรรมแห่งอารมณ์ทางสุนทรียะของมนุษย์ ทำให้เกิดเหตุผลและความสำนึกถึงคุณค่า
ของสิ่งต่างๆ และก่อให้เกิดพฤติกรรมแห่งอารยธรรมทางปัญญา ในการถ่ายทอดปลูกฝังสิ่งที่มี
คุณค่า สิ่งที่ดีงาม และค่านิยมอันถูกต้องภายใต้วัฒนธรรมของแต่ละสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่
คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าเป็นการฝึกฝนรสนิยมให้สูงขึ้น โดยการปรับระดับให้สูงและประณีต
ยิ่งขึ้น สิ่งนี้เองทำให้มนุษย์ผิดไปจากสัตว์โลกชนิดอื่น (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2542) จากหลักการ
ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ทำให้เห็นถึงความสำคัญของสุนทรียภาพว่ามีประโยชน์ต่อชีวิตและทำให้ผู้เรียน
มองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นศิลปะและสิ่งที่ไม่ใช่ศิลปะ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา
เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา จะสามารถนำประสบการณ์ทางสุนทรียะไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
โดยการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และเป็นผู้รู้สุนทรียะของสังคม ซึ่ง
เป็นเหตุให้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวทางการเรียนการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตในระดับปริญญาตรี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้ออกไปอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจสภาพ และเป็นแนวทางการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในด้านต่างๆดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการสอน 4) สื่อการสอน 5) การวัดและการประเมินผล 6) แนวคิดในการพัฒนา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสุนทรียภาพในประเด็นการรับรู้คุณค่าของหลักสูตรทัศนศิลป์ และสังกัดศิลป์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่มีการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพ ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ของสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี มีรายวิชาดังต่อไปนี้ สุนทรียนิยม สุนทรียภาพของชีวิต สุนทรียภาพเพื่อคุณภาพชีวิต สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต สุนทรียภาพเพื่อการพัฒนาคน สุนทรียภาพกับชีวิต มนุษย์กับศิลปะ: ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง ศิลปวิจัยชมัย ความงดงามของชีวิต

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ เป็นรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีซึ่งมุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพดนตรีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

บริบทของทัศนศิลป์ ในประเด็นของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าความงามทางการเห็น เพื่อพัฒนารสนิยมทางทัศนศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บริบทของคนตรี ในประเด็นของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในความงามทางโสตศิลป์หรือทางการได้ยินเพื่อพัฒนารสนิยมทางทัศนศิลป์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ทางทัศนศิลป์ และดนตรี ในระดับปริญญาบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอนสามารถปลูกฝังนักศึกษาให้เกิดความซาบซึ้งและรู้สึกหวงแหนต่อศิลปวัฒนธรรมไทย
3. เป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับอาจารย์ผู้สอน ในการนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวทฤษฎีและข้อมูลจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยจัดลำดับหัวข้อจำแนกได้ดังนี้ คือ

1. การสอนในสถาบันอุดมศึกษา
  - 1.1 การสอนในระดับอุดมศึกษา
  - 1.2 ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา
  - 1.3 ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไป
  - 1.4 หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป
  - 1.5 วิธีการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่
  - 1.6 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
  - 1.7 นวัตกรรมการสอน/เทคโนโลยีการสอน
  - 1.8 วิธีจัดกิจกรรมการสอน
  - 1.9 ลักษณะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์
  - 2.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพ สุนทรียศึกษา
  - 2.2 ประสบการณ์ทางสุนทรียะ
  - 2.3 การรับรู้ทางสุนทรียภาพ
3. สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์
  - 3.1 ความหมาย ความสำคัญของทัศนศิลป์
  - 3.2 คุณค่าของงานทัศนศิลป์
4. สุนทรียภาพทางดนตรี
  - 4.1 ความหมาย และความสำคัญของสังคีตนิยม
  - 4.2 คุณค่าของดนตรี
5. การสอนสุนทรียภาพ
  - 5.1 รูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา
  - 5.2 การสอนสุนทรียภาพ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1.การสอนในสถาบันอุดมศึกษา

1.1การสอนในระดับอุดมศึกษา

การสอนในระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ต้องได้รับการฝึกฝนเพื่อให้มีความรอบรู้และมีคุณธรรม การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่พึงจะได้รับเพื่อให้สามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติได้ ดังนั้นทวิชาการทางการศึกษา ได้ให้ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการสอนในระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้ คือ

การสอนในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมาย คือ ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการชุมชนทั้งในรัฐและนอกรัฐ(ประกอบ กุปรัตน์,2524) เช่นเดียวกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2522) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษา คือ 1) การสอน จุดมุ่งหมายหลักและจุดมุ่งหมายแรกของมหาวิทยาลัย คือ การสร้างคนให้กับสังคม 2) การวิจัย สถาบันอุดมศึกษาไม่ว่ายุคสมัยใดต่างมีจุดมุ่งหมายในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ทั้งสิ้น 3) การบริการชุมชน จุดมุ่งหมายของการให้บริการชุมชนนี้เพื่อที่จะกระจายความรู้ไปสู่คนส่วนมาก นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์(2522) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยไทยไว้คือ 1) ฝึกฝนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือมีความรู้กว้างขวางและมีคุณธรรมอย่างเพียงพอ 2) ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และประยุกต์วิชาการนั้นเพื่อประโยชน์ของคนและสังคมไทย 3) ส่งเสริมการพัฒนาสังคมไทยโดยเป็นอุปกรณ์ ให้เกิดการประเมิณผลการพัฒนาในตัวของสังคมเอง 4) สนับสนุนและส่งเสริมวิชาชีพและอาชีพต่างๆ อย่างไม่จำกัดสาขา

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาต่อสังคมไทย คือ 1) ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร 2) ส่งเสริมนิสิตนักศึกษาให้ร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งจะช่วยปลูกฝังคุณธรรมและความเข้าใจสังคม3) ผลิตบัณฑิตเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน 4) ผลิตบัณฑิตเพื่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานในการบริการ 5) สร้างเสริมทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ และสร้างคุณธรรมในสังคม 6) วางมาตรการในการประกันในความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศ 7) ส่งเสริมการวิจัยทุกสาขาวิชาเพื่อการพัฒนาสังคม 8) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกัน 9) จัดบริการทางวิชาการแก่สังคมในรูป

ต่างๆ เช่นจัดการศึกษาอบรม 10) วางมาตรการในการควบคุมปริมาณและคุณภาพของการ
ดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษา 11) ผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการ(ประกอบ คูปรัตน์,2524)

จากความหมายดังที่นักวิชาการกล่าวสรุปได้ว่า การสอนในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญ
ต่อการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ
สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของการสอนในระดับอุดมศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา(2544) กล่าวถึงการสอนในระดับอุดมศึกษาว่ามี
ความสำคัญ ดังนี้ 1) การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดศาสตร์สาขาใดในระดับอุดมศึกษา ทำให้
เกิดการวิจัยค้นคว้า สืบทอดความรู้ออกไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น 2) การสร้างบัณฑิต การสอนมี
ความสำคัญต่อการสร้างบัณฑิตในสองลักษณะ คือ สร้างผู้ที่มีความรอบรู้ทางวิชาชีพและวิชาการ
ความสำคัญอีกข้อหนึ่งคือ การสอนทำให้คนมีความคิดและพฤติกรรมที่ถูกต้องยอมรับได้ในสังคม
3)การพัฒนาวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากการสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้ผู้ที่มีความรู้สูง
ช่วยกันถ่ายทอดศาสตร์ แต่ละปีจึงมีการพัฒนาบุคคลเข้าสู่วงการวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น 4) การสร้าง
สังคมที่ดี เชื่อกันว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่จะผลิตคนดี คนเก่งออกไปสู่สังคม ดังนั้นการ
สอนที่มุ่งให้ทั้งความรู้และคุณธรรมแก่ผู้เรียน คือ การสร้างสังคมที่ดีเพิ่มขึ้นโดยที่บัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษากลับไป จะช่วยเป็นผู้ชี้นำสังคม และทำให้สังคมได้พัฒนาไปสู่มาตรฐานชีวิตที่มีคุณภาพ
มากขึ้น

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาหลังจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนา
ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์คนใน
ระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณธรรม
จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล
สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาอาจเป็นรูปแบบมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบัน
เฉพาะอย่าง

จรัส สุวรรณเวลาและคณะ(2540) กล่าวถึงอุดมศึกษาว่าแบ่งออกเป็นหลายระดับโดยมี
จุดมุ่งหมายต่างกัน ดังนี้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ 1) ระดับ
ปริญญาตรี หรือปริญญาบัณฑิต มีเป้าหมายในการสร้างผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะ
เฉพาะในวิชาการหรือวิชาชีพสาขานั้นๆ ในระดับต้น หลังจากนั้นอาจฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นการ
เฉพาะหรือศึกษาเพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น เพื่อประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง ในหลักสูตรจะมี

สาขาวิชาพื้นฐานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการหรือวิชาชีพ
 นั้นๆ โดยมุ่งให้มีหลักที่สามารถนำไปใช้ปรับตน ปรับวิชาการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้
 กับมีสาขาวิชาชีพเฉพาะที่มุ่งสร้างความสามารถในการประกอบวิชาชีพนั้นๆ นอกจากนี้ยังมีส่วนที่
 เป็นความรู้ทั่วไปเพื่อให้เป็นผู้รู้จักกว้างเพียงพอที่จะใช้ชีวิตในฐานะผู้ได้รับการศึกษาค้นคว้าได้
 ตลอดจนต้องสร้างคุณธรรมของนักวิชาการเพื่อให้มีคุณธรรมไปกำกับพลังความรู้ สำหรับด้าน
 วิชาการนั้น ความสามารถในการหาความรู้เพิ่มจึงเป็นความสามารถหลักของบัณฑิต การศึกษา
 ระดับนี้มีหลักสูตร 2 ประเภทคือ หลักสูตร 4 ปี ได้แก่ หลักสูตรในมหาวิทยาลัยต่างๆ
 สถาบันการศึกษาของเอกชนและหน่วยงานของรัฐบาล และหลักสูตร 2 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็น
 สถาบันการศึกษาในหน่วยงานของรัฐ ในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ และการสาธารณสุข 2)
 การศึกษาระดับปริญญาโทหรือมหาบัณฑิต เป็นระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยอาจแบ่งได้เป็นสอง
 สาย คือ สายวิชาชีพกับสายวิชาการ สำหรับสายวิชาชีพนั้นเกิดจากความรู้ในสาขาวิชาซึ่งนั้นๆ มี
 มาก การศึกษาระดับปริญญาตรีครอบคลุมได้เพียงส่วนเดียว ในการปฏิบัติงานต้องใช้ความรู้
 ความสามารถมากขึ้นหรือลึกซึ้งมากขึ้น จึงต้องเพิ่มเติมโดยการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท
 ส่วนในสายวิชาการนั้น การศึกษาระดับปริญญาโท มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสามารถ
 ที่จะทำการวิจัยในศาสตร์นั้นๆ ทั้งในส่วนที่เป็นปรัชญา หลักการและวิธีวิทยาการวิจัย ซึ่งแตกต่าง
 กันในศาสตร์ต่างๆ การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องและและการใช้เหตุผลข้อสรุปมีความสำคัญ
 มาก การทำวิทยานิพนธ์ จึงเป็นองค์สำคัญในการศึกษาระดับนี้ เน้นการสัมมนาและการ
 ประชุมกลุ่ม 3) การศึกษาระดับปริญญาเอกหรือดุษฎีบัณฑิต เป็นการศึกษาในระดับสูงสุดในทาง
 วิชาการและวิชาชีพ ในหลายสาขาจะรวมศาสตร์เข้าด้วยกันเป็นปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of
 Philosophy) ซึ่งแสดงว่าศาสตร์ทั้งหลายเมื่อถึงระดับสูงสุดแล้วจะรวมตัวกันเป็นเอกภาพ
 การศึกษาระดับปริญญาเอกต้องมีการวิจัย ซึ่งมุ่งหวังสร้างความรู้ใหม่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 จึงเป็นหัวใจของการศึกษา รายวิชาต่างๆ ที่เรียนเป็นเพียงฐานทั้งทางกว้างและทางลึก เพื่อ
 เตรียมการสำหรับวิทยานิพนธ์ ความลึกซึ้งและความเข้มของศาสตร์จึงเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของ
 การศึกษา

ส่วน อุทุมพร จามรมาน (2530) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาว่ามีความ
 แตกต่างจากระดับอื่นในแง่ที่เป็นการเน้นการเสาะแสวงหาความรู้ ความจริง การเรียนการสอนจึง
 เป็นการพัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ เกิดความรัก และมีทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมใน
 อาชีพที่จะทำในอนาคต ปณิธานของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ต่างกำหนดอย่างสอดคล้องกันว่า มี
 หน้าที่บุกเบิก แสวงหา ทำนุบำรุงและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิต

ของมหาวิทยาลัยให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะออกไปประกอบอาชีพ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นี่คือ สิ่งที่มาวิทยาลัยต่างเพียงมุ่งที่จะมอบให้กับนิสิตนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและได้รับคำตอบจากผลการวัด ประเมิน

1.2 ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมากกว่าสามทศวรรษ ถือว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการสอน และงานของหลักสูตรและการสอนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผู้เรียน ดังนั้นการบทบาทของหลักสูตรคือการกำหนดแนวทางในการสร้างคน หรือผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาที่ต้องมีความสอดคล้องกันเนื่องจากผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาอยู่ในวัยผู้ใหญ่และเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสูง

ไพฑูรย์ ลินลารัตน์(2522) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ความสำเร็จของการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นประการสำคัญเพราะหลักสูตรจะเป็นข้อกำหนดว่า ผู้เรียนจะเรียนอะไร เพื่ออะไร ผู้ที่จะทำการสอนได้จึงต้องเป็นผู้ที่เข้าใจหลักสูตรอย่างดีด้วย สำหรับการอุดมศึกษานั้น มีองค์ประกอบ 3 ประการคือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม งานของหลักสูตรและการสอนเป็นงานที่เกี่ยวกับองค์ประกอบแรกคือ คน บทบาทของหลักสูตรคือบทบาทในการกำหนดแนวทางในการสร้างคนนั่นเอง คนในระดับอุดมศึกษานั้นเมื่อวิเคราะห์ในแนวทางของหลักสูตรแล้ว พิจารณาแยกออกได้เป็นสองแนวทางคือ ลักษณะของผู้ใหญ่และผู้จบปริญญา 1) ลักษณะของผู้ใหญ่ คือ องค์ประกอบแรกเป็นผู้ที่งานทำ ส่วนลักษณะงานที่จะเป็นลักษณะงานแบบใดแล้วแต่สภาพของสังคมและสภาพของบุคคล องค์ประกอบที่สอง มีความรับผิดชอบ เป็นที่เชื่อถือในการดำเนินงานรับผิดชอบงานได้ องค์ประกอบที่สาม การมีงานอดิเรก 2) ผู้จบปริญญา นอกจากความเป็นผู้ใหญ่อีกแล้ว การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรอีกประการคือ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ในวงการอุดมศึกษาคุณสมบัติเหล่านี้มีสามประการ คือ ข้อแรกผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี ความรู้ดีย่อมนจะรวมความรู้ทั่วไปและความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพด้วย ข้อที่สอง คือ การเป็นคนดี หรือการเป็นผู้มีคุณธรรม ข้อที่สาม คือ การมีรสนิยมดี รู้จักเลือก รู้จักใช้วิจารณญาณในทางที่เหมาะสมและสร้างสรรค์

ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสูง ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้จำแนกลักษณะการเรียนของผู้เรียนไว้ 6 แบบคือ 1) แบบอิสระ (Independence) ลักษณะผู้เรียนชอบที่จะคิดและทำงานหรือเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง จะฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในชั้นเรียนมีความตั้งใจเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ตนเองรู้สึกที่สำคัญ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถใน

การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ผู้เรียนแบบนี้จะไม่สนใจการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในชั้นเรียนตามแบบแผน (Traditional classroom) ไม่มีส่วนร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และผู้สอนในห้องเรียนไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทรรศนะของผู้เรียนแบบนี้ต่อด้านห้องเรียนว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ 3) แบบร่วมมือ (Collaboration) ผู้เรียนแบบนี้รู้สึกว่าเราสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สติปัญญาและความสามารถซึ่งกันและกัน ผู้เรียนแบบนี้จะร่วมมือกับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เห็นชั้นเรียนเป็นสถานที่สำหรับสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับสถานที่เรียนรู้เนื้อหาวิชา 4) แบบพึ่งพา (Dependence) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้เป็นแบบที่แสดงความอยากเรียนรู้น้อย และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกบังคับ กำหนดให้มีผู้เรียนเห็นผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ เป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ เขาจะมองผู้มีความรู้เพื่อเป็นแนวทาง และต้องการให้บอกความต้องการทำอะไร ดังนั้นผู้เรียนแบบนี้จะไม่มีความคิดริเริ่ม หรือมีความคิดบางอย่างที่เป็นตัวของตัวเองที่จะอภิปรายในชั้นเรียน 5) แบบแข่งขัน (Competition) ผู้เรียนแบบนี้เรียนรู้เนื้อหา เพื่อที่จะทำให้ได้กว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เขาจะรู้สึกว่าต้องแข่งขันกับผู้เรียนคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับรางวัลจากชั้นเรียน เช่น คะแนน หรือคำชมของผู้สอน ความสนใจของผู้สอน เขามองชั้นเรียนเป็นสนามแข่งขันซึ่งจะต้องมีแพ้ชนะ และผู้เรียนมีความรู้สึกว่าจะต้องชนะเสมอ ผู้เรียนคนอื่น จึงมักจะไม่นชอบที่จะมีส่วนร่วมกับผู้เรียนแบบนี้ 6) แบบมีส่วนร่วม (Participation) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ ต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ทำตามที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ ผู้เรียนแบบนี้รู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมที่มีได้อยู่ในแนวทางของวิชาเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่สำคัญ เพราะเป็นช่วงของการศึกษาที่ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่ และช่วงของการพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่ จนถึงความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2524) วัยของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาหรือที่เรียกว่า นิสิตนักศึกษานั้นมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณตั้งแต่ 17-21 ปี เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่า ช่วงอายุ 18 ปี เป็นช่วงที่สมองคนเราจะพัฒนาไปถึงขีดสูงสุด จึงเป็นช่วงที่เหมาะสมมากกว่าที่มหาวิทยาลัยจะพยายามจัดสิ่งแวดล้อมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสูงสุด ตามความสามารถในระยะวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ วัยนี้เป็นวัยที่นิสิตกำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง ในขณะที่วัยนี้ก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น สนใจบทเรียนที่แปลกใหม่ อยากเห็นบรรยากาศของการเรียนรู้ที่

แตกต่างไปจากการเรียนการรับฟังจากอาจารย์ข้างเดียวเหมือนกับชั้นมัธยมศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรจะต้องพิถีพิถันระวางในการเลือกรูปแบบของการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของนิสิตนักศึกษา เพื่อผลการเรียนรู้ที่พอใจและดีกว่า

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาของผู้เรียนซึ่งอยู่ในวัยเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่นั้น ควรหาวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ซึ่งมีหลักที่ควรพิจารณา ดังต่อไปนี้ คือ

1.2.1 จิตวิทยาการศึกษา

การศึกษาในวัยผู้ใหญ่ คือ การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ส่วนความหมายของผู้ใหญ่นั้น คณะกรรมการอำนวยการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ พ.ศ. 2515 กำหนดไว้ว่า ผู้ใหญ่คือผู้ที่มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ จิตวิทยาที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่ทุกเรื่องอาจนำมาใช้ได้กับการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับอุดมศึกษา แม้ว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะยังไม่เป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ แต่ผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-27 ปีนั้นซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาจะมีลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ในด้านอื่นๆด้วย และการศึกษาในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันนี้จะประกอบไปด้วยผู้เรียนที่มีอาชีพแล้วกลับเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยมากขึ้น กลุ่มนี้นักศึกษากลุ่มนี้ควรได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยเช่นกัน สำหรับเป้าหมายของการศึกษาผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาชีวิตและพัฒนาสังคมซึ่งเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาไทยในปัจจุบัน (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน,2526)

สรุปได้ว่า วัยแรกเป็นผู้ใหญ่จะเริ่มเมื่ออายุประมาณ 18-20 ปี ซึ่งเป็นระยะที่มีสมรรถภาพทางกายสูงสุด และจะอยู่ในสภาพนั้นจนกระทั่งถึงอายุ 40-45 ปี จึงจะค่อยๆลดลงทางด้านประสิทธิภาพของสมองจะพัฒนาเต็มที่ในระยะผู้ใหญ่ตอนต้น ผู้ใหญ่วัยนี้จะมีความคิดอุดมการณ์ของตนเอง มีทัศนคติ ความรู้สึกเกี่ยวกับคนอื่นและสังคม

1.2.2 วิธีการเรียน

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือต้องรู้หลักการการศึกษาผู้ใหญ่ หรือที่เรียกว่า แอนดราโกยี (Andragogy) และ อาชัญญา รัตนอุบล (2542) ได้ให้คำนิยามไว้ว่าเป็น “ ศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้” ซึ่งประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self-concept) ผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่น ไปเป็นการนำตนเอง เป็นตัวของตัวเอง 2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่ง

ใหม่ๆ 3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้ดีกว่าสิ่งนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน และ 4) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ มุ่งนำความรู้ไปใช้ทันที

อรรถชัย สักดิ์สูง (2543) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนตามหลักการศึกษผู้ใหญ่ (Andragogy) ดังนี้ 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self-concept) ประกอบด้วย 1.1) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1.2) การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ 1.3) การวางแผนร่วมกัน 1.4) การนำเสนอประสบการณ์ การเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน 1.5) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ประกอบด้วย 2.1) ความสำคัญของการนำเสนอประสบการณ์มาเป็นเทคนิคในการเรียนการสอน 2.2) ความสำคัญของการนำเสนอประสบการณ์ไปปฏิบัติ 2.3) การเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ 3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ประกอบด้วย 3.1 เวลาในการเรียนรู้ 3.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน 4) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to learning) 4.1) แนวทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 4.2) แนวทางการเรียนรู้ของหลักสูตร 4.3) การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีแอนดราโกยี (Andragogy) ของ มัลคอล์ม โนลส์ นี้ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิธีการหนึ่ง ที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้ใหญ่

1.2.3 ลักษณะของผู้เรียนผู้ใหญ่

นอกเหนือจากจากทฤษฎี Andragogy แล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ ฌ็องรูสส์ลักษณะ ศรีมิซซ์ (2547) กล่าวว่าผู้สอนผู้ใหญ่ไม่ควรมองข้าม คือ ลักษณะของผู้เรียนผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้ 1) ผู้ใหญ่มีประสบการณ์และข้อมูลที่มีค่า ผู้สอนควรนำจุดแข็งดังกล่าว มาใช้ในชั้นเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยสนทนากันภายในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้จากการสนทนากับผู้เรียนคนอื่นๆ 2) ผู้ใหญ่มีค่านิยม ความเชื่อ และความคิดเห็น มาก่อนแล้ว ผู้สอนต้องเคารพในความแตกต่างของความเชื่อ ศาสนา ระบบค่านิยม รวมทั้งวิถีชีวิต ของผู้เรียน 3) ผู้ใหญ่มีรูปแบบและวิธีในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงได้ ผู้สอนควรใช้เทคนิคที่หลากหลาย ทั้งนี้เพราะผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการวิธีการสอนอื่นๆ นอกเหนือจากการบรรยาย 4) ผู้ใหญ่เชื่อมโยงความรู้และข้อมูลใหม่กับประสบการณ์และข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ผู้สอนควร ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเริ่มการสอน 5) สร้างสภาพแวดล้อมทั้งทาง ร่างกายและจิตใจที่นำไปสู่การเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นกันเอง และปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพร่างกายของผู้ใหญ่ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ 6) ผู้ใหญ่มีทิวและ ความทะนงในตัวเอง ผู้สอนควรให้กำลังใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้การเห็นคุณค่าและความมีอัตตาของผู้เรียน อาจส่งผลต่อบรรยากาศในชั้นเรียน หากผู้เรียนไม่รู้สึกลดท้อหรือได้รับกำลังใจก็อาจจะไม่ถาม

คำถามหรือมีส่วนร่วมในการเรียนรู้หากรู้สึกกลัวที่จะเป็นที่ตกขบขันของผู้อื่น 7) ผู้สอนต้องยอมรับหรือขอบคุณต่อการตอบคำถามของผู้เรียน เคารพในความคิดเห็นดังกล่าว หากผู้เรียนถามคำถามเดิมซ้ำ ผู้สอนไม่ควรต่อว่าผู้เรียน นอกจากนี้ ควรสร้างบรรยากาศแห่งการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียน 8) ผู้ใหญ่มีความต้องการอย่างลึกซึ้งที่จะชี้แนะตนเอง ผู้สอนควรให้ผู้เรียนอยู่ในกระบวนการในการแสวงหาคำตอบร่วมกัน 9) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นตามอายุของผู้เรียน ผู้สอนควรให้ความสำคัญต่อความแตกต่างในรูปแบบ เวลา ประเภท รวมทั้งวิธีการในการเรียนรู้ของผู้เรียน 10) ผู้เรียนต้องการนำข้อมูลหรือทักษะใหม่ไปประยุกต์ใช้ต่อปัญหาหรือสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนทราบว่า การเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างไร อีกทั้งยังต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่สามารถนำไปแก้ปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ 11) ผู้ใหญ่สนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลำดับพัฒนาการของชีวิตตัวเอง ดังนั้น เมื่อผู้สอนจะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายประเด็นต่างๆ ควรให้เชื่อมโยงกับลำดับพัฒนาการของชีวิตผู้เรียน

จากหลักการดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษานั้นมีความจำเป็นมากเพราะจะได้ใช้วิธีการสอนที่ได้ผลและเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียน

1.3 ความเป็นมาและจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไป

การศึกษาทั่วไป ในภาษาอังกฤษเรียกว่า General Education หรือสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดสามัญศึกษาหรือการศึกษาทั่วไป ในวงการศึกษามักเรียกว่า GE ซึ่งย่อมาจาก General Education จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็น สรุปได้ว่า การศึกษาทั่วไปเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ นอกเหนือไปจากวิชาชีพ เพราะเป็นการสร้างพื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไป ให้ผู้เรียนได้รับรู้ เสริมสร้างสติปัญญาให้มีความคิดวิจารณ์ญาณที่จะเป็นพลเมืองดีของสังคม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในบุคคลอื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ (นวลปรังค์ คุมภักดิ์, 2539)

การศึกษาทั่วไปถือเป็นหมวดวิชาหนึ่งในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดไว้ให้มีอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ครอบคลุมสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดกว้างไกล เข้าใจโลก ธรรมชาติ สังคม และตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีความสุขที่ยั่งยืน ให้เป็นผู้รู้รอบ กอปรคุณธรรม และจากแผนงานการพัฒนาหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปด้วยผลการเรียนรู้ 9 ด้าน ของสำนักงานจัดการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้นำข้อมูลที่รวบรวม

ได้จากหลายแหล่ง อาทิ จากการประเมินผลหลักสูตร การสัมมนาที่เกี่ยวข้อง การจัดการหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยต่างๆทั้งในและต่างประเทศ จากข้อมูลความคิดเห็นของ อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารของทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากสภาวะแวดล้อมทางสังคม และทางธรรมชาติ มาสรุปเป็นแนวทางปฏิรูปโครงสร้างหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปและผู้บริหารเกี่ยวข้องต่อเนื่องมาเป็นเวลา 2 ปี(กุมภาพันธ์ 50- กุมภาพันธ์ 2552)และในที่สุดได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกันว่า หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะต้องเน้นการพัฒนา นิสิตแบบองค์รวม ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ 8 ด้าน คือ คุณธรรม จิตสาธารณะ ความคิด ระดับสูง ความรู้รอบ การสื่อสาร ทักษะบริหารจัดการ สุขภาวะ และทักษะวางแผนพัฒนาชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการเป้าหมายของการศึกษาทั่วไป และครอบคลุมกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ ระดับอุดมศึกษา(TQF) และในเวลาต่อมาได้ดึงเอา ความเป็นไทย ซึ่งอยู่ในด้านความรู้รอบขึ้นมา อีกหนึ่งผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามคุณลักษณะบัณฑิตพึงประสงค์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเมื่อนำหมวดวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งมีรายวิชาครอบคลุมผลการ เรียนรู้ทั้ง 9 ด้าน ผสมเข้ากับหมวดวิชาชีพในระดับปริญญาตรีแล้ว จะทำให้ทุกหลักสูตรใน ระดับปริญญาตรี สามารถพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตพึงประสงค์ของจุฬาลงกรณ์ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์(2548) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป คือ 1) ความเรื่อง ปัญญา จุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับสติปัญญา (Intellectual) ได้รับการยอมรับมายาวนาน จุดมุ่งหมายใน ที่นี้มาจากแนวคิดในเชิงของศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) ซึ่งมีมาแต่อดีต มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ ศึกษา มีสติปัญญาปราดเปรื่อง มีความเป็นเสรี (Liberal the mind) พัฒนาความคิดจิตใจให้เป็น อิสระ (To free and enlarge the mind) มีสติปัญญาแตกฉาน เฉียบคม ลึกซึ้ง และวิเคราะห์ วิจัยพร้อมทั้งใฝ่ใจ ใคร่รู้เป็นนิจ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างศาสตร์และศาสตร์กับสังคม ความต้องการที่ผู้เกี่ยวข้องต้องการให้เกิดขึ้นเสมอ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สาขาต่างๆ กับ ความรู้นั้นกับสังคม (Integration and relationship) วิทยาการและความรู้ที่มีอยู่ได้นั้น ได้แตกและ แยกตัวออกเป็นสาขาต่างๆมากมายโดยเฉพาะสาขาใหญ่ๆ คือ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องรู้และเห็นถึงความสัมพันธ์และความแตกต่างของศาสตร์ ทั้งสาม 3)ความสมดุล (Balancing) การศึกษาในระดับอุดมศึกษานอกจากการศึกษาเฉพาะ สาขาวิชาแล้ว ผู้เรียนจะต้องศึกษากับวิชาชีพอื่นๆ และความรู้อื่นๆด้วยเพื่อสร้างความเข้าใจในคน และแนวคิดของอาชีพอื่น อีกทั้งเป็นการเสริมความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 4) ความเป็นพลเมืองดี (Good Citizenship) เป้าหมายของการศึกษาคือการสร้างความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ร่วมในกิจกรรมสาธารณะ เข้ากับสังคมได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มี

คุณธรรมและจริยธรรม (Civic and Moral Responsibility) และมีความสามารถในการสื่อความหมายด้วย 5) ความรู้เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Functional) เป็นการศึกษาที่มีประโยชน์กับชีวิตประจำวัน และมีประโยชน์แก่คนจำนวนมาก 6) ความสัมพันธ์กับคนและท้องถิ่น (Relevance) เป็นการให้ความรู้ และแนวคิดแก่ผู้เรียนในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม ความเป็นมา พัฒนาการและปัญหาต่างๆ ที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นเรื่อยๆ 7) ความเป็นพื้นฐานของวิชาอื่นๆ แม้ไม่ใช่จุดมุ่งหมายหลักแต่วิชาการศึกษาทั่วไปจะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของพื้นฐานวิชาอื่นๆ ด้วย

1.4 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปในแต่ละสถาบันจะมีความแตกต่างกันไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน โดยพอสรุปรูปแบบของหลักสูตรการศึกษาทั่วไปได้ดังนี้ 1) แบบบังคับร่วมหรือแบบหลักสูตรแกน (Core Curriculum) เป็นการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดรายวิชาการศึกษาทั่วไปไว้และบังคับให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนซึ่งจะแบ่งออกเป็นรูปแบบย่อยๆ ได้ 2 แบบคือ 1.1) แบบบังคับร่วมที่ทุกคนทุกคณะจะต้องเรียนเหมือนกันหมด โดยสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดขอบเขตและเนื้อหาวิชาไว้แล้ว 1.2) แบบกึ่งบูรณาการ (Semi-Intergrate) สถาบันอุดมศึกษาจะกำหนดรายวิชาการศึกษาทั่วไปให้มีเนื้อหาวิชาที่ลักษณะผสมผสานวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน และบังคับให้เรียนทุกคน 2) แบบบังคับกระจาย หรือแบบหลักสูตรกระจายสัดส่วนรายวิชา (Distribution Requirement) สถาบันอุดมศึกษาทั่วไปให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน 2.1) กระจายสัดส่วนแบบบังคับรายวิชาไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนตามรายวิชาที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดเท่านั้น 2.2) กระจายสัดส่วนแบบบังคับบางวิชาให้เลือกบางวิชา ผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนตามรายวิชาที่สถาบันกำหนดไว้กลุ่มหนึ่ง และมีสิทธิ์เลือกเรียนในวิชากลุ่มอื่นด้วย โดยมีจำนวนหน่วยกิตกำกับไว้ 3) แบบบังคับหน่วยกิตให้เลือกรายวิชาเอง จะเป็นการกำหนดหมวดวิชาใหญ่ๆ ไว้หรืออาจจะไม่กำหนดวิชาไว้ แต่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสนใจแต่จะอยู่ภายในจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ (นวลปรางค์ คุมภักดิ์, 2539)

สรุปได้ว่า วิชาการศึกษาทั่วไปมีความจำเป็นมากต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะแต่ระดับมหาวิทยาลัยจะจัดหลักสูตรและเนื้อหาวิชาแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมแต่เนื่องจากวิชาชีพแล้ววิชาการศึกษาทั่วไปมีความจำเป็นมากที่สุดเพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานต่อการดำรงชีพต่อไป

1.5 วิธีการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่

ปัจจุบันปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญประการหนึ่งนั้นคือ การมีนักศึกษาในบางชั้นเรียนที่มีจำนวนมาก โดยเฉพาะในรายวิชาการศึกษาทั่วไป จึงเกิดปัญหาว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะทำให้บัณฑิตนักศึกษาก่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้

ทิสนา แคมมณี (2550) ได้กำหนดวิธีการเรียนการสอนที่ประยุกต์จากวิธีการสอนแบบต่างๆได้ 14 วิธี เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration) วิธีการสอนโดยการทดลอง(Experiment) วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) วิธีสอนแบบไปทัศนศึกษา(Field Trip) วิธีสอนแบบนิรนัย (Deduction) วิธีสอนแบบอุปนัย (Induction) วิธีสอนแบบโปรแกรม (Programmed) วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง(simulation) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) วิธีการสอนโดยใช้เกม (Game) วิธีการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) วิธีการสอนโดยการแสดงละคร(Dramatization)

รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบเมื่อมองในมิติของประเภทของการจัดการเรียนการสอน คือ 1) แบบบรรยายสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ 2) การจัดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มย่อย 3) การศึกษาทางไกล 4) การเรียนแบบเน้นอัตราความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรเลือกให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตรการเรียนการสอน สำหรับวิธีการสอนที่เหมาะสมกับชั้นเรียนที่ขนาดใหญ่ได้แก่

1)วิธีการสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระ แล้วบรรยายคือ พูดบอกเล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งวิธีสอนโดยใช้การบรรยายเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือข้อความรู้จำนวนมากพร้อม ๆ กันได้ในเวลาที่กำหนด

การเตรียมการบรรยาย การบรรยายที่ดีต้องอาศัยการเตรียมการที่ดี ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเนื้อหาสาระที่จะบรรยายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง คัดเลือกเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียน จัดลำดับเนื้อหาสาระว่าจะเชื่อมโยงกันอย่างไร ควรแสวงหาเทคนิคในการนำเสนอสาระแต่ละส่วนให้น่าสนใจ และเข้าใจได้ง่าย ซึ่งอาจจะเป็นการใช้คำถามกระตุ้น ผู้สอนควรมีโครงร่าง (Outline) สำหรับการบรรยายและมีเอกสารประกอบการบรรยายแจกให้แก่ผู้เรียน

ข้อดีของการสอนแบบบรรยาย คือ 1) เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลาน้อย เมื่อเทียบกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ 2) เป็นวิธีสอนที่ใช้กับผู้เรียนจำนวนมากได้ 3) เป็นวิธีสอนที่สะดวก ไม่ยุ่งยาก 4) เป็นวิธีสอนที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้มาก ข้อจำกัดของการสอนแบบบรรยาย คือ 1) เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทน้อย จึงอาจทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการบรรยาย 2) เป็นวิธีสอนที่อาศัยความสามารถของผู้บรรยาย ถ้าผู้บรรยายไม่มีศิลปะในการบรรยายที่ดึงดูดใจผู้เรียน ผู้เรียนอาจขาดความสนใจ และถ้าผู้สอนขาดการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจ 3) เป็นวิธีสอนที่ไม่สามารถสนองตอบความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการช่วยให้ผู้เรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีหลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน แล้วจึงให้ตัวอย่างทฤษฎี/หลักการ/กฎ หรือข้อสรุปนั้นหลาย ๆ ตัวอย่าง หรืออาจให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี/หลักการ/กฎ หรือข้อสรุปนั้นไปในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี/หลักการ/กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

3) วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction) คือ กระบวนการสอนที่ผู้สอน ใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการนำตัวอย่าง/ข้อมูล/ความคิด/เหตุการณ์/สถานการณ์/ปรากฏการณ์ ที่มีหลักการ/แนวคิด ที่ต้องการเสนอให้แก่ผู้เรียน มาให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ จนสามารถดึงหลักการ/แนวคิดที่แฝงอยู่ออกมา เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไป กล่าวอย่างสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการจากตัวอย่างต่าง ๆ ด้วยตนเอง

1.6 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ(Integration)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เชื่อมโยงหัวข้อหรือเนื้อหาสาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง ,2553)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1) การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา 2) การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา

ผู้สอนอีกคนหนึ่งอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทางโดยการวัดเงา หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา 3) การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่บางเรื่องผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน 4) การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้การเรียนรู้ต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียว มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1) กำหนดหัวเรื่อง(Theme) ที่จะใช้เป็นแกนในการบูรณาการ โดยมีหลักการดังนี้ 1.1) เป็นเรื่อง que ผู้เรียนสนใจและมีโอกาสได้เลือกเรียน 1.2) เป็นเรื่องที่สามารถโยงความสัมพันธ์ได้หลายวิชา 1.3) เป็นเรื่อง que ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิม สอดคล้องกับชีวิตจริง 1.4) เป็นเรื่อง que มีแหล่งเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้ศึกษาคิดค้นอย่างหลากหลายและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับท้องถิ่นกับความรู้ที่เป็นสากล 1.5) เป็นเรื่อง que เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน 2) ตั้งชื่อเรื่อง ตั้งชื่อเรื่อง que เรียนให้ น่าสนใจ กระตุ้นให้ ผู้เรียนอยาก รู้ อยาก เรียน 3) จัดทำแผนผังความคิด โดยใช้หัวเรื่องเป็นแกน แล้วเชื่อมโยงไปยังวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์อื่นเท่าที่ จะเชื่อมโยงได้ 4) วางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักการเขียนแผนผังให้ชัดเจน

การบูรณาการศิลปะและดนตรี

ศิลปะเป็นเพียงหน่วยหนึ่งของการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ดนตรีและการเคลื่อนไหว เป็นศิลปะการแสดงออกสองอย่างที่สำคัญต่อช่วงเริ่มต้นของเด็ก ทั้งศิลปะและการเคลื่อนไหว เกี่ยวพันกับการแสดงออกที่ไม่เกี่ยวกับการพูด ดนตรีช่วยสนับสนุนศิลปะการแสดงออกโดยผ่านทางอารมณ์ ทำนอง จังหวะ และยังสามารถกระตุ้นการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติด้วย กิจกรรมบางอย่างมีการเอาศิลปะเข้ามาส่วนร่วมด้วย ดังเช่น การวาดภาพประกอบเสียงดนตรี การวาดภาพด้วยมือหรือสีต่อดนตรีที่มีรูปแบบแตกต่างกันเป็นสื่อ เช่น การใช้ดนตรีประเภทซำๆ และดนตรีร็อก การแสดงออกทางน้ำหนักของสี การเคลื่อนไหว และการออกแบบเป็นการแสดงออก que มีความสัมพันธ์กับจังหวะของดนตรี (บุษบา มธุรสสกุล, 2546)

1.7 นวัตกรรมการสอน/เทคโนโลยีการสอน

นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ que ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ดังนั้นนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนจึงอาจมีลักษณะเป็นแนวคิดใหม่

วิธีการใหม่ รูปแบบใหม่ เทคนิคใหม่ แนวทางใหม่ ผลผลิตใหม่ ที่ได้ปรับปรุง สร้างสรรค์ และพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ทิศนา แคมมณี (2550) กล่าวว่าคุณสมบัติของนวัตกรรมมี ดังนี้ 1) เป็นสิ่งใหม่ซึ่งอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน กล่าวคือ เป็นสิ่งใหม่ในบริบทหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในบริบทหนึ่ง ได้แก่ การนำสิ่งที่ใช้หรือปฏิบัติกันในสังคมหนึ่งมาปรับใช้ในอีกสังคมหนึ่ง เป็นสิ่งใหม่ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกช่วงเวลาหนึ่ง เช่น อาจเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้ว แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุน ต่อมาเมื่อปัจจัยและสถานการณ์อำนวย จึงนำมาเผยแพร่และทดลองใหม่ ถือว่าเป็นนวัตกรรมได้ 2) เป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ทดสอบว่าใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใดในบริบทนั้น 3) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้แต่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติหากการยอมรับนำไปใช้นั้นได้กลายเป็นการใช้ปกติในระบบงานของที่นั้นแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป 4) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้บ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

นวัตกรรมที่มักได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยากจนเกินไป ความยากง่ายของนวัตกรรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการยอมรับนำไปใช้ หากนวัตกรรมนั้นมีลักษณะที่ผู้ใช้เข้าใจได้ง่าย ใช้ได้ง่าย สะดวก การยอมรับนำไปใช้ก็มักเกิดขึ้นได้ง่าย ไม่ต้องใช้เวลาในการเผยแพร่มากนัก 2) เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายที่แพงจนเกินไป นวัตกรรมที่จำเป็นต้องใช้ วัสดุอุปกรณ์และการบำรุงรักษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงย่อมได้รับการยอมรับและนำไปใช้น้อยกว่านวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เนื่องจากผู้ใช้งานจำนวนมากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แม้มีความต้องการใช้ แต่ขาดงบประมาณ ก็ไม่สามารถใช้ได้ 3) เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป นวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกในการใช้มักได้รับการยอมรับและนำไปใช้มากกว่านวัตกรรมที่ผู้ใช้จะต้องนำไปจัดเพิ่มเติมซึ่งผู้ใช้จะต้องใช้เวลาจัดเตรียมเพิ่มขึ้น 4) เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก นวัตกรรมที่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมาก จำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนแปลงบริบทเดิมมาก การนำไปใช้ย่อมยากกว่านวัตกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมากนัก 5) เป็นนวัตกรรมที่มีคนเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้ใช้ต้องประสานงานหลายฝ่าย นวัตกรรมใดที่อาศัยคนหลายกลุ่มเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ประสานงานหลายฝ่าย การใช้ที่ขึ้นกับคนหลายฝ่ายย่อมทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ จึงทำให้การยอมรับหรือการใช้นวัตกรรมนั้นยากขึ้น 6) เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน นวัตกรรมที่ส่งผลเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน มักได้รับการยอมรับสูงกว่านวัตกรรมที่ให้ผลไม่ชัดเจน

สรุปได้ว่า นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน หมายถึงแนวคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นสิ่งใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน นวัตกรรมอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด หรือใหม่เพียงบางส่วน หรือใหม่ในบริบทหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่งก็ได้ สิ่งที่เป็นนวัตกรรมอาจเป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ทดสอบ หรือได้รับการยอมรับมาแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย หรือยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ หากมีการยอมรับนำไปใช้อย่างเป็นปกติในระบบงานแล้ว จะไม่ถือว่าสิ่งนั้นเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป นวัตกรรมล้วนมีความแปลกใหม่และน่าสนใจทั้งสิ้น สมควรที่ผู้สอนทั้งหลายให้ความสนใจ ศึกษาเรียนรู้ และเลือกนำไปใช้ที่เหมาะสมในสภาพการณ์ของตน

1.7.1 สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สื่อการสอน คือ วัสดุอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก รวดเร็ว สื่อดังกล่าวได้แก่ ข้อความ ภาพ/สไลด์ เสียง วิดีโอ ตลอดจนสื่อในรูปแบบของสิ่งของ ต่อมาเมื่อคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการศึกษา สื่อดังกล่าวจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบเดิมเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น ข้อความดิจิทัล ภาพดิจิทัล เสียงดิจิทัล ดิจิทัลวิดีโอ สื่อประสมและบทเรียนออนไลน์ ด้วยอุปกรณ์สำหรับสื่อดิจิทัล สื่อการสอนมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ และช่วยลดระยะทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

สื่อการสอนอาจแบ่งได้เป็น 1) สื่อพื้นฐาน 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ถ้าหากพิจารณาจากการใช้สื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอน สามารถแบ่งได้เป็น 1) สื่อหลัก ได้แก่สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นหลักในการเรียนการสอน 2) สื่อเสริม ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เสริมเนื้อหาในชั้นเรียน

1.7.2 สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ไปสู่การเรียนการสอนทางไกล จึงมีการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมมาใช้เพื่อให้ผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้กล้องโทรทัศน์ผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ หรือผ่านดาวเทียมเพื่อถ่ายทอดการสอนจากผู้สอนไปยังผู้เรียนจำนวนมากที่นั่งอยู่ในห้องเรียนในสถานที่ต่างๆ การเรียนการสอนในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) การใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน เช่น การเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction: WBI) ห้องเรียนเสมือน (Virtual Learning Environment: VLE) หรือแม้กระทั่งการสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ปัจจุบันนี้หน่วยงานทางการศึกษาของภาครัฐได้

นำเสนอเนื้อหาออนไลน์แพร่หลายมากเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนสามารถนำไปใช้เสริมในการเรียนการสอน

1.7.3 สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาสู่อนาคต

หลายประเทศมีความพยายามที่จะพัฒนาระบบการศึกษาด้วยเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ประเทศเกาหลีพยายามพัฒนาระบบการเรียนการสอน จาก E-Learning (การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์) สู่ M-Learning (การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ พ็อกเก็ตพีซี แล็ปท็อป สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต) และ U-Learning, U-School, หรือ U-City ที่เน้นการเรียนการสอนทุกที่ทุกเวลาผ่านการเชื่อมโยงแบบไร้สาย และอุปกรณ์การเรียนเคลื่อนที่พกพาได้ง่ายสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายไร้สาย (Wireless Network) และระบบ RFID (Radio Frequency Identification) Authentication System ระบบที่นำเอาคลื่นวิทยุมาเป็นคลื่นพาหะเพื่อใช้ในการสื่อสารข้อมูล ทั้งการเชื่อมโยงระหว่างหมายเลขประจำตัวผู้เรียน ประวัติการยืม/คืนหนังสือในห้องสมุด ตลอดจนประวัติด้านสุขภาพ หรือกล่าวได้ว่า RFID ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นป้ายอิเล็กทรอนิกส์ (RFID Tag) ที่สามารถอ่านค่าได้โดยผ่านคลื่นวิทยุจากระยะห่าง เพื่อตรวจสอบ ติดตามและบันทึกข้อมูลที่ติดอยู่กับป้าย ซึ่งนำไปฝังไว้ในหรือติดอยู่กับวัตถุต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ กล่อง หรือสิ่งของใดๆ สามารถติดตามข้อมูลของวัตถุว่าอยู่ส่วนใดในโลก โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการสัมผัส (Contact-Less) ทำงานโดยใช้เครื่องอ่านที่สื่อสารกับป้ายด้วยคลื่นวิทยุในการอ่านและเขียนข้อมูล

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทั้งสื่อการสอน นวัตกรรมการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ล้วนมีความสำคัญต่อการเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ย่อมเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 วิธีจัดกิจกรรมการสอน

1.8.1 วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) หมายถึงวิธีสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นปกติ โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนและมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา วิธีสอนโดยการไปทัศนศึกษาเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียน ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีต่อทั้งสถานที่นั้นและต่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนนอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า เพราะผู้เรียนจะเกิด

การเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรง ตลอดจนส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สังเกต สำรวจ และแก้ปัญหา พัฒนาการคิดของผู้เรียนเพื่อขยายประสบการณ์การเรียนรู้ที่นอกเหนือจากประสบการณ์ในห้องเรียน (เนาวนิตย์ สงคราม, 2553)

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยไปทัศนศึกษา คือ 1) มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ การเดินทาง เรื่องที่จะศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการเดินทางและหน้าที่ความรับผิดชอบ 2) มีการเดินทางออกไปยังสถานที่เป้าหมายซึ่งนอกสถานที่ที่เรียนกันอยู่เป็นปกติ 3) มีกระบวนการในการศึกษาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ในสถานที่นั้น 4) มีสรุปผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการไปทัศนศึกษา ข้อดี ของวิธีการสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา คือ 1) เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง 2) เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ของการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3) เป็นวิธีการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ นอกจากนั้นยังส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละ เป็นต้น 4) เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ข้อจำกัด 1) เป็นวิธีสอนที่ยุ่งยากสำหรับผู้สอน เนื่องจากต้องมีการเตรียมการติดต่อประสานงาน จัดการและรับผิดชอบงานหลายด้าน 2) เป็นวิธีสอนที่มีค่าใช้จ่ายสูง ใช้เวลานาน และมีความเสี่ยง อาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทางได้ 3) เป็นวิธีสอนที่อาจเกิดผลไม่คุ้มค่า หากการจัดการ และกระบวนการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร (ทศนา เขมมณี, 2553)

1.8.2 วิธีการสอน โดยการเชิญวิทยากรร่วมบรรยาย

การเชิญวิทยากรผู้มีประสบการณ์มาบรรยายในบางหัวข้อจะช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่หลากหลาย ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้โดยตรงกับวิทยากร วิธีการนี้สามารถนำไปประยุกต์และแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการสอนในหลากหลายวิชาได้

วิธีดำเนินการ/เทคนิค/เครื่องมือที่ใช้

เทคนิคการสอนด้วยการเชิญวิทยากรมาบรรยายเป็นบางครั้งในบางวิชานั้นเนื้อหาสาระที่สอนส่วนใหญ่จะยังคงเป็นไปตามที่หลักสูตรฯ กำหนด แต่จะมีเพิ่มในส่วนกรณีตัวอย่างจริงจากประสบการณ์ของวิทยากรแต่ละท่าน การติดต่อเสาะหาวิทยากรมาบรรยายนั้นสามารถทำได้หลายวิธี โดยมากจะใช้วิทยากรที่รู้จักเป็นการส่วนตัว หรือจากโอกาสการเข้าร่วมอบรม สัมมนา กับหน่วยงานภายนอก จึงทำให้ได้ติดต่อรู้จักและสื่อสารกับเพื่อนร่วมอบรมและสัมมนากันอย่างต่อเนื่อง จึงได้ขอความ

ช่วยเหลือในเรื่องการรับเป็นวิทยากรบรรยายร่วมกัน อนึ่งการที่จะเชิญวิทยากรมาบรรยายนั้นจะต้องพิจารณาเลือกหัวข้อเนื้อหาก่อน แล้วจึงกำหนดตัววิทยากรที่มีความรู้ประสบการณ์เหมาะสมที่จะมาบรรยาย ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นทางการ รวมถึงอัตราค่าตอบแทนให้กับวิทยากร วิธีการเตรียมการเริ่มจากทำความเข้าใจกับวิทยากรก่อน เน้นกิจกรรมมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาผู้สอน อาจตั้งคำถามสอดแทรกบ้างในบางครั้ง เพื่อเป็นการถามนำเข้าสู่เนื้อหาประเด็นสำคัญ แล้วจึงสรุปเนื้อหาพร้อมกัน ไม่ควรปล่อยให้วิทยากรบรรยายเพียงลำพังจนจบโดยลำพังเพียงคนเดียว

ข้อดี วิธีการสอนด้วยการใช้วิทยากรร่วมบรรยาย นักศึกษาจะเกิดความความสนใจเนื่องจากวิชาดังกล่าวจะได้ผลัดเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่หลากหลายจากตัวผู้สอน และวิทยากรที่เชิญมา ควรจะมีวิธีสอบถามถึงความคิดเห็นที่เหมือนหรือแตกต่างจากนักศึกษา เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ และควรมีการประเมินการสอนของวิทยากรที่เชิญมา โดยอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน

1.9 ลักษณะผู้สอนในระดับอุดมศึกษา

ไพทูร์ย์ สินลาร์ตัน (2542) กล่าวว่าลักษณะผู้สอนที่สำคัญอันดับแรกคือจะต้องมีความรู้ แม่นยำ ในเนื้อหาที่สอน มีการศึกษาวิจัยค้นคว้ากว้างขวางในเรื่องที่สอน มีความสามารถทางการสอน โดยเฉพาะมีการเตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสอนอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ สัมพันธ์เรื่องที่สอนด้วยชีวิตและสังคม มีความสัมพันธ์อันกับผู้เรียน เป็นกันเองปรารถนาดี และมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ ทั้ง 5 ประการนี้คือลักษณะผู้สอนที่ดีในระดับอุดมศึกษา

เรื่องของสุนทรียภาพนี้มีการพูดถึงกันมานานแล้ว เท่าที่ปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ มีการกล่าวถึงเรื่องความงามและศิลปะ เช่น โสเครติส พลาโต และอริสโตเติล พอต่อมาในสมัยปัจจุบันได้มีการถกเถียงกันกลายเป็นปรัชญาหนึ่งสาขาหนึ่งเรียกว่า สุนทรียศาสตร์ ซึ่งกล่าวถึงสุนทรียภาพทั้งในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องนี้ จึงอธิบายโดยว่าจำแนกเป็น ดังนี้

2.ความเข้าใจเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์

2.1 ความหมายของสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพ สุนทรียศึกษา

สุนทรียศาสตร์(Aesthetics) มาจากภาษาสันสกฤตว่า “สุนทริยะ” แปลว่า “งาม” และ “ศาสตร์” แปลว่า “วิชา” รวมความแล้วสุนทรียศาสตร์จึงแปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยสิ่งสวยงาม” คำว่า “Aesthetics” เกิดจากนักปรัชญาเหตุผลนิยมชาวเยอรมันชื่อ โบรมกาเต็น ได้เขียนหนังสือชื่อ “เอ็ชเททิกา” (Aethetica) หรือภาษาอังกฤษว่า “เอ็ชเททิกส์” (Aesthetics) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างความรู้ทางผัสสะ และความรู้ที่เป็นเหตุผลตามนัยแห่งตรรกวิทยา จึงขาดรายละเอียดใน

ด้านศิลปะและความงาม นักปรัชญาต่างยกย่องให้หนังสือของ โบมกาเต็น เล่มนี้เป็นหนังสือเล่มแรกที่ใช้คำว่า “Aesthetics” (วนิดา ขำเขียว, 2543)

เนื้อหาของสุนทรียศาสตร์นั้นว่าด้วยความคิดรวบยอดเรื่องความงาม ปัญหาสำคัญของสุนทรียศาสตร์คือความงามคืออะไร จุดมุ่งหมายของสุนทรียศาสตร์ คือ พยายามยกระดับของการสร้างสรรค์และความสนใจในศิลปะซึ่งเป็นไปตามสัญชาตญาณของศิลปินให้เป็นพฤติกรรมที่เต็มไปด้วยภูมิปัญญา ดังที่ กัจจ สุนพงษ์ศรี(2555) ได้กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์(Aesthetics) เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของความงาม เป็นสาขาหนึ่งในวิชาปรัชญาคุณค่า หรือ อรรถวิทยา (Axiology) สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาในการสืบสอบ (Inquiry) วิเคราะห์ (Analysis) และการวิจัย (Research) เกี่ยวกับปัญหาสุนทรียภาพทุกแง่มุมที่มาจากผลของแหล่งกำเนิด 2 แหล่งด้วยกัน คือ 1) สุนทรียภาพจากธรรมชาติ 2) สุนทรียภาพจากผลงานศิลปะทุกสาขา การนำเอาความรู้สึกถึงสุนทรียภาพที่เกิดจากแหล่งทั้งสอง สุนทรียศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความรู้ลึกเชิงนามธรรมที่มีต่อธรรมชาติกับผลงานศิลปะโดยเฉพาะ วิธีค้นหาความหมายของความงามของนักสุนทรียศาสตร์นั้นมี 2 วิธีคือ 1) พยายามค้นหาคุณสมบัติของวัตถุซึ่งเรียกกันว่าความงามก่อน แล้วก็ทำการวิเคราะห์ว่า ความงามนั้นมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติอย่างอื่น ๆ ของวัตถุนั้นอย่างไร 2) พยายามค้นหาสามัญลักษณะหรือประสบการณ์อันเป็นบรรทัดฐานของการตัดสินใจทางจริยศาสตร์ให้ได้ก่อน แล้วแยกแยะประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์นั้นออกให้เห็นว่าแตกต่างจากประสบการณ์ด้านอื่นอย่างไร วิธีการของสุนทรียศาสตร์จึงเป็นทั้งวัตถุวิสัยและจิตวิสัย

เนื่องจากสุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของคุณวิทยา (Axiology) หรือ ทฤษฎีคุณค่า สาขาย่อยของคุณวิทยาก็มี 3 สาขา คือ คุณค่าของศาสนา(Religion) ความดีหรือจริยศาสตร์(Ethics) และความงามหรือสุนทรียศาสตร์(Aesthetics) ศาสตร์ทั้งสามนี้เป็นศาสตร์แห่งการหาคุณค่าอันเป็นคุณค่าขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการด้วยกันคือ ความจริง ความดี และความงาม โดยที่สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์ หรือมาตรฐานเช่นเดียวกับจริยศาสตร์ซึ่งเป็นความพยายามในการค้นหาหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานในเรื่องของความดีงาม จุดมุ่งหมายของการเรียนสุนทรียศาสตร์เป็นการเรียนรู้ทฤษฎีเท่านั้น เพื่อให้เกิดความรู้ในเรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรฐานของความงาม ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ศิลปะหรือความสนใจดีขึ้น (สุเชาว์ พลอยชุม, 2534)

สุนทรียศาสตร์นั้นแตกต่างจากศิลปวิจารณ์ กล่าวคือ ศิลปวิจารณ์เป็นความรู้ที่ว่าด้วยการวิเคราะห์และตีคุณค่าของศิลปวัตถุโดยการอาศัยมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์บางประการ ส่วนสุนทรียศาสตร์นั้นเป็นการพยายามค้นหามาตรฐานหรือหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณา

ตัดสินศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปวิจารณ์นั้นยอมรับว่าสุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีมาก่อนแล้ว และการวิจารณ์ศิลปะนั้นก็ถือการใช้หลักเกณฑ์ที่นักสุนทรียศาสตร์ได้สร้างไว้นั่นเอง

ส่วนคำว่า “สุนทรียภาพ” (Aesthetic) หมายถึง ความรู้สึกโดยธรรมชาติของคนเราทุกคน ซึ่งรู้จักค่าของวัตถุที่งาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียงและถ้อยคำที่ไพเราะ ความรู้สึกนี้ย่อมเป็นไปตามอุปนิสัย การอบรม การศึกษา ซึ่งรวมเรียกว่า “Taste” หรือ “รส” ฉะนั้นความรู้สึกนี้จึงอาจแตกต่างกันออกไป ความงามที่เป็นสุนทรียภาพ ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจเจริญงอกงามได้โดยการฝึกฝนในการอ่าน การฟัง และการพินิจดูสิ่งทั้งงดงามเจริญใจไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นธรรมชาติหรือศิลปะ (ศิลป์ พีระศรี, 2515)

คำว่า “สุนทรียศึกษา” (Aesthetic Education) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักการปลูกฝัง และเรียนรู้เกี่ยวกับความงาม และงานสร้างสรรค์ทางศิลปะเพื่อรู้คุณค่าทางความงาม (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, 2516) สุนทรียศึกษายังหมายถึงการศึกษาเชิงสุนทรียะหรือการศึกษาที่อาศัยการรับรู้หรือการงานรับทางสุนทรียะที่สั่งสมมาจากประสบการณ์สุนทรียะมาช่วยเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพบางอย่างของคนให้เข้าถึงและซาบซึ้งในสุนทรียะอย่างเฉียบไวและแจ่มชัด (มนพิศุทธิรัตนานนท์, 2546)

จึงสรุปได้ว่า สุนทรียศาสตร์เป็นเรื่อง แบบของความงาม (Concept of Beauty) ดังนั้นปัญหาต่าง ๆ ของสุนทรียศาสตร์จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องแบบของความงาม จากหลักการดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่า “สุนทรียศาสตร์” กับ “สุนทรียภาพ” มีความหมายแตกต่างกัน คือ “สุนทรียศาสตร์” เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับความงาม ส่วน “สุนทรียภาพ” คือ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งทั้งงดงาม ทั้งความงดงามตามธรรมชาติ และความงามของศิลปะ

2.2 ประสบการณ์ทางสุนทรียะ

ประสบการณ์ของคนเรานั้นมีมากมายหลายอย่างต่าง ๆ กัน แต่ว่าประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นมีลักษณะแตกต่างออกไปจากประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น กล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางสุนทรียะคือ ประสบการณ์เกี่ยวกับความงาม สามารถอธิบายความหมายของประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นสามารถแสดงให้เห็นได้ ดังนี้

ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์นั้นก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไปของมนุษย์ และแทรกซึมอยู่ในมนุษย์ภาวะของทุก ๆ คน เนื่องจากในความเป็นมนุษย์ของทุกคนนั้นจะต้องมีสุนทรียธาตุมารวมอยู่ด้วยไม่มากก็น้อย ทุกคนต้องเคยเกี่ยวข้องกับสุนทรียะมาแล้วในชีวิตของเขา มนุษย์จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้าเรื่องความงามกันมานานแล้ว และอย่างจริงจังไม่น้อยไปกว่าวิชา

อื่น ๆ ความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของชีวิต เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตรื่นรมย์ แจ่มใส ซึ่งถ้าชีวิตมนุษย์ขาดสิ่งนี้ไปเสียอย่างหนึ่งแล้ว มนุษย์จะมีแต่ความแห้งแล้งไร้ชีวิตชีวา

ประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นคือ ความพอใจที่เกิดจากการรับรู้ “อันไม่ประสงค์สิ่งใด” (Uninterested) นั้นนั่นเองที่ทำให้ประสบการณ์ทางสุนทรียะแตกต่างจากประสบการณ์อื่น ๆ ลักษณะทั่วไปของประสบการณ์ทางสุนทรียะก็คือ ทำให้กิจกรรมในชีวิตจริง (Practical Activity) หยุดพักชั่วคราว ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางสุนทรียะนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นความเปลือยเปลือยเสมอ เพราะฉะนั้น แม้เราจะดูละครหรือภาพยนตร์เศร้า ๆ เราก็มีความสุขเพลิดเพลินไปตามเรื่องราวของมัน ประสบการณ์ทางสุนทรียะทำให้เราลืมเรื่องราวในชีวิตประจำวันไปได้ชั่วคราว พร้อมกันนั้นก็ทำให้เราเกิดอารมณ์ดีมั่งคั่งอยู่ในความเปลือยเปลือยที่ “ไร้อหังการ” อันเกิดจากรายการที่เรากำลังดูอยู่นั้น เนื่องจากความว่างเปล่าจาก “อหังการ” และความไม่ใส่ใจถึงกิจกรรมในชีวิตจริงนั่นเอง เราก็จะได้รับความผ่อนคลายอารมณ์ และเนื่องจากที่เราได้รับความผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์นั่นเอง จึงทำให้จิตใจของเราได้รับการพักผ่อน เป็นการสะสมกำลังเพื่อจะได้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริงด้วยความกระปรี้กระเปร่าและอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ประกอบสำคัญของประสบการณ์ทางสุนทรียะ คือ 1) อารมณ์ร่วม (Empathy) 2) ความคิดล่องลอย (Psychic Distance) ศิลปะการละครนับว่าเป็นศิลปะผสม (Mixed Art) ผู้ดูละครส่วนมากมักจะเอาตัวเองเข้าไปเป็นตัวละครตัวใดตัวหนึ่งที่กำลังแสดงอยู่ แล้วเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละครตัวนั้น เสมือนว่าเป็นเรื่องจริงในชีวิตของตนเอง ลักษณะนี้เรียกว่า “อารมณ์ร่วม” หรือ “เคลิบเคลิ้ม” (in feeling) ที่จริงผู้ดูละครไม่ควรคิดว่าตัวเองเข้าไปในละคร ควรแยกออกจากชีวิตจริง ๆ ของตนเอง เพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วความสนุกสนานในเชิงสุนทรียะจากรายการที่เรากำลังดูอยู่นั้นจะหายไปทันที วิธีที่ถูกคือ ผู้ดูควรจะสำนึกเสมอว่ารายการที่เรากำลังดูอยู่นั้นเป็นเรื่องสมมติ หรือเป็นจินตนาการ ลักษณะนี้เรียกว่า “ความคิดล่องลอย” (Psychic Distance) ซึ่งเป็นลักษณะขั้นพื้นฐานของความสนุกสนานทางสุนทรียะ

ประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายอย่าง คือ 1) มีความรู้สึกบางอย่างที่อินทรีย์ภาพสามารถรับรู้ได้ แต่ไม่เกิดความรู้สึกในเชิงสุนทรียะเพราะความรู้สึกนั้นละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อนเกินไปสำหรับอินทรีย์ภาพเหล่านั้น ดังนั้น ในการที่จะเกิดความรู้สึกประทับใจในศิลปะชิ้นนั้น จำต้องมีความเข้าใจศิลปะ หรือ สุนทรียภาพ และต้องมีประสาทสัมผัสส่วนที่จำเป็นต้องใช้เกี่ยวกับเรื่องที่เรากำลังสนใจอยู่นั้นอยู่ในสภาพสมบูรณ์ด้วย 2) บางทีความรู้สึกเหล่านั้นก็สร้างอารมณ์บางอย่างให้เป็นตัวเป็นตนขึ้น

3) บางครั้ง เพทนาการต่างๆ ก็ทำหน้าที่ถ่ายทอดความหมายบางอย่างมายังเรา 4) เพทนาการเหล่านี้ก่อให้เกิดอารมณ์บางอย่างแก่ผู้สนใจ เช่นศิลปะประเภท Non Representation นั้น จะก่อให้เกิดเพทนาการขึ้นทางประสาทสัมผัสแล้วผ่านไปสู่ประสาทมือเตอร์ แล้วอินทริยภาพก็มีปฏิกิริยาก่อให้เกิดความรู้สึกที่ตรงกันขึ้นในจิตใจ เป็นการตอบสนองเพทนาการอันนั้น เพราะเหตุ นั้นร่างกายทุกส่วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสนใจในทางสุนทริยะ ดังจะเห็นได้ว่า ในเวลาที่เราฟังดนตรีที่สนุกสนานนั้น ร่างกายทุกส่วนจะชักย้ายเคลื่อนไหวไปพร้อม ๆ กับความรู้สึกสนุกสนาน ด้วยหรือในเวลาที่คุณภาพดนตรีที่ตื้นตันเร้าใจ ร่างกายทุกส่วนจะมีความเคลื่อนไหวไปตามความรู้สึกด้วย 5) ตัวผู้ดูเองก็เป็นสิ่งที่ผู้ดูจะต้องสนใจด้วย กล่าวคือในขณะที่ดูศิลปะนั้น ผู้ดูมิใช่เพียงแต่ดูศิลปะเท่านั้น แต่ต้องรู้ตัวเองด้วยว่าตัวเองกำลังดูหรือสนใจอะไรอยู่

เพทนาการที่นำมาใช้เกี่ยวกับประสบการณ์ทางสุนทริยะมากที่สุดคือนั้น คือ เพทนาการทางการเห็นกับเพทนาการทางการฟัง ส่วนเพทนาการทางรสและกลิ่นนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับน้อยมากหรือไม่เกี่ยวข้องเลย ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผล 3 ประการคือ 1) การเห็นและการฟังเป็นเพทนาการที่ใช้ในการติดต่อถ่ายทอด ส่วนเพทนาการอย่างอื่นนั้นใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกิจ 2) การดูและการฟังจะต้องมีระยะใกล้ไกลที่พอเหมาะ ทั้งนี้เพื่อจักได้ใช้การวินิจฉัยพิจารณาและการฟังได้อย่างชัดเจน ส่วนเพทนาการเหลืออย่างอื่น ๆ นั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องระยะใกล้ไกล เพราะเพทนาการเหล่านั้นเกิดขึ้นได้ทุกขณะและทุกที่ 3) ความประทับใจที่เกิดจากการดูและการฟังนั้นจะจารึกอยู่ในความทรงจำได้ดีกว่าความรู้สึกที่ได้รับจากเพทนาการอย่างอื่น ๆ และศิลปินสามารถแสดงความประทับใจดังกล่าวออกมาในศิลปะได้ดีกว่าความรู้สึกที่ได้รับจากเพทนาการอื่นๆ (สุเชาว์ พลอยชุม, 2534)

สรุปได้ว่า ประสบการณ์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ประสบการณ์ตรง (Direct Experience) คือ การประสบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสัมผัส หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ด้วยตนเอง 2) ประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) คือ ได้ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้และศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ หรือจากคำบอกเล่า ประสบการณ์ทางสุนทริยภาพจึงมีความหมายที่นำไปเราบรรลุผลของความซาบซึ้งในงานศิลปะ

2.3 การรับรู้ทางสุนทริยภาพ

การรับรู้ทางสุนทริยภาพหรือการรับรู้ทางความงาม ความงามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะทำให้ชีวิตเกิดความรู้สึกรื่นรมย์ มนุษย์เป็นผู้กำหนดคุณค่าความงามต่อวัตถุสิ่งนั้นว่างาม ปัญหาในเรื่องความงามจึงเกิดขึ้นเพราะการมองเห็นค่าความงามของแต่ละคนแตกต่างกัน

สุเชาว์ พลอยชุม (2534) ได้รวบรวมคำนิยามความงามจากนักนักวิชาการไว้ ดังนี้ Langfeld นักปรัชญาทางสุนทรียศาสตร์ กล่าวว่า ความงาม คือ สัมพันธภาพระหว่างสิ่งสองสิ่ง คือ อินทรีย์มนุษย์ และวัตถุ ส่วน Aquinas นักปรัชญาในยุคกลาง กล่าวว่า ความงาม คือ สิ่งที่ทำให้ความเพิลิดเพิลิน เมื่อเรารู้หรือเห็น ความงามและความดี โดยเนื้อแท้แล้วเป็นอันเดียวกัน เพราะทั้งสองอย่างขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบและความกลมกลืนกัน สรุปได้ว่า ความงาม หมายถึงการกำหนดความรู้ที่ถูกต้องจิตใจตามภาวะที่มีความเหมาะสมกับกาลเทศะตรงตามความต้องการของรสนิยมคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นๆ (มัย ตะติยะ, 2547)

ในทางจิตวิทยา อารมณ์ทางสุนทรียะ หรืออารมณ์ทางความงาม จะบังเกิดได้ต่อเมื่อประสาทสัมผัสได้รับรู้โลกภายนอกจนก่อให้เกิดความรู้สึก กล่าวคือ การรับรู้ที่จะก่อให้เกิดผลด้านอารมณ์สุนทรียะได้ จะต้องเป็นการรับรู้ในรสนิยมสัมผัสนั้นๆ โดยไม่ได้มีประโยชน์อื่นใดมาแอบแฝง อารมณ์ทางสุนทรียะจึงจะเกิดขึ้น (ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, 2546)

3. สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์

3.1 ความหมายและความสำคัญของทัศนศิลป์

สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงาม ความประณีตและเรื่องราวต่างๆ จากการมองเห็นโดยตรง คุณค่าที่รับรู้ คือ รูปทรง และเรื่องราวที่เกิดจากทัศนธาตุ ได้แก่ เส้น สี แสงเงา พื้นผิว ความกลมกลืน ฯลฯ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของความงามทัศนศิลป์นั่นเอง การที่มนุษย์เกิดความรู้สึกซาบซึ้ง หรือรับรู้คุณค่าของสิ่งที่งาม ความประณีต และเรื่องราวต่างๆ ถือว่าได้รับสุนทรียภาพของสิ่งนั้นแล้ว

ทัศนศิลป์ (Visual Art) จัดอยู่ในศิลปะสาขาจิตรศิลป์ ที่ตอบสนองมนุษย์ทางด้านจิตใจและอารมณ์ ถือว่าเป็นศาสตร์แห่งการรับรู้ทางสายตา ที่เกิดจากการสัมผัสรับรู้ภายนอกร่างกายมนุษย์ โดยการมองเห็นผลงานที่สร้างสรรค์ มีรูปทรง สีเส้นที่สวยงาม มีคุณค่า กินพื้นที่และอาจจับต้องได้ในผลงานนั้นๆ ทัศนศิลป์ คือ ศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการมองเห็นทางสายตา จึงก่อให้เกิดความรู้สึกแห่งอารมณ์และจิตใจ ดังนั้น ทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่สามารถสัมผัสรับรู้ทางสายตา ลักษณะการมองเห็นรูปทรงเป็น 3 มิติ และอาจสัมผัสจับต้องได้ คำนึงถึงคุณค่าทางความงาม ความเชื่อทางศาสนาและสังคมเป็นหลัก สนองมนุษย์ด้านจิตใจ และอารมณ์

การรับรู้ทางการมองเห็น (Visual Perception) เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรก ของทัศนศิลป์ เพราะผลงานที่สร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์จะต้องสัมผัสรับรู้ทางสายตา ลักษณะการมองเห็นรูปทรงแต่ละภาพในลักษณะต่างๆ การรู้จักสังเกตความเปลี่ยนแปลงของจุดมองเห็นต่างๆ

ไปเป็นศักยภาพของประสาทสัมผัสเบื้องต้นทางหนึ่งที่น่ามาสู่ความรู้สึกทางการรับรู้ มนุษย์รับรู้จากการมองเห็นโดยใช้จักษุเป็นอวัยวะรับภาพ จักษุตามนุษย์มีรูปทรงใกล้เคียงกลมฝังอยู่ในช่องเบ้าตา เมื่อแสงผ่านเข้ามาในจักษุตา เลนส์ตาจะทำหน้าที่ปรับ โฟกัสของแสงให้ภาพตกที่จอตา (Retina) ซึ่งที่จอตาจะมีเซลล์รับแสงกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก เซลล์รับแสงนี้มี 2 ชนิด คือ เซลล์รูปแท่ง (Rod Cell) และเซลล์รูปกรวย (Cone Cell) ส่งไปยังสมอง และสมองจะแปลความหมายของกระแสประสาทเป็นการรับรู้ต่อภาพนั้นอีกทีหนึ่ง (สุชาติ เกาทอง, 2536)

การที่มนุษย์มองเห็นภาพในลักษณะต่างๆ ส่งผ่านไปยังสมอง เมื่อสมองรับรู้สิ่งที่เห็นจะแปรเปลี่ยนสื่อความหมายของการรับรู้ว่าเป็นอะไร แต่ในความเป็นจริงแล้วการรับรู้ทางการมองเห็นมีความหลากหลายสลับซับซ้อนมากเกินความต้องการของมนุษย์ในช่วงขณะนั้น แต่การรับรู้จากการเห็น จะเลือกสรรเอาเฉพาะข้อมูลที่มีความหมายหรือที่สำคัญ ทั้งนี้ก็เพราะการรับรู้ไม่สามารถนำเอาข้อมูลจากการเห็นทั่วไปมาแปรให้เป็นความหมายพร้อมๆ กันได้หมด จึงจำเป็นที่จะต้องค่อยๆ ดู และศึกษาเหตุผลของสิ่งที่มองเห็นอย่างช้าๆ แล้วพินิจพิเคราะห์ไม่ใช่มองเพียงผิวเผินหรือดูผ่านไปๆ ไปๆ ควรจะต้องมีการฝึกฝนการมองเห็นและสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัวเสมอ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางการมองเห็น หากจะสำรวจสอบถามจากประสบการณ์ที่ผ่านมาก็พอประเมินได้ว่า มนุษย์เคยได้รับการสอนหรือฝึกให้รู้จักอ่าน เขียน พูด ท่องจำ และการละเล่นต่างๆ แต่มนุษย์ไม่เคยได้รับการสอนให้รู้จักดูหรือรู้จักคิดจากสิ่งสิ่งที่ตามองเห็นเลย (มัย ตะติยะ, 2547)

ส่วนประกอบความงามทัศนศิลป์

ส่วนประกอบเป็นพื้นฐานในการสร้างงานทัศนศิลป์ คือ 1) จุด (Point) จุดเป็นส่วนประกอบแรกของความงาม จุดจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ ในชื่อของการเรียกว่าจุดย่อมหมายถึงสิ่งที่ไม่มีมิติ แต่การนำจุดหลายๆ จุดมาสร้างให้เกิดมิติในภาพได้ 2) เส้น (Line) มีลักษณะ 1 มิติ ได้แก่ เส้นเรขาคณิต เส้นอิสระ ในด้านความงามทัศนศิลป์ทั้ง 3 แขนง เส้นมีส่วนส่งเสริมความงามในลักษณะ โครงสร้างภายนอก และภายในรูปร่างและรูปทรงประเภทต่างๆ 3) รูปร่าง (Shape) มีลักษณะ 2 มิติ ได้แก่ รูปร่างธรรมชาติ เรขาคณิต อิสระ 4) รูปทรง (Form) ได้แก่ รูปทรงธรรมชาติ เรขาคณิต อิสระ มีความกว้าง ยาว ลึกหรือหนามองเห็นเป็นปริมาตร ลักษณะ 3 มิติ 5) สี (Color) การที่มนุษย์มองเห็นสีของวัตถุต่างๆ ได้ เกิดจากความเข้มของแสงที่ส่องมากระทบวัตถุแล้วสะท้อนสู่ตาให้เป็นสี 6) แสงและเงา (Light & Shade) มนุษย์สามารถมองเห็นวัตถุต่างๆ ได้เพราะแสงและเงา 7) พื้นผิว (Texture) เป็นปรากฏการณ์การสัมผัสจากพื้นผิวด้านนอกสุดของวัตถุ การมองเห็นพื้นผิวของวัตถุได้นั้นเกิดจากแสงที่ตกกระทบ การมองเห็นพื้นผิวของวัตถุได้ชัดขึ้นอยู่กับแสงส่อง ส่วนที่แสงส่องไม่ถึงจะไม่สามารถมองเห็นพื้นผิวของวัตถุได้ ชลูด นิ่มเสมอ (2544) ได้

ให้ความหมายของ พื้นผิว ไว้ว่า คือ ลักษณะบริเวณพื้นผิวของวัตถุทั้งที่สัมผัสจับต้องหรือได้เพียงเห็นด้วยตาแล้วรู้สึกได้ว่า ขรุขระ หยาบ ผิวเรียบ เป็นมันแวววาว 8) จังหวะ (Rhythm) เป็นความเหมาะสมกลมกลืนในการจัดวางรูปและพื้นที่หรือการจัดให้มีการซ้ำๆ กันในภาพ 9) ความกลมกลืน (Harmony) การจัดรายละเอียดในภาพให้ผสานเหมาะสมสัมพันธ์กัน มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกัน ไปด้วยกันได้โดยไม่ขัดแย้งกัน 10) หลักของการจัดภาพ เป็นการกำหนดการจัดวางรูปแบบในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือความต้องการให้เกิดความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

สรุปได้ว่า สุนทรียภาพ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่ามหาศาลทางด้านจิตใจและอารมณ์ ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ในแต่ละวัน มนุษย์พบเห็นแล้วเข้าใจในคุณค่าของสุนทรียภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม ทัศนศิลป์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้คุณค่าทางสุนทรียภาพต่อมนุษย์ เพราะเป็นศิลปะที่มองเห็นรูปทรงสัมผัสได้ทางสายตา สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์จึงเป็นเรื่องของการรับรู้ในคุณค่าแห่งความงาม ความประณีต และเรื่องราวที่เกิดจากการมองเห็น ในผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม โดยมีจุด เส้น รูปทรง สี แสงเงา พื้นผิว จังหวะ ความกลมกลืน และหลักของการจัดภาพ เป็นส่วนประกอบของความงามและความประณีต ส่วนเรื่องราวในงานทัศนศิลป์ที่จะรับรู้ได้ เกิดจากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการสร้างและอิทธิพลที่ทำให้งานทัศนศิลป์แตกต่างกัน ในด้านการจัดภาพแบบประจำชาติ และแบบสากลที่แสดงออกด้วยการถ่ายทอดทฤษฎีเหมือนจริง-รูปธรรม ทางปัญญา-กึ่งนามธรรม ทางการรับรู้-นามธรรม

3.2 คุณค่าของงานทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ เป็นศิลปะที่สามารถรับรู้ได้ด้วยสายตา การรับรู้ทางการมองเห็น ทำให้เกิดแรงกระตุ้นและตอบสนองด้านจิตใจ พร้อมกันนั้นจิตใจของมนุษย์ก็เป็นตัวแปรค่าและกำหนดคุณภาพทางความงาม ความประณีต เรื่องราว และประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ การรับรู้คุณค่าของสิ่งเหล่านี้รับได้ด้วยอารมณ์ ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ความงามและเรื่องราวจะเกิดมีคุณค่าก็เพราะการรับรู้ทางการมองเห็น เกิดความรู้สึกประทับใจ มีความอึดเอิบใจในคุณค่านั้นๆ

ความหมายของคุณค่า

คุณค่า คือ ระดับการประเมินค่าข้อเท็จจริงในแง่ต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์หรือเงื่อนไขทั้งที่เป็นเกณฑ์เฉพาะตัวหรือข้อตกลงร่วมกัน มาใช้ประกอบในการประเมินเงื่อนไขหรือเกณฑ์เฉพาะตัว ได้แก่ พื้นฐานทางความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ภาวะของจิตใจขณะประเมินและอื่นๆ ส่วนเงื่อนไขที่เป็นข้อตกลงร่วมกันได้แก่กฎหรือข้อกำหนดต่างๆที่เป็นแกนร่วมใช้ยึดในการประเมิน ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกัน กฎเกณฑ์ต่างๆอาจเปลี่ยนแปลงไปตาม

ความเหมาะสมแห่งสภาพกาลเวลาหรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆด้วย (เกรือจิต ศรีบุญนาท, 2542) คุณค่าของงานทัศนศิลป์ มิได้หมายถึง ราคาซื้อขายหรือราคาส่งของที่คิดเป็นเงินตามที่ซื้อขายกัน คุณค่าในที่นี้กลับหมายถึงคุณค่าที่ไม่สามารถกำหนดเป็นราคาได้ เป็นคุณค่าที่เกิดจากความรู้สึก ถึงคุณประโยชน์ในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อำนาจ เย็นสบาย (2520) กล่าวไว้ ดังนี้ มนุษย์เห็นคุณค่าของปัจจัยสี่ เพราะมนุษย์พบว่าปัจจัยสี่เป็นสิ่งที่ชีวิตจะขาดเสียไม่ได้ มนุษย์เห็นคุณค่าของธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน สายน้ำ แสงแดด ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีชีวิต มนุษย์เห็นคุณค่าของศิลปกรรม เพราะศิลปกรรมมิได้สอนให้คนเห็นแก่ตัว หรือสอนให้เบียดเบียนกัน แต่ศิลปกรรมสอนให้มนุษย์มีเมตตาต่อกัน เอื้อเฟื้อเจือจานกัน ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่สันติสุข มนุษย์เห็นคุณค่าของกฎหมาย หรือข้อตกลงที่กำหนดขึ้นในสังคม เพราะสิ่งเหล่านั้นอำนวยความสะดวกให้แก่คนทุกคน มนุษย์เห็นคุณค่าของศิลปกรรม เพราะศิลปกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดจิตใจ ส่งเสริมยกระดับคุณธรรมของมนุษย์ให้สูงขึ้น

คนจำนวนมากยังเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์เป็นสิ่งที่เกินความจำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ จริงอยู่ที่ทัศนศิลป์มิใช่ปัจจัย 4 แต่ก็ให้ประโยชน์และมีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ในด้านจิตใจและอารมณ์ไม่มากนักน้อย แล้วแต่มนุษย์ผู้นั้นจะรู้ถึงคุณค่ามากน้อยเพียงใด การที่มนุษย์ผู้นั้นจะรู้คุณค่าของงานทัศนศิลป์ได้นั้น ต้องเกิดความเข้าใจและเกิดความชื่นชม ศรัทธาเสียก่อน จึงจะรู้คุณค่าของงานทัศนศิลป์ได้ดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเรียนรู้คุณค่าของงานทัศนศิลป์ โดยผลงานทัศนศิลป์สามารถแบ่งการรับรู้คุณค่าได้ 2 คุณค่าใหญ่ๆ คือ 1) คุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) เป็นการรวบรวมในเรื่องของความประณีต ความละเอียด มีระเบียบ น่าทึ่ง มโหฬาร ประหลาด แปลกหู แปลกตา และเป็นสิ่งที่มีคุณงามความดีหรือดีเลิศทำให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจไปอีกนาน สิ่งเหล่านี้เรียกรวมกันว่า คุณค่าทางความงาม 2) คุณค่าทางเรื่องราว (Content Value) เป็นการแสดงลักษณะบ่งบอกถึงความหมายเรื่องราวความเกี่ยวข้องและจุดประสงค์แฝงอยู่ในผลงาน สามารถบอกเนื้อหาสาระสำคัญว่ามีอะไร จะต่อไปอย่างไร และในแง่ต่างๆ ของผลงาน เพราะทัศนศิลป์แต่ละชิ้นบอกเรื่องราวต่างๆ อยู่ในตัวของมันเอง จึงมองเห็นและเข้าใจได้ง่ายกว่าคุณค่าทางด้านความงาม

สรุปได้ว่า คุณค่าของทัศนศิลป์ทั้ง 2 คุณค่าจะเกิดคุณค่ามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ชมผลงานจะเข้าใจในคุณค่านั้นหรือไม่ การที่จะเข้าใจคุณค่าของผลงานทัศนศิลป์ได้นั้น ควรจะมีคุณสมบัติ ดังที่ อารี สุทธิพันธุ์ (2516) กล่าวไว้ ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มิมีจิตใจชอบงานทัศนศิลป์อย่างลึกซึ้ง 2) ผู้สร้างและผู้ควรศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของทัศนศิลป์ในเรื่องต่างๆ ให้ถ่องแท้

3) มีประสบการณ์ในการมองเห็นได้เป็นอย่างดี 4) ผู้ดูต้องหมั่นค้นคว้าหาความรู้เสมอ รู้จักถาม เมื่อพบเรื่องราว และรูปแบบใหม่ๆ 5) ผู้ดูต้องเป็นผู้รับฟังแนวความคิดใหม่ๆ ของศิลปิน 6) ผู้ดูต้องมีความรอบรู้ในวิชาต่างๆ หลายด้าน สามารถนำความรู้เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับงานทัศนศิลป์ที่กำลังดูอยู่ได้ 7) ผู้ดูควรมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องของทฤษฎีการถ่ายทอดทางทัศนศิลป์ให้ดี ทั้งทฤษฎีเหมือนจริงทางปัญญา การรับรู้ และสามารถรู้รูปแบบทัศนศิลป์สากลและประจำชาติที่เกี่ยวข้องได้ 8) ให้มีรสนิยมทางทัศนศิลป์อย่างแท้จริง

มนุษย์เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ และมีการค้นคว้าทดลองปฏิบัติอยู่เสมอ เป็นผลให้มนุษย์ได้พยายามวิเคราะห์หาเหตุผล ในการประเมินผลงานที่สร้างสรรค์ทางด้านทัศนศิลป์ แต่ละแขนง โดยคำนึงถึงคุณค่าของผลงานเป็นหลัก คุณค่าในทางความงามและเรื่องราวเป็นองค์ประกอบอีกอันหนึ่งของงานทัศนศิลป์ ในทางสุนทรียภาพ การเรียนรู้เกี่ยวกับสุนทรียภาพในผลงานทัศนศิลป์ของมนุษย์ เป็นการช่วยยกระดับการรับรู้จากประสบการณ์ทางการมองเห็น และการแสดงออกในด้านความเห็น ความสนใจในเรื่องของคุณค่าความงามและเรื่องราว เป็นส่วนหนึ่งของสัญชาตญาณมนุษย์ที่ชื่นชอบ และมีรสนิยม ส่วนผู้ใดจะรับรู้และเข้าใจคุณค่ามากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับรสนิยมของแต่ละบุคคล

การศึกษาคุณค่าของความงามและเรื่องราว ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะตกลงกันได้ เพราะเป็นความพอใจของแต่ละบุคคล และมักจะเกิดปัญหาอยู่บ่อยๆ โดยเฉพาะผู้ประเมินคุณค่าที่อาจถูกมองว่าลำเอียง ไม่มีความยุติธรรม และขาดหลักเกณฑ์ที่ถูกต้อง การตัดสินคุณค่าหรือประเมินคุณค่ากระทำได้ยากยิ่ง เพราะการตัดสินผลงานทัศนศิลป์เป็นเรื่องความรู้สึก ไม่ใช่ตัวเลขเหมือนงานคณิตศาสตร์ จึงจำเป็นต้องให้ผู้มีประสบการณ์ทางด้านทัศนศิลป์หลายๆ คนมาให้ความคิดเห็นตรงกันบ้าง ขัดแย้งกันบ้างเป็นเรื่องธรรมดา แต่จะคำนึงถึงความคิดเห็นของคนส่วนมากเป็นผู้ตัดสิน พอสรุปได้ว่า การตั้งเกณฑ์การประเมินคุณค่าของผลงานทัศนศิลป์ ไม่มีสูตรสำเร็จที่ใช้ได้เป็นอย่างดีในทุกกรณี แต่อาศัยประสบการณ์ ความรู้สึก คุณธรรม และความยุติธรรมที่มีมากที่สุด ในการกำหนดคุณค่านั้นๆ (มัช ตะติยะ, 2547)

4.สุนทรียภาพทางดนตรี

4.1 ความหมายและความสำคัญขององค์ศิลป์

สุนทรียภาพในดนตรี ความหมายและคุณลักษณะของเสียงดนตรี ดนตรีหรือดุริยางคศิลป์ หรือโสตศิลป์ (Audio Art) หมายถึงศิลปะที่เรียบเรียง สร้างขึ้น โดยใช้เสียง (Tone) เป็นสื่อทางสุนทรียะ เสียงที่เรียกว่า Tone นั้น มีลักษณะของการสั่นสะเทือนที่ก่อให้เกิดเป็นคลื่นเสียงกระจายไปในอากาศอย่างสม่ำเสมอ และก่อให้เกิดต่างจากธรรมชาติ (Sound) และเสียงชนิดที่ก่อให้เกิดความรำคาญ (Noise) จึงมีการจำแนกเสียงออกเป็นสองประเภทคือ เสียงที่เป็นระบบแน่นอน (Conventional Sound) และเสียงที่ไม่เป็นระบบ (Non conventional Sound) เสียงดนตรีจัดว่าเป็นเสียงที่มีระบบระเบียบ (Organized Sound) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จังหวะ (Rhythm) และทำนอง (Melody) มีการประสานและการควบคุมที่แน่นอน ดนตรีเป็นศิลปะที่ให้การรับรู้ทางการได้ยินที่ต้องอาศัยเวลาที่ต่อเนื่องเพื่อจะรับรู้ในส่วนทั้งหมดของดนตรีและเพลงมูลฐานหรือธาตุศิลปะของดนตรี (Audio Art Elements) นั้น ได้แก่ เสียง (Tone) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เสียงมีความหลากหลายในตัวของมันเองคือ ระดับเสียง (Pitch) ความยาวเสียง (Duration) จังหวะของเสียง (Rhythm) ความเข้มของเสียง (Intensity) และคุณภาพของเสียง (Quality)

ความหมายของดนตรี

ดนตรีเป็นโสตศิลป์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาด้วยความตั้งใจ เพื่อถ่ายทอดความงดงามของโสตศิลป์ ให้มนุษย์ด้วยกันได้ชื่นชมและซาบซึ้งในดนตรี หากได้รู้จักและสัมผัสกับความซาบซึ้งในดนตรีแล้ว ย่อมทำให้ได้รู้จักและสัมผัสกับอีกส่วนหนึ่ง ในความรู้สึกของตนเองซึ่งเป็นสัมผัสที่ทำให้เกิดความเต็มเปี่ยม และอึดอึดของความรู้สึกในใจ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งไม่มีสิ่งใดมาทดแทนหรือทำให้เกิดขึ้นได้นอกเหนือไปจากสุนทรียะรสของดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2540)

ดนตรีเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง que แสดงถึงสุนทรียภาพ เป็นความงามที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา แต่เป็นความงามที่จะมองเห็นได้ด้วยจิตใจและพลังความนึกคิด โดยที่คีตกวีต่างๆได้ประพันธ์ไว้อย่างวิจิตรงดงาม ผู้ฟังได้ยินเสียงแล้วเกิดความประทับใจ ดนตรีมีอิทธิพลและมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งมากมายกับมนุษย์ จึงทำให้นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ นักจิตวิทยา นักศิลปะ นักปรัชญา ตลอดจนนักการศึกษา ต่างได้นำเอาดนตรีมาวิเคราะห์เพื่อนำประโยชน์มาใช้ในด้านต่างๆมากขึ้น

ดนตรีเป็นสื่อของอารมณ์ที่สามารถสัมผัสได้ด้วยหู อาศัยเสียงดนตรี อาศัยอารมณ์สัมผัสและผสมผสานกันออกมาเป็นความไพเราะของดนตรี ดนตรีเป็นเรื่องของสุนทรียะ ว่าด้วยความ

ไพเราะ ความไพเราะของคนตรีวัดได้จากประสบการณ์ทางสุนทรียะ จะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล คนตรีเป็นการระบายสีลงบนความเงียบ เสียงคนตรีจะออกมาอย่างไร ขึ้นอยู่กับเจ้าของอารมณ์คือผู้ประพันธ์ ที่จะถ่ายทอดออกมา ผู้ประพันธ์เพลงจะใส่อารมณ์ลงไปในเพลงตามที่ตนต้องการ ผู้บรรเลงก็ถ่ายทอดออกมาลงบนเครื่องดนตรี ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรามีความสัมพันธ์กับดนตรีมาก ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ งานสร้างสรรค์ที่รื่นเริงต่างๆ ก็ขาดไม่ได้ที่จะประกอบไปด้วยเสียงคนตรี กิจกรรมเกือบทุกอย่างมีคนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

หลักการทางดนตรี หมายถึง กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีในการสร้างสรรค์ศิลปะดนตรี โดยการใช้มูลฐานของศิลปะดนตรี หรือศิลปะธาตุทางดนตรีมาจัดวาง เรียบเรียงให้บรรลุคุณค่าความงามหรือความไพเราะขึ้น เป็นดนตรีในรูปแบบต่างๆ ที่เรียกว่าเพลง หลักการทางดนตรี มีลักษณะเป็นวิทยาการอันเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องสุนทรียะธาตุ (Aesthetic Element) ที่นำมาใช้ในการจัดระบบระเบียบเรียบเรียงปรุงแต่งเสียง กระบวนการสร้างสรรค์เรียบเรียงดนตรีเป็นหน้าที่ของนักประพันธ์ดนตรีหรือนักแต่งเพลง ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการรับรู้และการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ทางเสียงการจัดเรียบเรียงศิลปะดนตรี (Arrange) คือการจัดองค์ประกอบศิลปะทางดนตรี เช่นเดียวกับการจัดองค์ประกอบศิลปะทางทัศนศิลป์ เป็นการสร้างสรรค์รูปแบบดนตรีหรือเพลงโดยการจัดความสัมพันธ์ระหว่างเสียง (Tone) และเวลา (Time) ซึ่งเป็นมูลฐานหรือศิลปะธาตุทางดนตรี

สุนทรียภาพ หรือความไพเราะของคนตรีหรือเพลง หมายถึงปฏิกิริยาภายในของผู้ฟังดนตรีที่แสดงอาการขานรับหรือสำเนียงต่อความงามหรือความไพเราะต่อคนตรี ในขณะที่มีการรับรู้ทางการฟัง อาการขานรับหมายถึงความรู้สึกลึกซึ้งซึ่งในความงามหรือสุนทรียะ (Aesthetic Appreciation) คุณค่าอันเป็นความงามความไพเราะในดนตรีจึงประเมินได้จากผู้ฟัง อย่งไรก็ตามคนตรีหรือเพลงก็ต้องมีคุณสมบัติที่ไพเราะหรืองาม และผู้ฟังก็ต้องมีสุนทรียภาวะ (Aesthetic Maturity) เกี่ยวกับคนตรีด้วย ความงามความไพเราะในดนตรีที่ทำให้สุนทรียรสแก่ผู้ฟังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้ 1) ความงามความไพเราะขึ้นอยู่กับเอกภาพในดนตรี คือความสัมพันธ์สอดคล้องที่นักดนตรีหรือนักร้องสามารถขับร้องหรือบรรเลงได้ตรงตามเจตนารมณ์ของคีตกวีหรือนักประพันธ์เพลง 2) ระดับความงามหรือสุนทรียรสในดนตรีหรือเพลง หมายถึงคุณค่าทางอารมณ์รู้สึกที่แสดงออกในลักษณะของความเปลือยน ความประทับใจในระดับที่แตกต่างกัน ระดับความงามความไพเราะในดนตรีมีสองระดับคือ ความงามความไพเราะในระดับผัสสะ (Perception) หรือระดับการรับรู้ทางดนตรี คือการฟังหรือการรับรู้ทางการได้ยิน (Hearing) ความงามความไพเราะในระดับซาบซึ้งกินใจ (Appreciation) ดนตรีหรือเพลงที่ทำให้คุณค่าความงามในระดับนี้ไม่

ง่ายต่อการรับรู้ทางการฟัง ผู้ฟังต้องมีประสบการณ์ทางดนตรีมาพอสมควร มีความตั้งใจฟังถึงขั้น ฟังพินิจ และฟังอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการคิด และการเปรียบเทียบ เกิดความรู้ความเข้าใจ ต่อเนื่อง ไปถึงอารมณ์ซาบซึ้งซึ่งซึ่งเป็นการรับรู้ถึงความหมาย ของภาษาดนตรีเนื้อหาของสาระ เข้าถึงพื้นผิว อารมณ์เพลง เกิดการแปลความหมายและสังเคราะห์ไปตามความรู้ความเข้าใจในดนตรี เกิดการ ตอบสนองทางอารมณ์ เกิดเป็นการขานรับทางสุนทรีย์ (มโน พิสุทธิรัตนานนท์, 2546)

นอกจากนี้องค์ประกอบของดนตรีคือส่วนสำคัญ คือพื้นฐานที่ทำให้ดนตรีเป็นรูปเป็นร่าง ขึ้นมาได้ ประกอบไปด้วยส่วนประกอบสำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) เสียง (Tone) เกิดจากการสั่นสะเทือน ของอากาศที่ไม่สม่ำเสมอ เสียงดนตรีเกิดจากการเป่า การร้อง การดีด การตี เสียงดนตรีประกอบ ไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ 4 ประการคือ ระดับความสูงต่ำของเสียง ความสั้นยาวของเสียง ความ เข้มข้นของเสียงและคุณภาพของเสียง 2) เวลา (Time) ดนตรี เป็นเรื่องของเสียงที่เคลื่อนที่ไป ในช่วงของระยะเวลา ประกอบไปด้วยความเร็วของจังหวะ (Tempo) อัตราจังหวะ (Meter) และ จังหวะ (Rhythm) ดนตรีอาจมีการช้าลงหรือเร็วขึ้น ความเร็วของจังหวะที่ต่างกันจะให้ความรู้สึก ที่ต่างกันด้วยการเปลี่ยนความเร็วของจังหวะจะให้อารมณ์เพลงที่ต่างกันไป จังหวะที่เร็วอาจทำให้ อารมณ์ เบาซึ้งและผ่อนคลาย จังหวะจะให้อารมณ์เพลงที่ต่างกัน จังหวะที่ช้าจะทำให้รู้สึกหนัก และเครียด 3) ทำนอง (Melody) คือการจัดเรียงของเสียงที่มีความแตกต่างของระดับเสียงและ ความยาวของเสียงตามแนวนอน โดยทั่วไปดนตรีประกอบไปด้วยทำนองที่ง่ายต่อการจดจำมากที่สุด ทำนองมีหลากหลายลักษณะแตกต่างกันออกไป ทำนองคล้ายกับภาษาพูด เป็นภาษาดนตรีที่ ประกอบเป็นประโยคเพื่อเสนอความคิดของผู้พูดคือผู้ประพันธ์ ดังนั้นการจะเข้าใจดนตรีจึงต้องจำ ได้ว่าทำนองเป็นอย่างไร 4) เสียงประสาน (Harmony) คือองค์ประกอบของดนตรีที่เกิดจากการ ผสมผสานของเสียงมากกว่าหนึ่งเสียง ในแนวตั้ง หรือในเวลาเดียวกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับทำ ทานองซึ่งเป็นการจัดเรียงของเสียงตามแนวนอน เสียงประสานเป็นองค์ประกอบของดนตรีที่ สลับซับซ้อนกว่าจังหวะและทำนอง และจะไม่พบการประสานเสียงในดนตรีของสังคมล้าสมัย แม้ในสังคมตะวันตกเองการประสานเสียงก็มีขึ้นช้ากว่าองค์ประกอบของดนตรีประเภทอื่นๆ แนวคิดเรื่องการประสานเสียงที่สำคัญคือคอร์ด (Chords) คือกลุ่มของเสียงตั้งแต่ 3 เสียงขึ้นไป มา จัดเรียงกันตามแนวตั้ง ความกลมกลืนกันและความไม่กลมกลืนกัน (Consonance and Dissonance) คือการนำเสียงตั้งแต่ 2 เสียงขึ้นไปมาเล่นพร้อมกันจะเกิดการผสมของเสียง ซึ่งผลที่ เกิดขึ้นจะได้เสียงที่กลมกลืนและไม่กลมกลืนกัน เสียงที่กลมกลืนกันจะทำให้รู้สึกสบายหู โดย ปกติเพลงต่างๆจะจบลงด้วยเสียงที่กลมกลืน เสียงที่ไม่กลมกลืนทำให้รู้สึกขัดหู ตึงเครียด ค้าง หรือแขวนอยู่ การประสานเสียงมักจะมีทั้งการให้คอร์ดที่กลมกลืนและไม่กลมกลืน เพลง

ส่วนมากจะมีเสียงที่ไม่กลมกลืนกันน้อย แต่เพลงบางเพลงโดยเฉพาะเพลงสมัยใหม่จะมีเสียงที่ไม่กลมกลืนกันมาก 5) ระบบเสียง (Tonality) ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงซึ่งมีการจัดระบบมีอยู่หลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปจะเป็นระบบเสียง Tonal Music หลักในการประพันธ์ดนตรีจะใช้เสียงหนึ่งเป็นเสียงหลักและการประสานเสียงจะเกี่ยวพันกัน เสียงหลักนี้เรียกว่าเสียงโทนิค (Tonic) เพลงจะมีความรู้สึกจบได้เมื่อมีการประสานเสียงจบลงที่คอร์ดที่สร้างขึ้นจากเสียงโทนิค เมื่อโทนิคเป็นเสียง ซี จึงเรียกเพลงนั้นว่าอยู่ในบันไดเสียง ซี ถ้าเพลงมีเสียงโทนิคเป็นเสียง เอฟ จะกล่าวได้ว่าเพลงนั้นอยู่ในบันไดเสียง เอฟ ลักษณะดนตรีที่มีการประพันธ์โดยยึดหลักบันไดเสียง จะเรียกว่าระบบเสียง เพลงคลาสสิกส่วนใหญ่จะบอกว่าเป็นบันไดเสียงใดเสมอ ส่วนดนตรีที่ไม่มีระบบเสียง (Atonal music) ได้แก่ ดนตรีในศตวรรษที่ 20 หรือในยุคปัจจุบัน 6) สีสัน (Tone Color) คือคุณสมบัติของเสียงของเครื่องดนตรี รวมทั้งเสียงร้องของคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน เนื่องจากคุณสมบัติของการเกิดเสียงในทางดนตรี สีสันอาจเป็นลักษณะของการแสดงเดี่ยว คือการเล่นหรือร้องโดยเครื่องดนตรี หรือคนเพียงคนเดียวหรืออาจจะเป็นการรวมกันของเครื่องดนตรี หรือคนเพียงคนเดียวหรืออาจจะเป็นการรวมกันของเครื่องดนตรี หรือเสียงร้องต่างๆของคนทำให้เกิดเป็นการรวมวง

สำหรับ องค์ประกอบของดนตรีที่ วิรัช ชูสูงเนิน (2525) ได้กล่าวถึงว่าดนตรีมาจากพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความปรารถนาของมนุษย์ (Human Desire) เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการความสุขทางใจ ซึ่งได้แก่ สิ่งให้อ่อนหวาน นุ่มนวล และความไพเราะ ดนตรีเท่านั้นที่จะให้สิ่งเหล่านี้ได้ มนุษย์จึงพยายามจัดหาสิ่งเหล่านี้ 2) จากพรสวรรค์ (Talent) ทุกคนมีพรสวรรค์เกี่ยวกับดนตรี เพียงแต่จะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันเท่านั้น ดังบทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 “ชนใดไม่มีดนตรีการ ในสันดานเป็นคนชอบกลั่น” 3) สิ่งแวดล้อม (Environment) ในสมัยก่อนดนตรีไม่มีแพร่หลายเหมือนปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่าดนตรีจะมีมานานตั้งแต่สมัยกรีกโบราณก็ตาม แต่ดนตรีในครั้งกระนั้น เป็นดนตรีที่อยู่ในวงแคบๆ เล่นกันอยู่ในครอบครัวหรือสังคมเล็กๆ ในปัจจุบันนี้ ดนตรีเจริญมากถึงขีดสุด เราจะเห็นได้ว่าทุกหนทุกแห่ง ดนตรีจากวงดนตรี จากเทป จากวิทยุ หรือจากโทรทัศน์ เมื่อมนุษย์เราได้ฟังเสียงเพลงทุกวันอย่างจำเริญ และเพลงที่ฟังนั้นอาจจะมีเพลงบางเพลงเกี่ยวข้องกับชีวิตของเขา หรืออาจจะเกิดประทับใจในเนื้อเพลง หรือชอบสไตล์ (Style) การเล่นของนักดนตรีบางคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความสนใจในดนตรีได้

ความซาบซึ้งทางจิตศิลป์ ดนตรีไทยและเพลงไทย เป็นศาสตร์และศิลป์ที่มีความละเอียดอ่อนสลับซับซ้อน การศึกษาจะต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การศึกษาจะทำให้เกิดความ

ชาวซึ่งทางจิตศิลป์ได้ ต้องมีหลักดังนี้ หลักการฟังดนตรี คือ การฟังดนตรีไทย เมื่อฟังดนตรีไทยไม่ว่าจากทางใดต้องตั้งใจฟัง ก่อนที่จะฟังดนตรีไทยเพลงใดเพลงหนึ่งจะต้องศึกษาถึงพื้นฐานของเพลงนั้นเสียก่อน ต้องพยายามศึกษาเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด พยายามฟังจังหวะเพลง แต่ละเพลงว่ามีจังหวะอย่างไร พยายามฟังว่าเพลงแต่ละเพลงให้อารมณ์ความรู้สึกอย่างไร ควรศึกษาทางของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดว่ามีทางเป็นอย่างไร เสียงเป็นอย่างไร พยายามฟังลูกลือ ลูกซัด ของเพลงแต่ละเพลงให้ดี จะทำให้เกิดความสนุกสนานตาม ต้องฟังเพลงบ่อยๆ จนเกิดความเข้าใจ ลักษณะของเพลงที่จะต้องฟังตามลำดับ 1) ควรฟังเพลง 2 ชั้นง่ายๆก่อน 2) เมื่อฟังเพลงชนิด 2 ชั้นได้แล้ว ควรฟังเพลงเถา สั้นๆง่ายๆด้วย 3) ฟังเพลงประกอบการร้องเพลงบ่อยๆ 4) ฟังการเดี่ยวเพลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด จากลำดับขั้นที่ผ่านมาจะทำให้เกิดทักษะการฟังดนตรีไทย ได้อย่างเข้าใจ และเกิดความซาบซึ้งในดนตรีไทยได้อย่างดี การฟังดนตรีสากล ผู้ฟังที่ดี ควรศึกษาถึงความสำคัญขององค์ประกอบของดนตรีด้านต่างๆ เช่น ทำนอง จังหวะ เสียงประสาน ลีลาของเพลง และคีตลักษณะของเพลง เพื่อแปลความหมายเหล่านั้นให้เกิดคุณค่าด้วยความมีวิจรรณญาณ

สุนทรียะของดนตรีไทยและการขับร้อง สุนทรียะจากผู้ร้อง ได้แก่ 1) ต้องมีความพร้อม คือ มีความภูมิใจที่จะได้แสดงออก 2) มีความมั่นใจในความรู้ที่ได้เรียนมา 3) มีอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามบทกลอนนั้น และมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติดังนี้ ใช้ระดับเสียงเหมาะสมกับเขตเสียงของตน มีวิธีการร้องที่ถูกต้อง ร้องให้ชัดเจน ร้องให้ตรงกับระดับเสียงของดนตรี หายใจให้ถูกที่ จังหวะแม่นยำ ศึกษาเนื้อเพลง รู้จักใช้เสียงและอารมณ์ตามบทบาทของตัวละคร สุนทรียะจากผู้บรรเลง การบรรเลงใช้ดนตรีชิ้นเดียว จะให้รสฝัสสะและสุนทรียะได้ดีกว่าการร้องก็เช่นกัน ถ้าต้องการความไพเราะซาบซึ้งต้องร้องเดี่ยว เพราะสามารถใช้กระแสเสียง ลีลา และกลเม็ดเด็ดพรายได้เต็มที่ สุนทรียะจากผู้ฟัง ได้แก่ 1) มีความพร้อมในการฟัง 2) ศึกษาเนื้อเพลงและทำนองเพลง 3) ทำใจให้สบายคลายกังวล

4.2 คุณค่าของดนตรี

เกร์อิจิต ศรีบุญนาค (2542) ได้อธิบายถึงคุณค่าของดนตรีไว้ว่า

1. คุณค่าทางสุนทรียะ เป็นคุณค่าทางความงามซึ่งก็คือความไพเราะในเสียงดนตรี ดนตรีทุกประเภทมีความไพเราะอยู่ในตัว อาจมากน้อยแตกต่างกันไปตามความรู้สึกของผู้ฟัง ดนตรีมีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นความดีงามที่ดีต่อจิตใจ เกิดจากความรู้สึกและอารมณ์ที่เป็นความชื่นชมยินดี รวมทั้งอาจเป็นอารมณ์ เหงา เศร้า สะเทือนใจ ดนตรีก็ยังมีคุณค่าเสมอ ดนตรีมีความสัมพันธ์กับจริยศาสตร์ สามารถขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้เป็นคนละเอียด นุ่มนวล

อ่อนหวานได้ ความงามทางดนตรีเราไม่สามารถกั้นเขตได้ว่าเป็นความงามหรือความไพเราะสำหรับใครโดยเฉพาะ และไม่สามารถตัดสินคุณค่าความไพเราะนี้ได้ด้วยระบบตัวเลขที่แน่นอน ดังนั้นความงามหรือความไพเราะของดนตรีจึงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ผู้ที่เข้าถึงคุณค่าความงามทางสุนทรียะได้ดีก็จะเกิดความสบายใจ มีสุขภาพจิตและมีบุคลิกภาพที่ดี

2. คุณค่าทางวัฒนธรรม ดนตรีที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าและมีควมไพเราะมากย่อมดำรงอยู่คู่กับวัฒนธรรมและสังคมได้ยาวนาน ศิลปินที่ซาบซึ้งในคุณค่าของดนตรีจะสืบทอดและสร้างสรรค์ดนตรีให้พัฒนา คุณค่าดนตรีทางวัฒนธรรมจึงเป็นคุณค่าทางการสืบทอด ดำรงอยู่และพัฒนาไปตลอดกาลเวลา

3. คุณค่าต่อการแสดง ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงหลายๆประเภท ดนตรีเป็นสื่อทางอารมณ์ และสื่อท่าทางของตัวละคร เป็นสัญลักษณ์แทนทั้งคน สัตว์ สิ่งของ เหนือการณ้และเสียงธรรมชาติอื่นๆ การแสดงบางอย่างไม่เกี่ยวข้องกับดนตรีโดยตรง แต่ศิลปินผู้สร้างสรรค์เหล่านั้นยังเห็นความสำคัญของเสียงเพลง จึงใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบ

4. คุณค่าต่องานและจิตรกรรม คือ การนำดนตรีไปใช้เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดความเจ็บเหงาเกินไป ดนตรีลักษณะนี้ไม่หวังผลอาจไม่หวังผลทางความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้ฟังมากนัก

5. คุณค่าต่อการดำรงชีพ ดนตรีถูกนำมาใช้เพื่อการดำรงชีพแตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละบุคคลแต่ละอาชีพมองเห็นคุณค่าของดนตรีแตกต่างกัน ผู้ที่ซาบซึ้งดนตรีดีก็มักจะสร้างดนตรีบรรเลงดนตรีที่มีความละเอียดอ่อนประณีตกว่า วมพิภพสร้างและบรรเลงดนตรีเพื่อการยังชีพ ครูดนตรีสร้างและพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านทฤษฎีและด้านทักษะปฏิบัติควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

5. การสอนสุนทรียภาพ

5.1 รูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษา

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) ได้อธิบายถึงกระบวนการเรียนการสอนว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบหลัก 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน การตั้งจุดประสงค์การเรียนการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาจุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนหลักชัยที่ผู้เรียนจะต้องเดินไปถึงจุดนั้น และขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางในการสอนของครูว่าจะสอนให้นักเรียนบรรลุผลในสิ่งใดบ้าง ดังนั้นในการสอนจึงต้องกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านความรู้ความ

เข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติและค่านิยม ในการเขียนจุดประสงค์ควรได้เขียนออกมาใน ลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะทำให้ผู้สอนสังเกตและวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียนได้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น 2) กำหนดเนื้อหา เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาความรู้และมว ล ประสพการณ์ต่างๆ ที่สำคัญในการเรียนรู้ เป็นส่วนที่จะต้องตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร ในการกำหนดเนื้อหาวิชา และประสพการณ์ของการเรียนนี้ ควรจะให้ความเหมาะสมกับ ระดับชั้น มีการจัดลำดับความยากง่ายให้สัมพันธ์กันและไม่เกิดการซ้ำซ้อน

วิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนรายวิชาสุนทรียภาพในบริบทของ ทักษะศิลป์ และดนตรี ได้แก่วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องและทำให้การเรียน การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้แก่วิธีการสอนดังต่อไปนี้ 1) การสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีการ สอนหลักที่ผู้สอนในมหาวิทยาลัยยึดถือปฏิบัติกันโดยกว้างขวาง ผู้เรียนส่วนมากพอใจและชอบ การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบบรรยายถือการที่ผู้สอนพูด บอกเล่า หรืออธิบายเนื้อหา หรือ เรื่องราวต่างๆ ให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนจะเตรียมค้นคว้าเรื่องต่างๆมาแล้ว ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผล การศึกษาค้นคว้านั้น การสอนวิธีนี้ได้เรื่องราวและเนื้อหาวิชามากในวิชาที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน จะทำ ให้เข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น (สุภาพ วาดเขียน, 2523) 2) การสอนแบบอภิปราย คือ การที่ผู้เรียน ได้มี ส่วนในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิเคราะห์สิ่งที่เรียนนั้นแล้วเสนอสิ่งที่พิจารณานั้นต่อผู้สอนหรือ ผู้เรียนด้วยกันเอง แล้วผู้สอนหรือผู้เรียนก็จะช่วยกันให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมแลกเปลี่ยนกัน หลัก สำคัญอยู่ที่การเสนอความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นรับทราบ แล้วผู้อื่นก็จะแสดงความเห็นต่อ ความเห็นที่เสนอไปแล้วอีกทีหนึ่ง เป็นอย่างนี้เรื่อยๆ การสอนแบบอภิปรายผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่ หนึ่งเฉยไม่ได้ ทั้งความคิดและการแสดงออก ซึ่งการสอนแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการ ฝึกการค้นคว้า การคิด การเขียน และการเสนอความคิดเห็น การรับฟังและการทำงานร่วมกัน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530) 3) การสอนแบบสาธิต หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวาง แผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูตัวอย่าง ผู้เรียนจะเกิดการ เรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามี ส่วนรวมบ้าง (สุพิน บุญชูวงศ์, 2535) 4) การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกำหนดวิธีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ค้นพบซึ่งได้คำตอบ เหมือนกับที่ครูบรรยายหรือเหมือนกับที่เขียนไว้ในตำรา ครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมนำไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการส่งเสริมให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และใช้ความคิดของตนเอง โดยเน้นให้รู้จักการวางแผน ปฏิบัติงาน แก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่ต้องบรรยายบอกเล่า ผู้เรียนจะรู้จักตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล รู้จักลงข้อยุติ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงและตั้งกฎเกณฑ์

ได้ด้วยตนเอง(สุภาพ วาดเขียน, 2523) 5) การสอนแบบศึกษานอกสถานที่ คือ การเรียนการสอน โดยการพาผู้เรียนออกไปศึกษานอกห้องเรียนนั้น เป็นวิธีการสอนที่ถูกต้องวิธีหนึ่ง เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนได้ไปค้นพบคำตอบจากประสบการณ์ตรง และได้พบกับของจริง ชีวิตจริงที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามธรรมชาติหรือตามที่ปรากฏอยู่จริง และบางครั้งสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถนำมาดูในชั้นเรียนได้ นอกจากนั้นยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดให้ลดลง ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศให้แปลกใหม่ไปจากเดิมอีกด้วย

นอกจากวิธีการสอนดังกล่าวแล้ว วิจัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้เสนอแนะแนวทางการสอนเป็นทีมไว้ว่า

1. การสอนเป็นทีมในระดับอุดมศึกษา

การสอนเป็นทีมในระดับอุดมศึกษาคือ รายวิชาเดียวแต่มีอาจารย์สอนหลายคน โดยมีจุดประสงค์ของการนำเสนอแนวคิดและการปฏิบัติการสอนเป็นทีมดังนี้คือ 1) ผู้ที่สอนวิชาเดียวกัน ได้มีโอกาสวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลร่วมกัน 2) ผู้ที่สอนคนละวิชาแต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน ได้มีส่วนร่วมกันวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงค่าประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน 3) เพื่อสร้างทีมงานเกี่ยวกับการสอนร่วมกัน ให้มีความพร้อมในการสอน และการพัฒนาสมรรถภาพในการสอน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบวางแผนการสอน การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสอน การผลัดเปลี่ยนกันเป็นหัวหน้าทีมและบทบาทที่สมาชิกในทีมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ ผู้ตามและผู้ประสานงาน

การสอนเป็นทีมมีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนการสอนที่จัดประสบการณ์ในรูปแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่ม 2) เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีทัศนคติอันกว้าง โดยได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะด้านการสอน และผู้เรียนมีโอกาสใช้เวลาฝึกฝนพัฒนาตนเองตามที่ถนัดและสนใจ เป็นการเสริมประสบการณ์ให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น 3) เพื่อจัดสภาพการเรียนรู้และการปรับตัวต่อกลุ่ม และสังคมตลอดจนการมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสนองการเสาะแสวงการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ 4) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผู้สอนเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีระบบ เป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง สามารถตรวจสอบ ประเมินผลเพื่อการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 5) เพื่อเป็นการจัดเวลา เครื่องอำนวยความสะดวก รวมทั้งบริการสนับสนุนการเรียนการสอนด้านอื่นๆให้กับทีมผู้สอน และการวางแผน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาเสริมสอน โดยพิจารณาถึงคุณภาพการเรียนการสอนที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนเป็นทีม มีดังนี้ คือ 1) ผู้เรียน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ คณะผู้สอน จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆ รวมทั้งภูมิหลังและสภาพแวดล้อม จะเป็น ข้อมูลช่วยเสริมในการตัดสินใจ วางแผนการสอนได้ชัดเจนและการจัดกลุ่มเพื่อสอน 2) คณะ ผู้สอน ประสิทธิภาพของการทำงานขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่ม คือ 5-7 คน ดังนั้นคณะผู้สอนควรมี ตั้งแต่ 2 คนและไม่เกิน 7 คน ซึ่งบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มจะมีการวางแผนทำกิจกรรม ร่วมกัน เข้าใจถึงเป้าประสงค์อย่างชัดเจน มีการแบ่งภาระหน้าที่ที่แต่ละส่วน ในการรับผิดชอบเพื่อ ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ การ สอน การรับผิดชอบของกลุ่มผู้เรียนและการประเมินผล

คณะผู้สอนประกอบด้วย 2.1) หัวหน้าทีม (Team Leader) คือการสอนรายวิชาหนึ่ง มี ผู้สอนคนหนึ่งเป็นหัวหน้าทีมและมีสมาชิกในทีมอีก 2 ถึง 5 คน การเลือกหัวหน้าทีมจะต้องเป็นผู้ ที่มีวุฒิความสามารถเป็นผู้นำได้จริง คือ “นำ” ด้วยการสร้างตัวอย่าง (Lead by Examples) สามารถถ่ายทอด พัฒนาฝึกฝนให้สมาชิกมีความสามารถเพิ่มขึ้น จริงใจ สามารถในการสื่อ ข้อความ อุดหนุนต่อการวิพากษ์วิจารณ์เพราะกระบวนการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน จะต้อง ก้าวหน้าทันสมัยและปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งหัวหน้าจะทำการสอนด้วยและในบางครั้งจะให้สมาชิก ในกลุ่มร่วมทำการสอนแทนเพื่อเป็นการพัฒนาสมาชิกให้มีประสบการณ์การสอนมากขึ้น

2.2) ผู้บรรยาย (Lecture) อาจจะเป็นหัวหน้าทีมหรือสมาชิกในกลุ่ม ที่สามารถทำหน้าที่การสอน กลุ่มใหญ่ ซึ่งเทคนิคการสอนกลุ่มใหญ่ จะใช้วิธีการบรรยาย 2.3) ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้าน (Specialist) ได้แก่ผู้ที่มีประสบการณ์สอน มีทักษะ เข้าใจวิธีการสอนด้านต่างๆ ได้ ใกล้เคียงกับหัวหน้าทีมหรือผู้บรรยายทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องที่ตนถนัดเป็นพิเศษ สามารถแนะนำ ฝึกหัดสมาชิกในทีมให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตรการสอนและ การนิเทศ เพื่อที่จะได้ทราบและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การวางแผนการสอน การ แบ่งกลุ่มการจัดลำดับขั้นตอนของการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 2.4) ผู้สอน (Instructor) ผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอนอย่างเข้มข้น (Intensive) แต่ยังไม่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบเกี่ยวกับหน้าที่สำคัญ ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและทักษะการเป็นผู้นำ มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการสอน ตามที่ได้รับมอบหมายให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิชา ซึ่งได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนร่วมกันในทีม

2.5) ผู้ช่วยสอน (Assistant instructor) เป็นผู้ที่คอยทดแทนเวลาผู้สอนคนอื่นติดธุระไม่สามารถทำ การสอนได้ ผู้ช่วยสอนนี้ส่วนมากเป็นผู้ที่เรียนสำเร็จมาใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน

2.6) เลขานุการกลุ่ม (Secretary) หมายถึง เสมียนหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่อื่นๆที่ไม่ใช่ผู้สอน มีหน้าที่พิมพ์เอกสาร จัดทำเอกสารต่างๆ ช่วยจัดนัดหมายการประชุมและบันทึกการประชุมและทำหน้าที่อื่นๆตามแต่หัวหน้างานจะมอบหมาย 2.7) ที่ปรึกษาและหรือวิทยากร (Resource Person) หมายถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะเรื่องซึ่งอาจจะเชิญมาเป็นวิทยากรให้กับคณะทีมผู้สอน หรืออาจเชิญมาเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น 3) บริการสนับสนุนการสอน (Support Service) การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้น องค์กรประกอบอันหนึ่งคือ บริการสนับสนุนการสอน เช่น การจัดหาครุภัณฑ์ เพราะมีเงื่อนไขมาจากการจัดรูปแบบการสอน ถ้าการสอนกลุ่มใหญ่ต้องใช้ห้องบรรยายที่มีขนาดใหญ่พอเหมาะกับกลุ่มของผู้เรียน

วิธีการจัดการเรียนการสอน ลักษณะการจัดลำดับขั้นของการสอนเป็นทีมมีอยู่ 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ 1) การสอนกลุ่มใหญ่ (Large Group) ขนาดของกลุ่ม ผู้เรียนจะมีตั้งแต่ 50-100 ขึ้นไป ใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยาย ผู้ที่จะสอนกลุ่มใหญ่ได้แก่หัวหน้าทีม สัดส่วนของเวลาที่ใช้ประมาณร้อยละ 40 ของเวลาทั้งหมดเทคนิคการบรรยายอาจต้องใช้สื่อต่างๆ ประกอบ ซึ่งพิจารณาแล้วว่า จะช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจ ช่วยส่งเสริมความคิดประสบการณ์ให้กลุ่มผู้เรียนได้รวดเร็ว 2) การสอนอภิปรายกลุ่มเล็ก (Small Group Discussion) ประค้ำผู้เรียนประมาณ 10-15 คน ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการสัมมนา หรือการอภิปรายกลุ่มเล็กจะมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งการเรียนการสอนในกลุ่มเล็กนี้ จะต้องมีการวางแผนการสอนหัวข้อที่จะอภิปราย เอกสารประกอบและสิ่งอื่นๆเตรียมไว้ชัดเจนเพื่อจะชี้ทางปฏิบัติในแต่ละกลุ่มให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นไม่สับสน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ตามความต้องการความสนใจและความถนัด ฝึกปฏิบัติทดลองเพื่อให้เกิดทักษะเฉพาะทางที่ต้องการ ผู้เรียนจะใช้เวลาประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนทั้งหมด

นอกจากวิธีการสอนดังกล่าวมาทั้งหมดแล้ว การสอนดนตรีก็มีแบบเฉพาะของคนตรีดังนี้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี เพื่อนำไปสู่ประสบการณ์ทางสุนทรียะ และความซาบซึ้งในดนตรีมีดังนี้ 1) การสอนเพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะ เป็นกระบวนการที่ไม่สามารถสอนกันได้โดยตรง 2) การสอนให้เข้าถึงซึ่งอารมณ์และลีลาของเพลง เป็นสิ่งที่นำไปสู่ประสบการณ์ทางสุนทรียะ มิใช่สอนเพื่อให้รู้หรือเข้าใจเนื้อหาของดนตรี 3) การเรียนการสอนดนตรีควรเน้นที่เสียงดนตรี เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียงมิใช่สัญลักษณ์ของเสียง 4) ประสบการณ์สุนทรียะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า ถ้าการเรียนการสอนดนตรีใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและมีคุณภาพ 5) การเรียนการสอนควรดำเนินไปในลักษณะของการให้ผู้เรียนได้รับรู้สัมผัสกับ

ดนตรี และตอบสนองต่อดนตรีโดยตรง มากกว่าเป็นการให้ผู้เรียนตรวจสอบ หรือสำรวจตัวเอง ว่ามีความคิดหรือการตอบสนองอย่างไรต่อดนตรี

วิธีการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2536) กล่าวว่า เทคนิควิธีสอนดนตรี โดย ทั่วๆ ไปที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในดนตรีได้ควรยึดหลักการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเสียงก่อนสัญลักษณ์ เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของเสียง นอกจากให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ดนตรีด้วย มีผู้เสนอหลักการในการสอนดนตรีไว้ ได้แก่

วิธีการของหม่อมมกุฎี บริพัตร เน้นทักษะการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นหลักการเรียนรู้ดนตรีเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวสามระดับคือ ทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ทักษะพื้นฐานชั้นกลาง และทักษะในระดับสูง การเรียนรู้เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนรู้อารมณ์ดนตรีควบคู่ไปด้วย

วิธีการของอรวรรณ บรรจงศิลป์ เน้นการเรียนรู้สาระดนตรีโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้รับปัญหาจากผู้สอนและจะช่วยกันแก้ปัญหา โดยการใช้การคิดวิเคราะห์ ทดลอง ในที่สุดจึงมีการเสนอผลการแก้ปัญหา ด้วยกระบวนการนี้ ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดและทักษะดนตรีควบคู่กันไป

วิธีการของวิมลศรี อุปรมย์ นำหลักการเรียนรู้ภาษามาใช้ คือ การพูด ฟัง อ่าน เขียน ซึ่งเปรียบเทียบกับวิธีการเรียนดนตรีได้ คือ ผู้เรียนจะฟังก่อนจากนั้นจึงร้องและเล่นดนตรี ซึ่งเทียบกับการพูด ในระยะต่อมาการอ่าน และการเขียนซึ่งหมายถึงการสร้างสรรค์จะได้รับการเน้นด้วย

วิธีการของดาล โครซ เน้นการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก โดยยึดหลักที่ว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายทำให้การเรียนรู้ดนตรีมีความหมายกับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ดนตรีได้ถึงแก่นโดยเน้นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ควบคู่ไปด้วย

วิธีการของออร์ฟ เน้นที่การสำรวจเกี่ยวกับเสียงซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงการสำรวจที่ว่างรอบๆ ตัว และการสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบด้วย ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับเสียงโดยใช้การร้อง และการเล่นดนตรีเรียนรู้เกี่ยวกับที่ว่างรอบๆ ตัว โดยการเคลื่อนไหว และการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบโดยการสร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมทั้งปฏิบัติเดี่ยวและการผสมวง จุดเด่นของวิธีการนี้คือการใช้เครื่องดนตรีออร์ฟในการเรียนการสอน

วิธีการของโคคาย เน้นการร้องเป็นหลัก โดยใช้วรรณคดีดนตรีพื้นบ้านซึ่งถือว่าเป็นดนตรีในลักษณะภาษาแม่ของผู้เรียน ในกระบวนการเรียนการสอนยึดหลักพัฒนาการของเด็กเป็นหลัก การเสนอเนื้อหาดนตรีมีการจัดเป็นขั้นตอนอย่างรัดกุม และมีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อ

ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีลักษณะเป็นรูปธรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ดนตรีในลักษณะของเสียงง่ายขึ้น

วิธีการแบบคอมพรีเฮนซีฟ มิชิเซ็นซิฟ เน้นหลักของการจัดประสบการณ์ทางดนตรีในลักษณะของการผสมผสานกลมกลืนขององค์ประกอบดนตรีเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้ฟัง ผู้แสดง และผู้สร้างสรรค์ดนตรี เพื่อให้เกิดความเข้าใจในดนตรีทุกแง่มุม โดยผู้เรียนได้รับรู้วรรณคดีดนตรีจากทั่วโลกเพื่อประสบการณ์ที่กว้างไกลทางดนตรี และการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ทางดนตรีอย่างมีหลักเกณฑ์

ทิสนา แคมมณี (2545) ได้อธิบายถึงรูปแบบการเรียนการสอน (Teaching / Instructional Model) คือ แบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดระบบอย่างสัมพันธ์ สอดคล้องกับทฤษฎีหลักการเรียนรู้ หรือการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ ว่ามีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยทั่วไปแบบแผนการดำเนินการสอนดังกล่าว มักประกอบด้วยทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือ และกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะอันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมาย เฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนด ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแบบแผน หรือแบบอย่างในการจัด และดำเนินการสอนอื่นๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเช่นเดียวกันได้

5.2 วิธีการสอนสุนทรียภาพ

5.2.1 ทฤษฎีระบบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศึกษา

แนวการสอนDBAE(Discipline-based Art Education) เป็นแนวการสอนที่ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2542) กล่าวไว้ว่าประกอบไปด้วยแกนความรู้ทางศิลปศึกษา 4 แกน คือ

1. ประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) เป็นแกนที่ถ่ายทอดถึงความเป็นมาของศิลปะ และศิลปินที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ความเป็นมาและประวัติการสร้างงานศิลปะ ตลอดจนความสัมพันธ์จากอดีตถึงปัจจุบันเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนเอง ช่วยให้นักเรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น อีกทั้งยังซาบซึ้งถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของชาติตน และยอมรับซาบซึ้งในความงามของศิลปวัฒนธรรมของผู้อื่น

2. สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นแกนที่สะท้อนให้เห็นถึงผลของประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจเห็นคุณค่าของความงามทั้งในธรรมชาติและในศิลปะสามารถรับรู้ความงามในสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในความงามอันเป็นรากฐานของศิลปะ ซึ่งการสอนให้นักเรียนเกิดความรับรู้ศิลปะจากประสาทสัมผัสต่างๆ โดยการฝึกทักษะจากการปฏิบัติจริง

3. ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) เป็นแกนที่ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ การบรรยาย การวิเคราะห์ และการตีความ ในการประเมินผลงานศิลปะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการวิจารณ์ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้มีความรอบรู้ ละเอียดลออมีความเป็นประชาธิปไตย กล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาตนเอง และปรับปรุงผลงาน

4. ศิลปะปฏิบัติ (Art Production) เป็นแกนที่สนับสนุนให้นักเรียนสร้างผลงานทางศิลปะ ทำให้เกิดประสบการณ์โดยตรง ช่วยฝึกทักษะด้วยตนเองทั้งด้านการตัดสินใจและการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์โดยสัมพันธ์กับการจดองค์ประกอบศิลป์ นักวิชาการด้านศิลปศึกษา ระบุว่า DBAE มีหลักการและเหตุผลในการเรียนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่มีวัฒนธรรม และการเรียนรู้ทั้งสี่แกนนั้นควรทำในลักษณะบูรณาการ มิใช่แบ่งการเรียนออกเป็น 4 แกน อย่างเอกเทศ คือ ให้แต่ละแกนสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ของแฮร์รี โบรดี (Harry Broudy, 1972) เป็นทฤษฎีหลักสูตรที่กล่าวถึงเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหาขั้นตอนการเรียน การจัดการด้านการเตรียมสื่อการสอน ประเภทของสื่อที่ใช้ และการประเมินผล ทฤษฎีสุนทรียศึกษาของโบรดีเป็นระบบการเรียนการสอนวิชาศิลปะทุกๆหมวดในสายวิจิตรศิลป์ เช่น ดนตรี ทัศนศิลป์ การเต้นรำ ศิลปะการแสดง ฯลฯ หัวใจของทฤษฎีนี้อยู่ที่การรับรู้อย่างมีศิลปะ (Artistic Perception) ซึ่งเขาจัดให้เป็นศูนย์กลางของสุนทรียศึกษา การรับรู้อย่างมีศิลปะนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้สองทาง คือ ความรู้ซึ่งอย่างมีสุนทรีย (Aesthetic Apprehension) และการวิเคราะห์ส่วนต่างๆ (Analysis into parts) และสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิด การรักอย่างรู้แจ้ง (Enlightened cherishing) นั่น คือ ความสามารถที่จะรักทะนุถนอมเห็นคุณค่าของสิ่งอันเป็นสุนทรียวัตถุ (Aesthetic Objects) เพราะได้รู้แจ้งถึงคุณค่าของสุนทรียวัตถุนั้นๆ

ทฤษฎีของโบรดี ประกอบด้วยขั้นตอน ประมวลได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ชำนาญพิจารณาถึงมาตรฐานของศิลปะ โบรดีแยกออกเป็นสองจำพวกใหญ่ๆ คือ 1) ศิลปะที่เป็นศิลปะแท้ (Serious Art) (1) ศิลปะในระบบ (Classic) คือ ศิลปะที่เป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะมาแต่อดีต (2) ศิลปะนอกระบบ (Avant-garde) คือ ผลงานล้ำยุคแปลกใหม่ 2) ศิลปะมวลชนนิยม (Popular Art) ได้แก่ ศิลปะเพื่อธุรกิจ เช่น แฟชั่นเสื้อผ้า ภาพโปสเตอร์

ขั้นที่ 2 ผู้สร้างและวางแผนหลักสูตรเลือกสื่อการสอนตามมาตรฐาน 4 ด้าน 1) สื่อที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้ 2) สื่อที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง 3) สื่อที่มีคุณสมบัติด้านความรู้ลึก 4) สื่อที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค

ขั้นที่ 3 ผู้สร้างและวางแผนหลักสูตรเลือกตัวอย่างสุนทรียวัตถุ (Aesthetic ex-emplars) เพื่อใช้ในการเรียนการสอน วัตถุที่เลือกมี 5 ประเภท คือ 1) ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้ 2) ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง 3) ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านความรู้ลึก 4) ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค 5) ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านสุนทรีย

ขั้นที่ 4 ครูเป็นผู้นำบทเรียนในประสบการณ์การแสดงผลออกสามด้านคือ 1) ประสบการณ์ศิลปะปฏิบัติ (จากวัสดุต่างๆ) 2) ประสบการณ์ด้านสุนทรีย (จากงานศิลปะที่เลือกสรร) 3) ประสบการณ์ด้านศิลปวิจารณ์ (จากงานศิลปะที่เลือกสรร) ประสบการณ์ข้างต้นจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในศิลปะ เนื่องจากสาเหตุสองทาง คือ 1) เนื่องจากความกระจ่างแจ้ง (Clarification) 2) เนื่องจากเกิดความรู้และการศึกษาที่เข้มข้น (Intensification)

ขั้นที่ 5 ผู้เรียนสามารถที่จะรับรู้ เฉกเช่น นักประวัติศาสตร์ด้านศิลปะ (Art Historian) นักวิจารณ์ด้านศิลปะ (Art Critic) และผู้รักความงาม (Aesthetician)

ดังนั้นขั้นต่อไป ผู้เรียนจะเกิด “ความรักอย่างรู้แจ้ง” (Enlightened Cherishing) ซึ่งเป็นความรักเห็นคุณค่าในศิลปวัตถุที่มีรากฐานมาจากความรู้ และได้วิเคราะห์โดยต้องแท้แล้ว (A Love Justified by Knowledge) มิใช่รักแบบลมๆแล้ง คือรักอย่างมีสติตนเอง

5.2.2 การรับรู้คุณค่าความงาม

ทฤษฎีสุนทรียศึกษาของโบรดีระบุว่าหัวใจสำคัญคือการรับรู้ (ซึ่งในกรณีของทัศนศิลป์นั้นได้แก่การเห็นการรับรู้ด้วยตาเป็นหลัก) หรือการฝึกฝนแนะผู้เรียนให้รับรู้ โบรดีแบ่งการรับรู้เป็น 2 สอดคล้องคือ รับรู้แบบรู้ซึ่งอย่างมีสุนทรีย ซึ่งเป็นการรับรู้แบบโดยรวมถึงสิ่งนั้น โดยเฉพาะ และการรับรู้แบบแยกย่อยวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ซึ่งโบรดีคาดหมายว่า ถ้าบุคคลฝึกการรับรู้แล้ว จะก่อให้เกิดความรักในสุนทรียวัตถุอย่างรู้แจ้งด้วยเหตุผล มิใช่หลงมกตามคนอื่นไป (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2543)

รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต ทัศนฯ แคมป์ (2545) ได้อธิบายไว้ว่า

5.2.3 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

ในหมวดนี้เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนที่เพียงช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีได้ จำเป็นต้องอาศัยหลักการวิธีการอื่นๆ เพิ่มเติม รูปแบบที่คัดสรรมานำเสนอในรูปแบบที่มี 3 รูปแบบดังนี้คือ 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม 2) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการชักจูง 3) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ 4) รูปแบบการเรียนการสอนโดยวิธีทำความเข้าใจในค่านิยม

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional Model Based on Bloom's Affective Domain)

บลูม (Bloom, 1956) ได้จำแนกกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective domain) และด้านทักษะ (Psycho-moter Domain) ซึ่งในด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้น บลูมได้จัดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นการรับรู้ (Receiving or Attending) ซึ่งก็หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียน 2) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ได้แก่ การที่ผู้เรียนได้รับรู้และเกิดความสนใจในค่านิยมนั้น แล้วมีโอกาสดำเนินการตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้น แล้วเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น 4) ขั้นการจัดระบบ (Organization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามาอยู่ในระบบค่านิยมของตน 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอและทำจนกระทั่งเป็นนิสัย

ถึงแม้ว่าบลูมได้นำเสนอแนวคิดดังกล่าวเพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนก็ตาม แต่ก็สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนได้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้สึก/เจตคติ/ค่านิยม/คุณธรรม หรือจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการ

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมใด ๆ ให้แก่ผู้เรียน สามารถดำเนินการตามลำดับขั้นของ วัตถุประสงค์ทางด้านเจตคติของบลูมได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ค่านิยม (Receiving or Attending)

ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้รับรู้ค่านิยมนั้นอย่างใส่ใจ เช่น เสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นประเด็นปัญหาการขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมนั้น คำถามที่ท้าทายความคิด เกี่ยวกับค่านิยมนั้น เป็นคั้น ในขณะที่ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมดังนี้ 1) การรู้ตัว (Awareness) 2) การเต็มใจรับรู้ (Willingness) 3) การควบคุมการรับรู้ (Responding)

ขั้นที่ 3 การตอบสนองค่านิยม (Responding)

ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น เช่น การให้ลองปฏิบัติตามค่านิยมแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ดี เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตน หรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เห็นโทษหรือได้รับโทษจากการละเลยไม่ปฏิบัติตามค่านิยม นั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมดังนี้ 1) การยอมรับใน คุณค่านั้น (Acceptance of a Value) 2) การชื่นชอบในคุณค่านั้น (Preference of a Value) 3) ความ ผูกพันในคุณค่านั้น (Commitment)

ขั้นที่ 4 การจัดระบบค่านิยม (Organization)

เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมและเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้นและความ โน้มเอียงที่จะ รับค่านิยมนั้นมาใช้ในชีวิตของตน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาค่านิยมนั้นกับค่านิยมหรือ คุณค่าอื่นๆ ของตน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่าง ๆ ของตน ในขั้นนี้ผู้สอนควร กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมสำคัญดังนี้ 1) การสร้างมโนทัศน์ในคุณค่านั้น (Conceptualization of Value) 2) การจัดระบบคุณค่า (Organization of Value System)

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by Value)

ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอโดยติดตามผลการปฏิบัติ และให้ข้อมูลป้อนกลับ และการเสริมแรงเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็น นิสัย ในขณะที่ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมดังนี้ 1) การมีหลักยึดในการ ตัดสินใจ (Generalization Set) 2) การปฏิบัติตามหลักยึดนั้นจนเป็นนิสัย (Characterization)

การดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 5 ไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยเวลา โดยเฉพาะในขั้นที่ 4 และ 5 ต้องการเวลาในการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะมากน้อยแตกต่างกันไปในผู้เรียน แต่ละคน

ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์จนถึงระดับที่สามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัยนอกจากนั้นผู้เรียนยังได้เรียนรู้กระบวนการการปลูกฝังค่านิยม ให้เกิดขึ้นซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการปลูกฝังค่านิยมอื่นๆ ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่นต่อไป (ทิสนา แจมมณี, 2545)

การวัดผลและประเมินผลในระดับอุดมศึกษานั้นสามารถใช้เครื่องมือวัดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านพุทธิพิสัย เครื่องมือ ได้แก่ 1.1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ 1.2) แบบทดสอบมาตรฐาน 1.3) แบบสอบความคิดเห็น 1.4) แบบสัมภาษณ์ 2) ด้านทักษะพิสัย เครื่องมือ ได้แก่ 2.1) แบบสังเกต และแบบบันทึกพฤติกรรม 3) ด้านจิตพิสัย เครื่องมือ ได้แก่ 3.1) แบบวัดความรู้สึก ความสนใจ ทักษะคิด บุคลิกภาพ (อุทุมพร จามรมาน, 2530)

ในส่วนของการวัดและประเมินผลเจตคติของผู้เรียนนั้น ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุญ (2553) ได้อธิบายว่า

5.2.4 เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีพฤติกรรมด้านจิตพิสัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ชื่นชม เห็นคุณค่าของทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ เครื่องมือที่ใช้วัดอาจใช้ดังนี้ 1) บันทึกการสังเกต เป็นการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั่วขณะเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเวลาเรียนและกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียนผู้บันทึกหรือประเมินจะต้องบันทึกเป็นระยะเวลายาว 2) แบบประเมินตนเอง เป็นแบบประเมินที่ให้นักเรียนประเมินตนเองซึ่งมีรายการให้นักเรียนประเมิน ซึ่งอาจใช้แบบสำรวจรายการหรือมาตราประมาณค่าก็ได้ 3) แบบประเมินค่านิยมหรือเจตคติ เป็นแบบวัดให้นักเรียนตอบซึ่งมีหลายแบบ เช่น มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ตเพื่อตรวจสอบค่านิยมนักเรียนจำแนกค่านิยมในทางบวกและทางลบ

ธรรมชาติของการวัดความรู้สึก

เพราะความรู้สึกเป็นนามธรรม จับต้องสัมผัสไม่ได้ แตกต่างจากการวัดทางกายภาพที่สามารถใช้เครื่องมือวัดขนาดมิติ หรือน้ำหนัก การวัดและประเมินความรู้สึกจึงต้องกำหนดคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะวัดให้ชัดเจนเสียก่อน ซึ่งจะส่งผลไปสู่วิธีการและเครื่องมือในการวัดที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามการวัดและประเมินความรู้สึก มุ่งเน้นความรู้สึกของบุคคล หรือไม่มีความรู้สึก ทักษะคิดทางบวกหรือทางลบ รวมทั้งค่านิยมที่ยอมรับได้และปฏิเสธ ต่อสิ่งที่

บุคคลผู้รับรู้ ผู้วัดและประเมินไม่ควรนำเอาระดับความรู้ และทักษะของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การประเมินความรู้สึกรู้ ซึ่งจะทำให้ผลที่ได้มีความเอนเอียง (Bias) ไป จุดประสงค์ของการวัด ความรู้สึก ก็เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำไปพัฒนาความคิด ทักษะคติ ค่านิยม และยังส่งผลไปสู่เป็น จุดเริ่มต้นของการปรากฏพฤติกรรมต่างๆที่แสดงออกมา สิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ หากมิได้แสดง พฤติกรรมให้ปรากฏเห็นก็จะเป็นการยากที่จะวัดหรือคาดเดาได้

โดยธรรมชาติของการวัดและประเมินความรู้สึกรู้ จะปรากฏปัญหาของการวัดดังนี้

ประการแรก ปัญหาด้านสิ่งที่ต้องการวัด ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าความรู้สึกรู้เป็นสิ่งที่จับต้อง ไม่ได้ ความรู้สึกเป็นสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมสูง เช่นความรู้สึกต่อการเห็นคุณค่าตนเอง หรือ ความรู้สึกดีต่อบทบาทประพันธ์ นวนิยาย ความประทับใจของผู้เข้าชมการแสดงผลงานศิลปะใน หอศิลป์แห่งหนึ่ง ในครั้งแรกกับครั้งที่สอง อาจแตกต่างกันไปได้ตามสถานการณ์ และไม่สามารถ สังเกตได้โดยตรง เนื่องจากผู้วัดมิได้อยู่ในเหตุการณ์ที่วัด การวัดสิ่งที่ไม่ได้ประจักษ์ต่อผู้วัดจึงมัก เสี่ยงต่อความคลาดเคลื่อน ซึ่งส่งผลไปสู่การประเมินที่ผิดพลาด การวัดความรู้สึกรู้ จึงต้องใช้การวัด ซ้ำกันหลายครั้ง เพื่อตรวจสอบหาผลการวัดที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ประการสอง ธรรมชาติของความรู้สึกรู้ คือความเป็นส่วนตัว ซึ่งผู้คนโดยทั่วไปมักต้องการ ปกปิด ไม่กล้าเปิดเผยตนเอง โดยเฉพาะในสังคมตะวันออก การวัดและประเมินผลความรู้สึกรู้จึงไม่ อาจกระทำได้อย่างตรงไปตรงมา ต้องอาศัยวิธีการเลียบเคียงหรือวัดทางอ้อม เช่น ใช้การสมมุติ หรือ สร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อเป็นการกระตุ้นเร้าความรู้สึกให้แสดงออกมา ซึ่งผู้ตั้งคำถามต้องมี ประสบการณ์เกี่ยวกับความรู้สึกและเหตุการณ์เหล่านั้นมาก่อนแล้วจึงให้ผู้ถูกวัดแสดงออกมาทั้ง คำพูดหรือเขียนออกมา รวมทั้งอาจกำหนดตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบเลือก ซึ่งผู้วัดอาจป้อนคำถาม ในรายละเอียดเพิ่มอีก เพื่อประเมินความเที่ยงของคำตอบที่ได้ภายหลัง

ประการสุดท้าย การวัดเกี่ยวกับความรู้สึกรู้ ไม่สามารถสรุปได้ว่า ถูก หรือ ผิด แตกต่างจาก การวัดความรู้ สัมฤทธิ์ผล สิ่งที่ต้องการวัดคือผู้ตอบมีความรู้สึก หรือไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่ตั้งให้ คำตอบที่เลือกให้ตอบ เป็นสิ่งที่ได้มาจากการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวแทน ความหมายของความรู้สึกนึกคิดที่อาจส่งผล หรืออาจไม่ส่งผลไปสู่การประพฤติปฏิบัติของผู้ตอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และการสร้างคำถามลวง เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้สึกรู้เป็นสิ่งที่สร้างยากทั้ง ความตรงของเครื่องมือ ซึ่งต้องการวัดความรู้สึกรู้หรือทัศนคติด้านใดด้านหนึ่งที่มีอยู่ในตัวผู้ตอบได้ เที่ยงตรง ในขณะที่วิธีวัดความรู้สึกรู้บุคคลต้องการกระทำอย่างอ้อมค้อมแตกต่างจากเครื่องมือวัด ความรู้ที่ใช้คำถามอย่างตรงประเด็น นอกจากนี้ความรู้สึกของผู้ตอบอาจเปลี่ยนแปลงไปตาม

สิ่งแวดล้อมสถานการณ์ ซึ่งทำให้ผลที่ได้จากการวัดความรู้สึก มักไม่เที่ยง จึงต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการเลือกสถานการณ์ และคำถามเพื่อเร้าให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมา

5.2.5 เครื่องมือวัดความรู้สึก

5.2.5.1 แบบวัดด้วยสถานการณ์ เป็นการยกตัวอย่างสถานการณ์ ที่มีความตรงสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดความรู้สึก และพฤติกรรมที่จะแสดงออกมา ทั้งนี้สถานการณ์ที่ยกมานั้นควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และต้องใช้การถามลวงเพื่อมิให้ผู้ตอบรู้ตัวว่ากำลังถูกทดสอบความรู้สึก ซึ่งจะทำให้ไม่ได้ความรู้สึกที่แท้จริง

5.2.5.2 แบบบันทึกการสังเกต การสังเกต เป็นวิธีการหนึ่ง สำหรับการประเมินพฤติกรรมบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นตัวแทนคุณลักษณะ ที่ต้องการ จะวัด โดยจะต้องการสังเกตซ้ำในเงื่อนไขต่าง ๆ กัน เช่น ต่างเวลา ต่างสถานที่ รวมทั้งใช้ผู้สังเกตหลายคน ร่วมกัน สังเกตด้วย เครื่องมือที่ใช้บันทึกการสังเกตเรียกว่า แบบสังเกต ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา คือ 1) กำหนดจุดประสงค์ของการวัด เช่น ต้องการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการจิตรกรรมของนิสิตศิลปะ 2) กำหนดคุณลักษณะ ที่จะปรากฏในพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต เช่น คุณลักษณะ ความรับผิดชอบ (สังเกตได้จากเก็บเครื่องมือทำความสะอาดหลังจากทำงานเสร็จ) คุณลักษณะ ความร่วมมือ (สังเกตได้จากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องปฏิบัติการ) คุณลักษณะ ความมีน้ำใจ (สังเกตได้จากการช่วยเหลือครูอาจารย์ และเพื่อนในชั้นเรียน) เป็นต้น 3) เลือกเครื่องมือและวิธีการสังเกต เช่น ใช้แบบประเมินค่าแบบตรวจสอบรายการ หรือใช้แบบบรรยาย 4) กำหนดค่าคะแนนสำหรับใช้เป็นมาตรวัดเพื่อนำไปประเมิน

5.2.5.3 แบบวัดทัศนคติ ทัศนคติ เป็นการวัดความรู้สึกที่ส่งผลไปสู่ท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การวัดทัศนคตินอกจากจะเป็นการวัดรู้สึกความคิดเห็นในเชิงบวก หรือลบแล้ว ยังสามารถแสดงระดับได้อีกด้วย โดยทั่วไปมักใช้ 5 ระดับมีวิธีการวัดทัศนคติทั้งแบบลิเคิร์ต (Likert scale) และแบบออสกู๊ด (Osgood Scale) การพัฒนาแบบวัดทัศนคติ มีขั้นตอนที่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดความตรงและความเที่ยงที่เชื่อถือได้ คือ 1) กำหนดคุณลักษณะสิ่งที่จะวัด 2) นิยามความหมายของทัศนคติ เพื่อใช้ตีความ 3) กำหนดข้อกระทงที่เป็นตัวแทน คุณลักษณะ 4) ตรวจสอบความตรงของข้อกระทงว่าสามารถแทนคุณลักษณะของทัศนคติได้ 5) กำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละตัวเลือก 6) ทดลองใช้กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับประชากร 7) หาความเที่ยงของเครื่องมือ

แบบวัดทัศนคติในทฤษฎีของอูทุมพร จามรมาน (2530) ได้กล่าวว่า เป็นแบบวัดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดบุคลิกภาพ แต่แบบวัดบุคลิกภาพเป็นเครื่องมือวัดลักษณะ (Trait) ซึ่ง

หมายถึงลักษณะของมนุษย์ที่แสดงออกมาในสภาพการณ์ทั้งหลาย ส่วนทัศนคติคือ สภาวะที่ไม่คงที่ในการคิด รู้สึก รับรู้และแสดงออกต่อสิ่งเร้ากระตุ้น การวัดทัศนคติอาจทำได้ในรูปแบบของการประเมินค่า (Rating Scale) คำถามสั้นๆหรือแบบเลือกตอบ

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1งานวิจัยภายในประเทศ

รัชชัย ยอดพิชัย (2543) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ ในหลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นการวิจัย อนาคตโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ในรูปแบบที่เรียกว่า Mini EDFR กลุ่ม ประชากรคือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากนักวิชาการด้านศึกษานักวิชาการด้านสุนทรียศาสตร์ และคณาจารย์ที่สอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในหลักสูตรศิลปศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ดำเนินการรวม 2 รอบ โดยรอบที่ 1 ใช้การสัมภาษณ์เพื่อทราบความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในหลักสูตรศิลปศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ช่วงคะแนน โดยครอบคลุมประเด็น ดังนี้ จุดประสงค์การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และแนวคิดในการเสริมการพัฒนา เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแสดงความคิดเห็นในรอบที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยพิจารณาแนวคิดการพัฒนาที่มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อสรุปข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในหลักสูตรศิลปศึกษา เน้นให้เห็นความสำคัญของคุณค่าทางสุนทรียภาพ เนื้อหาที่สำคัญ ได้แก่ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ ทฤษฎีสุนทรียศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง และผู้เรียนสำคัญที่สุด กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แนะนำให้พัฒนาและผลิตหนังสือ ตำราเรียนสุนทรียศาสตร์ หรือสุนทรียศึกษา ให้เหมาะกับการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

ศุภชัย สุริยอุท (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรู้เชิงคุณค่าในดนตรี: การสืบสวนสอบสวนหาคุณค่าสุนทรียภาพในดนตรีวัฒนธรรมร่วมของไทย สาละสำคัญของงานวิจัยนี้ เปนการศึกษาถึงระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณค่าทางศิลปะดนตรี โดยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบระดับความซาบซึ้งสุนทรียภาพในดนตรีของบุคคล ข้อมูลได้นำเอา สุนทรียวัตถุ (ดนตรี) ที่ผสมผสานระหว่างดนตรีตะวันตก-ตะวันออก-ตะวันตก โดยใช้เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณค่าเชิงคำถามทางตรรกมาเป็น

เครื่องมือสำหรับพิสูจน์ทดสอบซึ่งตัวเครื่องมือนี้สมบูรณ์ ทั้งทฤษฎีและเกณฑ์ในการประเมินผลทางสุนทรียภาพ และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติการได้จริง ดังนั้นผลที่ได้ทราบถึงระดับความซาบซึ้งในสุนทรียภาพรวมสมัยที่เกิดจากการผสมผสานองค์ประกอบสาระทางดนตรีระหว่างตะวันตก-ตะวันตกในบทเพลงที่กำหนดและเพลงที่ได้ รับความชื่นชอบและมีสุนทรียภาพในดนตรีในระดับความซาบซึ้งมากที่สุด จากจำนวนประชากร บุคคลที่โห่ขอมูล จำนวน 30 คน ดังนี้ เพลงจับปุด้า จำนวน 7 คน เพลง ชีพจรลงเทา จำนวน 6 คน เพลงลาวเสียงเทียน จำนวน 1 คน และเพลง The Butterfly Love จำนวน 2 คน ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยนี้เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณค่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ทำ การวิจัยกับบรรดาศิลปะต่างๆ ได้ นอกเหนือจากดนตรี เช่น ทัศนศิลป์ การละคร ภาพยนตร์ และการรำ ในมิติของการสืบสวนสอบสวนหาคุณค่าสุนทรียภาพในศิลปะวัตถุที่มีผลต่อบุคคลหรือสังคม นั้นๆ

เสน่ห์ เทียมดี (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน วิชาสุนทรียภาพของชีวิตของอาจารย์และนักศึกษาศาสนาบ้านราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์จำนวน 22 คน และนักศึกษาจำนวน 299 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยสภาพและปัญหาในด้านต่างๆพบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร/รายวิชา มีสภาพอยู่ในระดับน้อย และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านเนื้อหารายวิชา มีสภาพอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านวิธีการสอนมีสภาพอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4) ด้านสื่อการสอน มีสภาพอยู่ในระดับน้อย 5) ด้านการวัดและการประเมินผล มีสภาพอยู่ในระดับน้อย และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 6) ด้านผู้สอนและผู้เรียน มีสภาพอยู่ในระดับน้อย และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ประไพลิน จันทร์หอม (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิต โดยใช้เทคนิคการจัดผังมโนทัศน์ที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่เรียนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตจำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตในส่วนของทัศนศิลป์โดยใช้ผังมโนทัศน์จำนวน 6 ครั้ง แบบแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตในส่วนของทัศนศิลป์ แบบสอบถามทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อคุณค่างานทัศนศิลป์ ผลการวิจัยพบว่าผังมโนทัศน์ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิตในส่วนของเนื้อหาทัศนศิลป์ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยผังมโนทัศน์เป็นการแสดงภาพรวมของโครงสร้างขอบเขตเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในหัวข้อต่างๆ จน

เกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้อย่างมีความหมาย อันจะส่งผลสู่ความเข้าใจและซาบซึ้งในงานทัศนศิลป์ และศิลปะแขนงอื่นๆต่อไป

สมพันธ์ วงษ์ดี (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละครเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของนักศึกษา:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในรายวิชาพื้นฐานดนตรี นาฏศิลป์และการละคร และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาระหว่างกลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นและกลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนปกติในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพจำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดระดับการยอมรับซึ่งกันและกัน แบบวัดลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดลักษณะการพึ่งพาทางสังคม แบบวัดภาวะผู้นำ แบบวัดพฤติกรรมกรรมการจัดการกับความขัดแย้งและแบบพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร ผลการวิจัยสรุปว่า หลังการทดลองนักศึกษามีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะสังคมดีขึ้น นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน มีสัมพันธภาพระหว่างกันดีขึ้น มีการช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียน มีความเข้าใจและสามารถจดจำสาระวิชาได้ดี มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น และมีความคิดสร้างสรรค์

สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการให้คำปรึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2552 รวมจำนวนนิสิตทั้งสิ้น 402 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 53 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลของการวิจัย พบว่า 1) นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่าอาจารย์มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในแต่ละด้านและโดยรวมมากที่สุด 2) นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชายและหญิงมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศึกษาอยู่ในระดับต่างกัน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของอาจารย์โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ในระดับต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ด้านความสามารถในการสอน และด้านคุณธรรมและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง 4) นิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ด้านบุคลิกภาพ และด้านการให้คำปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

มนตรี สิริจันทร์ชื่น (2553) ได้วิจัยในเรื่อง “การสอนนักศึกษาในกลุ่มใหญ่ในรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนาโดยใช้ การสอนแบบ Active learning และการใช้บทเรียนแบบ E - Learning มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อสร้างบทเรียน e - learning ในรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน โดยกำหนด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3 หมู่เรียน ประมาณ 112 คน มีผลการศึกษาดังนี้ 1) การสร้างสื่อการสอนแบบ E - Learning รายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา สำหรับนักศึกษา โดยผ่านระบบ E - Learning ของมหาวิทยาลัย พบว่าประสิทธิภาพของนวัตกรรม ค่า E1/E2 มีค่าเท่ากับ 58.65/61.44 แสดงว่านวัตกรรมสื่อบทเรียน E - Learning รายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา ที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นในระบบ E - Learning ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่ 80/80 ซึ่งจะต้องมีการพัฒนานวัตกรรม ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 2) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในระบบการสอน แบบ Active learning และจัดการสอนแบบกลุ่มใหญ่โดยใช้สื่อบทเรียน E - Learning ในรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เฉลี่ยสูงขึ้น ร้อยละ 23.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนพบว่าความพึงพอใจ อยู่ในเกณฑ์ดี ในด้านการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาการเรียนรู้ สื่อการสอน สื่อ E - Learning ความสัมพันธ์กับเพื่อน การพัฒนาตนเอง และปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน โดย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89 ถึง 4.11

นันทพัทธนันท์ เชื้อแก้ว (2550) วิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจ่ายค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน โดยบูรณาการการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจ่ายค่านิยมเพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ขั้นตอนการดำเนินวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานครและศึกษานิวคือนอกห้องเรียนและการกระจ่ายค่านิยม 2) พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน 3) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ 4) พัฒนาเครื่องมือวิจัย 5) นำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 คน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมนนทบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือวิจัย คือ แบบทดสอบความรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการคือ 1.1) สถานการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 1.2) เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย 1.3) จัดประสบการณ์ภาคสนามให้แก่ผู้เรียน 1.4) การพัฒนา ค่านิยมต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อจะนำไปสู่พฤติกรรม 1.5) การจัดการเรียนรู้ควรจัดให้ผู้เรียนเกิดการกระจ่ายในค่านิยมที่พึงประสงค์นำไปสู่การปฏิบัติ 1.6) จัดการเรียนรู้บูรณาการให้แก่ผู้เรียน 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 2.1) กลุ่มทดลอง มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2.2) กลุ่มทดลอง มีคะแนนการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่าควบคุมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จุมพจน์ วนิชกุล (2549) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ ศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัย ศึกษาสาระและการจัดการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏตามมาตรา 23 และมาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพัฒนา รูปแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไป และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏแสดงความคิดเห็นในสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในองค์ประกอบเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่สังคมต้องการ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของวิชาการศึกษาทั่วไป ระบบการจัดการศึกษา

วิชาการศึกษาทัวไป โครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทัวไป จุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาศึกษาทัวไป การคิดหน่วยกิต จำนวนและคุณวุฒิของผู้สอนวิชาศึกษาทัวไป เนื้อหาสาระวิชาศึกษาทัวไป วิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทัวไป สื่อการเรียนการสอน การบริหารจัดการหลักสูตรวิชาศึกษาทัวไป และ การบูรณาการเนื้อหาสาระวิชาศึกษาทัวไป อยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบย่อย

นิสาชล บังคม (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคายสำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคายสำหรับนักเรียนเป็ยโนในระดับชั้นต้น 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการฟัง ด้านความรู้และมีเจตคติที่ดีจากการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคายสำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้น วิจัยดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนเป็ยโนในระดับชั้นต้นที่มีอายุ 7-12 ปี จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคายสำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้น 2) แบบทดสอบทักษะด้านการฟังก่อนและหลังการทดลอง 3) แบบทดสอบด้านความรู้ก่อนและหลังการทดลอง 4) แบบวัดเจตคติ 5) แบบสังเกตพฤติกรรมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองโดยใช้ T-test และสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคายสำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้นมี 7 หัวข้อคือ 1.1) แนวคิด 1.2) จุดประสงค์ 1.3) เนื้อหา 1.4) กิจกรรม 1.5) สื่อการเรียนการสอน 1.6) การวัดและประเมินผล 1.7) หมายเหตุ ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโคคายนั้นจะมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการฟัง โดยเริ่มจากการสอนซ้ำร้อง 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบ่งออกเป็น 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.4) ด้านเจตคติแบ่งการประเมินเป็น 2 ส่วน คือ 1) ประเมินโดยผู้เรียนซึ่งใช้แบบวัดเจตคติ พบว่ากลุ่มทดลองมีเจตคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม 2) ประเมินโดยผู้สอนซึ่งใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนกลุ่มที่ควบคุมมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นุศิยาพร วงษ์เณร (2553) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของพาร์สันเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎี

พัฒนาการสุนทรียภาพของพาร์สันเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียน ประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ด้วยการ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนกับกลุ่ม ตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 47 คน ใช้เวลาทดลอง 20 สัปดาห์ ตามรูปแบบ การวิจัยแบบกึ่งทดลอง แบบแผนอนุกรมเวลา เครื่องมือวิจัยได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถด้านการ รับรู้ทางศิลปะ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอน ผลการวิจัยสรุปว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนตามขั้นพัฒนา สุนทรียภาพจากขั้นแรกสู่ขั้นสูงสุด โดยใช้แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 ขั้น คือ 1.1) การ รับรู้ทางทัศน์ 1.2) ขั้นการสื่อสารงานศิลป์ 1.3) ขั้นวิเคราะห์โครงสร้าง 1.4) ขั้นแปลความหมาย ผลงาน 1.5) ขั้นประเมินคุณค่า 1.6) ขั้นกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียน การสอน จากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และหาประสิทธิผลพบว่า นักเรียนนักเรียนที่ เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของพาร์สันเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการรับรู้ทางศิลปะมีระดับการพัฒนาการรับรู้ทางศิลปะสูงกว่าก่อนเรียน

สายพิน สีหรัศม์ (2551) วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ เป็นทีม เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 4 วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ เป็นทีมและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวเพื่อเสริมสร้างทักษะการ เรียนรู้เป็นทีมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้เป็นทีม 2) การประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบโดยนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้การสุ่มแบบ เจาะจงแล้วสุ่มแบบง่ายจาก 4 ห้องเรียน ออกเป็น 2 ห้องๆละ 35 คน โดยที่ห้องหนึ่งเป็นกลุ่ม ทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการเรียนการ สอนแบบปกติ ใช้เวลาทดลองสอนจำนวน 13 สัปดาห์ การวิจัยครั้งนี้ค้นพบว่า 1) รูปแบบการ เรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้เป็นทีมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยการดำเนินการ 2 ส่วน คือ ส่วน ที่ 1 เป็นการเตรียมการและวางแผนการสอนของครู โดยเตรียมเนื้อหา ทักษะกระบวนการ และ การจัดทีมนักเรียน ส่วนที่ 2 เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 2) จากการตรวจสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวด้วยการนำไปทดลองใช้ ปรากฏว่านักเรียนที่ เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีทักษะการเรียนรู้เป็นทีมสูงขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบปกติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้

ฤตินันท์ สมุทรทัย (2549) วิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบบูรณาการพฤติกรรมของประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบบูรณาการพฤติกรรมของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 211 คณะวิชา เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบบูรณาการพฤติกรรมของประสิทธิผลของคณะวิชาในสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก โมเดลการวัดประสิทธิผลแบบบูรณาการพฤติกรรมของคณะวิชา ประกอบด้วย 7 มิติคือ ความพึงพอใจในการศึกษาและการพัฒนานักศึกษาเป็นรายบุคคล การพัฒนาด้านวิชาการของนักศึกษา การพัฒนาวิชาชีพให้กับนักศึกษา ความพึงพอใจในการจ้างงานของคณาจารย์และผู้บริหาร ความสามารถในการจัดหาทรัพยากร การพัฒนาวิชาชีพและคุณภาพของคณาจารย์และการเป็นระบบเปิดและปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของคณะวิชามากตามลำดับ คือ นโยบายการบริหารจัดการ ลักษณะของคณะวิชา ลักษณะของบุคคลในคณะวิชา และสภาพแวดล้อมในคณะวิชา

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Andrea Vaughn Givens (2010) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวิชาการศึกษาทั่วไปพบว่า นักวิจารณ์หลายคนแนะนำว่าการศึกษาโดยปกติจะต้องผ่านการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้รูปแบบรวมในกรณีสำหรับนักเรียนที่มีความพิการ เพื่อให้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในห้องเรียนที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนตามปกติ การศึกษาเชิงคุณภาพนี้วิเคราะห์การรับรู้ของครูผู้สอน ในการเตรียมความพร้อมของพวกเขาที่จะใช้การศึกษารูปแบบพิเศษ รวมเข้าไว้ในห้องเรียนที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนตามปกติ นักการศึกษาทั่วไปถูกสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบว่าพวกเขามีคุณสมบัติที่เพียงพอของการฝึกอบรมและการสนับสนุนการรับรู้ที่พวกเขาต้องการที่จะสอนให้ครอบคลุม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการฝึกอบรมอย่างเพียงพอ แต่พวกเขายังคงเรียกร้อง สำหรับการฝึกอบรมในหัวข้อต่างๆที่หลากหลายมากขึ้น ครู

อธิบายความสัมพันธ์ของพวกเขา ในการสอนร่วมกันในปัจจุบันและอุปสรรคในการที่อยู่ภายใต้ ความสัมพันธ์นี้ ครูสังเกตปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาขาดการวางแผนของเวลา, ความรู้ของความคิดริเริ่มใหม่และการฝึกอบรม ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้หาหรือและวิเคราะห์ คำแนะนำสำหรับเขตการศึกษาที่ถูกจัดเตรียมไว้และพื้นที่ที่ต้องพิจารณาสำหรับการวิจัยในอนาคต เกี่ยวกับการศึกษาแบบรวมได้ถูกเสนอ

Stubbs, Stacy (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไปโดยมี วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ การตรวจสอบทัศนคติของครู โรงเรียนประถมศึกษาสาธารณะ (1 - 6) ที่มีต่อการศึกษาร่วมใน New Providence, บาฮามาส ครูผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไปมีบทบาท หลักในฐานะผู้อำนวยการความสะอาดที่สำคัญในชั้นเรียนรวม และการวิจัยแสดงให้เห็นว่า พวกเขามี ทัศนคติเชิงลบต่อผลการสรุปนี้ การศึกษาที่มีลักษณะในเชิงปริมาณตรวจสอบทัศนคติของครูใน หมวดการศึกษาทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษาของประชาชนใน New Providence, บาฮามาส จำนวน 234 คน ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสร็จสิ้นการตอบแบบสอบถามอย่างย่อและ แบบ (ORI) กับเด็กพิการ ที่พัฒนาโดย Antonak และ Larrivee (1995) ซึ่งตรวจสอบทัศนคติของครูการศึกษา ทั่วไปต่อแนวคิดของการเรียนรวม ความสามารถในการรับรู้ของพวกเขาในการสอนในการจัดตั้ง ระบบการเรียนรวมและ การบริหารจัดการของและผลสำหรับเด็กที่มีความพิการในการศึกษาทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า ครูการศึกษาทั่วไปมีทัศนคติที่ดีต่อผลประโยชน์ของการเรียนรวม ทัศนคติ ในทางลบต่อความสามารถของพวกเขาในการสอนเด็กพิเศษในชั้นเรียนวิชาทั่วไป และมีทัศนคติ ในทางลบต่อแนวคิดในการเรียนรวม ครูการศึกษาทั่วไปที่ไม่ได้คิดบวกหรือลบต่อการจัดการของ ห้องเรียนรวม สามปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติเชิงบวกในการเรียนรวมที่กำลังฝึกฝนสำหรับการ ฝึกอบรมสำหรับการเรียนการสอนในห้องเรียนรวมระดับสูงของการศึกษาและประสบการณ์การ สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

Duncum, Paul (1999) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กรณีสำหรับศิลปศึกษาในประสบการณ์ทาง สุนทรียศาสตร์ในชีวิตประจำวัน กระแสของสัญลักษณ์และภาพ ซึ่งทำให้องค์ประกอบของ ชีวิตประจำวันถูกเติมเต็ม เป็นสิ่งที่นักสังคมวิทยาอ้างอิงถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมไปสู่เชิง วัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นการเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา หรือจับต้องได้ แบบแผน จำลอง อันได้แก่ ห้างสรรพสินค้า สวนสนุก สื่อโฆษณาที่ถูกสร้างขึ้นในทุกรูปแบบ การท่องเที่ยว อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ ผู้เขียนได้สร้างสถานการณ์เพื่อรวบรวมพื้นที่เหล่านี้เข้าสู่ด้าน ศิลปศึกษา โดยมีสองแง่มุม ดังนี้ อันดับแรก ตามปกติ ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ใน ชีวิตประจำวัน มีความสำคัญมากกว่า สุนทรียศาสตร์อันเกิดจากศิลปะชั้นสูงในลักษณะที่มีหรือไม่

มีรูปแบบ และ มุมมองของของโลก อันดับที่สอง การเพิ่มทวีขึ้นของแรงขับเคลื่อนทางพลวัตของ ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ในชีวิตประจำวันนั้น มีแต่จะเพิ่มขึ้นเท่านั้น โดยแท้จริงแล้ว มัน ถูกสร้างมาเพื่อให้เพิ่มแบบทวีคูณ พลวัตเหล่านี้ ได้แก่นวัตกรรมทางเทคโนโลยี กฎเกณฑ์ทาง เศรษฐกิจของการแผ่ขยายอิทธิพลอย่างไม่เคยมีมาก่อนของตลาดของสื่อของขายและการพลิกผัน ที่เร็วขึ้นของการทุนหมุนเวียน และการเกิดขึ้นของการพัฒนาทางสังคม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชน ชั้นบริโภครุ่นใหม่และคนรุ่นใหม่ y-genซึ่งกำลังเรียนรู้ที่จะมองชีวิตจริงในบริบทของ ประสบการณ์ต่างๆที่อยู่ในระหว่างกึ่งกลาง กลวิธีต่างๆในการต่อรองกับสุนทรียภาพใน ชีวิตประจำวันที่ถูกหยิบยื่นให้

Leder, Helmut; Belke, Benno; Oeberst, Andries; Augustin, Dorothee (2004) ศึกษาวิจัย เรื่อง แบบจำลองของความซาบซึ้งในสุนทรียภาพและเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียภาพ แม้ว่า ประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่มักจะเกิดขึ้นเสมอในชีวิตยุคปัจจุบัน แต่ก็ยังคงไม่มีทฤษฎีใดที่เป็นที่เข้าใจได้ในทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถอธิบายสิ่งที่ประสบการณ์เช่นนั้นบัญญัติขึ้นในเชิง จิตวิทยา ประสบการณ์เหล่านี้เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งอันเนื่องมาจากคุณลักษณะที่มีความพลิดพลิน และความเป็นไปได้ในการสรรหากระบวนการรับรู้ที่เป็นการให้รางวัลแก่ตัวเอง เราอาจจะ อธิบายได้ว่า ทำไมลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลจำนวนมากของศิลปะสมัยใหม่ ภาวะของการปฏิบัติ และกรอบของแนวความคิด จึงก่อให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะในเชิงบวก นอกจากนี้ ความท้าทายของศิลปะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญด้วยความต้องการที่จะเข้าใจบางอย่าง ความท้าทายที่เกี่ยวกับการ รับรู้ของทั้งศิลปะนามธรรม และแนวความคิดอื่นๆ ความซับซ้อนและหลากหลายมิติของสิ่งเร้า ต่างๆ เรียกร้องการเพิ่มของการเข้าถึงสุนทรียภาพเชิงประจักษ์ก่อนหน้านั้น เรานำเสนอ แบบจำลองระยะของกระบวนการจัดการข้อมูลของกระบวนการทางสุนทรียศาสตร์ จากรูปแบบ ดังกล่าว ประสบการณ์ทางสุนทรียะเกี่ยวข้องกับ 5 ระยะ คือ 1) การรับรู้ 2) การจัดหมวดหมู่ที่ชัดเจน (Explicit Classification) 3) การจำแนกประเภทโดยนัย (Implicit Classification) 4) องค์ความรู้ (Cognitive Mastering) 5) การประเมินผล แบบจำลองดังกล่าวจำแนกความแตกต่างระหว่าง อารมณ์ทางสุนทรียะและเกณฑ์การตัดสินทางสุนทรียภาพได้เป็นผลลัพธ์สองประเภท

Wenchun Wang (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทางสุนทรียภาพในบริบทของการ ข้ามวัฒนธรรม : การศึกษาความซาบซึ้งในศิลปะในญี่ปุ่น ไต้หวันและสหรัฐอเมริกา จุดประสงค์ของงานวิจัยนี้ เพื่อตรวจสอบกรอบแนวคิดทฤษฎีระยะการพัฒนาจากความคิดรวบยอด การข้ามวัฒนธรรมของพาร์สัน เพื่อสร้างความชัดเจนของคุณลักษณะของการพัฒนาที่มีความ แตกต่างในวัฒนธรรมที่ต่างกัน และเพื่อตีความความแตกต่างเหล่านี้ในข้อแตกต่างที่ไม่ชัดเจนใน

บริบทของศิลปศึกษาในความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม Art Appreciation Profile (AAP) ถูกนำไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นจากเกรด 3 จนถึงนักเรียนระดับวิทยาลัยในญี่ปุ่น ได้หัววัน และสหรัฐอเมริกา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณถูกรวบรวมผล นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์กับนักเรียนชาวญี่ปุ่นจำนวน 35 คน จากผลลัพธ์ดังกล่าว การวิจัยนี้ไม่สามารถสนับสนุนสมมติฐานที่แพร่หลายของพาร์สัน การเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาจากระยะที่สองไปสู่ระยะที่สามถูกพิสูจน์ว่าเป็นจริงเพียงกรณีในญี่ปุ่นแต่ไม่ใช่กรณีในสหรัฐอเมริกา เหตุผลที่ว่าทำไมสมมติฐานของพาร์สันเกี่ยวกับลำดับของการพัฒนาจากระยะที่สองไปสู่ระยะที่สามถูกสนับสนุนโดยกรณีในญี่ปุ่นเท่านั้น ดูเหมือนว่า ความสำคัญในลัทธิสมัยใหม่ของศิลปศึกษาในญี่ปุ่นจะใช้ได้ดีกับทฤษฎีของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสนใจในความสามารถในการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจำได้ขององค์ประกอบศิลป์ถูกยอมรับท่ามกลางกรณีต่างๆ ในญี่ปุ่น

Levinson, Jerrold (2009) ได้ศึกษาเรื่องความซาบซึ้งในสุนทรียภาพทางดนตรี โดยนำเสนอร่างของความซาบซึ้งในความงามของเพลงประกอบด้วยพื้นฐานในการขีดเส้นใต้ทั้งสองนับ ว่าทำไมจึงถูกนับรวมกันไว้ในฐานะที่เป็นสุนทรียภาพและทำไมจึงมีการนับรวมไว้ในฐานะความซาบซึ้งชื่นชมและเน้นบทบาทของการรับรู้ของท่าทางในการเข้าใจความหมายดนตรี การวิเคราะห์จะแสดงโดยชิ้นส่วนของห้องเพลงของ Gabriel FAURE ในส่วนสุดท้าย ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นสังเกตของโรเจอร์ สครูตัน Roger Scruton ในการเชื่อมต่อระหว่างดนตรีและการเต้นรำ คนผู้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งของเพลง อย่างชัดเจน

Kahrs, Sheila; Phillips, J Arch, Jr (1992) ได้ศึกษาเรื่องมิตินิยมในการเตรียมพร้อมของสาขาการศึกษาวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ การตรวจสอบมิตินิยมในโปรแกรมการเตรียมความพร้อมสำหรับสาขาวิชาดนตรีศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมในมิตินิยมได้เป็นแนวทางให้ผู้สำรวจในการตรวจสอบโครงสร้างการสัมภาษณ์สำหรับระยะแรกของการศึกษา การสัมภาษณ์กับนักวิชาการในด้านของความงาม, การศึกษาความงามและการศึกษาดนตรีเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับมิตินิยมของโปรแกรมการเตรียมการ รูปแบบที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมในระยะแรกที่ถูกจัดลงในแบบสอบถามที่ใช้ในระยะที่สอง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้ในระยะแรกที่วิเคราะห์โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพและหกรูปแบบหลักและหมวดหมู่ย่อยได้ถูกระบุ : สุนทรียศาสตร์ในฐานะพื้นที่ของการศึกษา; ปัญหา / ทำไมสุนทรียศาสตร์ไม่ได้เข้าร่วมเพื่อใช้ในการโปรแกรมการเตรียมครูด้านดนตรี; ความเหมาะสมของระดับอุดมศึกษา ; ใครควรสอนสุนทรียศาสตร์; สิ่งที่ดีควรสอนในสุนทรียศาสตร์และวิธีการที่ควรนำมาใช้สอน

สุนทรียศาสตร์ การพิจารณาของรูปแบบ เหล่านี้ชี้ให้เห็นรายการที่จะใช้ในเครื่องดนตรี
 สุนทรียศาสตร์ในแบบสอบถามโปรแกรมการเตรียมครูด้านดนตรีที่ใช้ใน Phase II ของการศึกษา
 แบบสอบถาม 28 แบบ ถูกส่งกลับจากคณบดีของโรงเรียนดนตรี 53 สถาบันที่ถูกคัดเลือก
 การวิเคราะห์การตอบกลับแบบสอบถาม ได้เปิดเผยถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษา
 สุนทรียศาสตร์และกาปฏิสัมพันธ์ของมันกับโปรแกรมการเตรียมครูสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา
 สิ่งที่สำคัญมากกว่าของข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้คือ: ความยากลำบากในการค้นคว้าและการเรียนการ
 สอนสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นามธรรมและความยากของหัวข้อ และนอกเหนือ
 ไปจากความยากของหัวข้อ ยังมีข้อ จำกัด และอุปสรรคในทางปฏิบัติของสถาบันในระดับ
 ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาและระดับวิทยาลัยที่กำหนดเลือกโปรแกรม; โปรแกรมการเตรียมความ
 พร้อมของครูในปัจจุบัน ไปดำเนินไปด้วยการกำหนดความต้องการในการรับรองของรัฐและเน้น
 หลักสูตรเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะ; มีเพียงไม่กี่สื่อการสอนสำหรับครูผู้สอนใน
 วิทยาลัยที่จะใช้ในการเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์; และตัวอาจารย์ผู้สอนดนตรีเองไม่ได้ศึกษา
 สุนทรียศาสตร์ ระดับอุดมศึกษาเป็นระดับที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนสุนทรียศาสตร์ด้วย
 การบูรณาการภายในหลักสูตร โปรแกรมนี้จะต้องมีความสมดุลและมีความซาบซึ้งในการสอน
 ปรัชญาของการศึกษาดนตรีและเน้นความร่ำรวยและความลึกของประสบการณ์ที่มีต่อดนตรี

Marina (2012) ได้วิจัยเรื่อง Aesthetic Teaching: Seeking a Balance between Teaching
 Arts and Teaching through the Arts ซึ่งในบทความได้เขียนเกี่ยวกับค้นหาวิธีเรียนการสอนที่
 สอดคล้องกับบทบาทการศึกษาต่างๆที่กำหนดหลักสูตรศิลปะภายในโรงเรียน มีวิธีการเรียนการ
 สอนสามด้าน วิเคราะห์ได้ ดังนี้ 1. การเรียนการสอนศิลปะโดยตรงซึ่งได้รับการปฏิบัติที่แตกต่าง
 เรื่องการเรียนการสอนองค์ความรู้ 2. การเรียนการสอนผ่านทางศิลปะซึ่งในศิลปะจะถือว่าเป็น
 ทางเลือกหนึ่งการเรียนรู เป็นสองวิธีใช้เป็นประจำในการศึกษาชั้นประถม ทางเลือกที่สาม
 อาจจะพิจารณาการรวมกันของทั้งสองวิธี คือการพัฒนาในอนาคตที่มีศักยภาพที่จะเป็นพื้นฐานของ
 การฟื้นฟูนโยบายการศึกษาศิลปะ บทความนี้แสดงให้เห็นถึงทฤษฎีของวิธีการเหล่านี้ด้วยตัวอย่าง
 ของกิจกรรมที่นำมาใช้ในโครงการนำร่องในโรงเรียนประถมศึกษาของประชาชนในกรีซ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ขึ้นกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ขึ้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูลนำเครื่องมือไปใช้ในการสำรวจ และสัมภาษณ์
5. ขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล
6. ขึ้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
7. ขึ้นเผยแพร่ในวารสารออนไลน์ทางการศึกษา

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร ทฤษฎีและหลักการต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนวิชาอันเกี่ยวเนื่องกับสุนทรียภาพ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ สุนทรียภาพทางดนตรี ความสำคัญของวิชาสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีทางสุนทรียศึกษา วิธีวิจัยเชิงสำรวจ

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ สุนทรียภาพทางดนตรี เช่น ศิลปนิยมน ดนตรีนิยมน สังคีตนิยมน ศิลปวิจัยกษณ์ ดนตรีวิจัยกษณ์ มนุษย์กับศิลปะ มนุษย์กับความงาม สุนทรียภาพของชีวิต ความงามของชีวิต และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพทางดนตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้รับผิดชอบและมีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพทางดนตรี ในสถาบันระดับอุดมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 ท่าน

2. นิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพทางดนตรี ในสถาบันระดับอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 300 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการสำรวจรูปแบบการเรียนการสอนวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพทางดนตรี 2) ขั้นตอนพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และสุนทรียภาพทางดนตรี ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยต่างๆทั้งในและนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและคณาจารย์ผู้สอน โดยผ่านการปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง คือ มีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า มีลักษณะเป็นแบบเปิดไม่ชี้แนะ ในประเด็น 6 ด้าน คือ 1) จุดประสงค์การเรียนการสอน 2) เนื้อหาวิชา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การวัดผลและการประเมินผล และ 6) แนวทางพัฒนาการเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ มีประสบการณ์ในการสอน การบรรยาย การอบรมสัมมนาทางวิชาการแก่สถาบันการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 24 ท่าน

3.2 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยต่างๆแล้วนำมาสร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับนิสิตนักศึกษาเป็นแบบสอบถามชนิดประเมินค่า 5 ระดับช่วงคะแนน ในด้าน 1) จุดประสงค์การเรียนการสอน 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน 4) สื่อการสอน 5) การวัดผลประเมินผล เพื่อใช้กับ

นิสิตนักศึกษาปริญญาตรีสังกัดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานครที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีมาแล้ว จำนวน 300 คน

3.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขและข้อความคิดเห็นเพิ่มเติม

3.4 นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนช่วยพิจารณาตรวจสอบความตรงเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒินำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำแบบสัมภาษณ์และสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (a - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งเป็นการวัดความสอดคล้องภายในจากนั้นจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นแบบสอบถามในขั้นตอนพัฒนาที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป คือ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน และนิสิตนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย ในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ไปที่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันราชภัฏ ที่มีการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี (การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือ ด้วยวิธีนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์โดยถือเกณฑ์ข้อมูลทางสถิติ แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือ ด้วยวิธีนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์โดยถือเกณฑ์ข้อมูลทางสถิติ การกำหนดค่าสถิติ และเครื่องมือในการคำนวณมี ดังนี้

5.1 แบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list) นำมาหาค่าร้อยละ (Percentiles) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาจำแนกลำดับและหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$$

5.2 ข้อมูลแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงโดยกำหนดน้ำหนักและความสำคัญและความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ไร่ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
เห็นด้วยมาก	คะแนนเท่ากับ	4
เห็นด้วยปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
เห็นด้วยน้อย	คะแนนเท่ากับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตรของประคอง กรรณสูตร (2525) เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นเหมาะสมน้อย
0.50 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

$$\text{ค่าเฉลี่ย} \quad \bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$F = \text{ความถี่ของคะแนน}$$

$$X = \text{ค่าน้ำหนักของคำตอบ}$$

$$N = \text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}$$

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$S_x = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$n = \text{จำนวนตัวอย่างประชากร}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่}$$

(อวยพร เรื่องตระกูล, 2552)

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงสรุปผลวิจัยตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และอภิปรายผลการวิจัยนำเสนอไว้ในรูปแบบความเรียง

7. นำเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลงานวิจัยในรูปแบบบทความวิจัยในวารสารออนไลน์ OJED (An Online Journal of Education) ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี” ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดย การใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน และ แบบสอบถามสำหรับนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ หรือผ่านการศึกษารายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีมาแล้ว จำนวน 300 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านจุดประสงค์การสอน 2) ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านการใช้สื่อการสอน 5) ด้านการวัดผลประเมินผล

ตารางที่ 1 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน (n=24)

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	การกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน	
	<u>ให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องอะไร</u>	
	- ความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ	14
	- การรับรู้คุณค่าความงาม	6
	- มีรสนิยมอันดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	5
	- การบูรณาการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4
	- มีทัศนคติอันดีต่อศิลปะ	1
	- การอนุรักษ์	1
	<u>วิธีการเข้าถึงความซาบซึ้งในความงาม</u>	
	- เข้าใจเนื้อหาแล้วคิดวิเคราะห์ได้เป็นสะพานสู่ความซาบซึ้งในความงาม	7

ตารางที่ 1(ต่อ) ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านจุดประสงค์การ
เรียนการสอน (n=24)

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
	- ให้ความรู้เบื้องต้น การบูรณาการและ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	5
	- การได้ประสบการณ์ตรงนอกห้องเรียน	3
	- เมื่อเห็นคุณค่าความงามแล้วจึงเกิดความซาบซึ้ง	2
ประเด็นที่ 2	ความสำคัญของสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีต่อผู้เรียน	
	- กล่อมเกลาจิตใจ การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	14
	- ด้านการเสริมสร้างรสนิยม การปรับตัวในสังคมและการประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	10
	- เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้การดำรงชีวิตได้อย่างมีความหมาย	8
	- พัฒนาด้านสติปัญญา สามารถถ่ายทอดความงามสู่ผู้อื่นได้	4
	- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออก	3
	- ส่งผลดีต่อสังคมวงกว้าง ต่อประเทศชาติ	1
ประเด็นที่ 3	ผู้เรียนควรมีจุดมุ่งหมายว่าจะได้อะไรหรือควรได้รับการพัฒนาฝึกฝนในด้านใดจาก การเรียนวิชานี้	
	- เพื่อรับรู้คุณค่าความงาม	7
	- นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4
	- ได้ฝึกฝนประสบการณ์ทางสุนทรียะ	2
	- การแสดงออกทางการรับรู้ความงาม	2
	- เพื่อพัฒนาจิตใจตนเอง	2
	- เพื่อสร้างรสนิยมอันดี	1
	- ฝึกความคิดสร้างสรรค์	1
	- ฝึกการคิดวิเคราะห์ วิจัย	1

จากตารางที่ 1 ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ทางด้านการให้ความรู้ จำนวนผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนจำนวน 24 คน ให้ความเห็นตรงกันเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยว่า ความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ (14คน) รองลงมาเป็นเรื่องของการรับรู้คุณค่าความงาม (6 คน) และการมีทัศนียมอันดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (5 คน) การบูรณาการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (4 คน) ส่วนความเห็นน้อยที่สุดคือ การมีทัศนคติอันดีต่อศิลปะ (1 คน) และการอนุรักษ์ (1 คน)

ด้านของวิธีการเข้าถึงความซาบซึ้งในความงาม ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนจำนวน 7 คน แสดงความคิดเห็น ดังนี้คือ มีความเข้าใจเนื้อหาแล้วคิดวิเคราะห์ได้เป็นสะพานสู่ความซาบซึ้งในความงาม ลำดับต่อมา ให้ความรู้เบื้องต้น การบูรณาการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (5 คน) การได้ประสบการณ์ตรงนอกห้องเรียน (3 คน) ลำดับสุดท้าย คือ เมื่อเห็นคุณค่าความงามแล้วจึงเกิดความซาบซึ้ง (2 คน)

ความสำคัญของสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีต่อผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้ให้ความเห็นตรงกันมากที่สุด จำนวน 14 คน คือ ช่วยกล่อมเกลาคิดใจ การใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ลำดับรองลงมา ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างรสนิยม การปรับตัวในสังคมและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน(10 คน) ลำดับเรียงรองลงมาอีก คือ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความหมาย (8 คน) พัฒนาด้านสติปัญญาสามารถถ่ายทอดความงามสู่ผู้อื่นได้(4 คน) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การกล้าแสดงออก (3 คน) และส่งผลดีต่อสังคมวงกว้าง ต่อประเทศชาติ (1 คน)

จุดมุ่งหมายของผู้เรียนต่อการเรียนวิชานี้มีผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนจำนวน 7 คน ให้ความคิดเห็นว่าการรับรู้คุณค่าความงาม ความคิดเห็นอื่นๆ เรียงลำดับกัน ดังนี้คือ นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (4 คน) ได้ฝึกฝนประสบการณ์สุนทรียะ(2 คน) การแสดงออกทางด้านการรับรู้ความงาม (2 คน) เพื่อพัฒนาจิตใจตัวเอง(2 คน) เพื่อสร้างรสนิยมอันดี (1 คน) ฝึกความคิดสร้างสรรค์ (1 คน) ฝึกการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (1คน)

ตารางที่ 2 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านขอบเขตเนื้อหา
และการบูรณาการ (n=24)

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ขอบเขตเนื้อหาสาระของวิชา	
	- พื้นฐานของศิลปะ ทัศนศิลป์ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	9
	- ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ ประเภทของศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์	5
	- การบูรณาการด้านสุนทรียะ ประเภทการรับรู้ การบูรณาการศิลปะ	4
	- สัดส่วนเนื้อหาสาระแต่ละศาสตร์ควรเท่ากัน	4
	- สัดส่วนเนื้อหาสาระปรับตามพื้นฐานของผู้เรียน	1

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนจากแบบ
สัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และ
ดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านสัดส่วนเนื้อหา มีดังต่อไปนี้

ขอบเขตเนื้อหาสาระของวิชา ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันมาก
ที่สุดคือพื้นฐานของศิลปะ ทัศนศิลป์ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (9 คน)
รองลงมา คือ ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ ประเภทของศิลปะ การวิเคราะห์
วิจารณ์ (5 คน) การบูรณาการด้านสุนทรียะ ประเภทการรับรู้ การบูรณาการศิลปะ (4 คน)
สัดส่วนเนื้อหาสาระแต่ละศาสตร์ควรเท่ากัน (4 คน) ความคิดเห็นน้อยที่สุดของผู้เชี่ยวชาญ
และอาจารย์ผู้สอน คือ สัดส่วนเนื้อหาสาระปรับตามพื้นฐานของผู้เรียน (1คน)

ตารางที่ 3 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี มักมีผู้เรียนจำนวนมาก ควรใช้วิธีการสอนแบบใดเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งได้	
	- บรรยายประกอบสื่อการสอน	13
	- การสาธิต การแสดงสด การยกตัวอย่างใกล้ตัว	12
	- ใช้ความหลากหลายของสื่อการสอน	7
	- อภิปราย วิเคราะห์ วิจารณ์ ชักถาม	6
	- จัดกิจกรรมกลุ่มย่อย อภิปราย	6
	- เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการคิดวิเคราะห์ ตั้งเคราะห์ บูรณาการศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	6
	- ทัศนศึกษาดูงานจริง	5
	- การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกห้องเรียน	2
	- จัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา (PBL) ถาม-ตอบ	2
ประเด็นที่ 2	วิธีควบคุมชั้นเรียนขนาดใหญ่ของอาจารย์ผู้สอน	
	- การเรียงลำดับเนื้อหาที่น่าสนใจ	10
	- ใช้กิจกรรมที่น่าสนใจโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	9
	- ทำแบบทดสอบ	8
	- ใช้อาจารย์ผู้ช่วยสอน	7
	- ใช้การถาม-ตอบ	6
	- ใช้สื่อที่น่าสนใจ	5
	- แจกกระดาษเบียบ	5
	- แบ่งกลุ่มย่อย	4
	- ใช้การเดินบรรยาย	4
	- การเช็คชื่อเข้าชั้นเรียน	3
	- บุคลิกและการวางตัวของผู้สอน	3
	- คุณภาพของเครื่องเสียง	2

ตารางที่ 3 (ต่อ) ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 3	กลวิธีทำให้ผู้เรียนติดตามการสอน	
	- ใช้สื่อทันสมัย แปลกใหม่	8
	- กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	7
	- การตั้งคำถาม-ตอบ	6
	- เนื้อหาทันสมัยและน่าสนใจ	5
	- ใบงานมอบหมายให้ทำทำชั่วโมงในห้องเรียนหรือส่งครั้งต่อไป	4
	- ลงเนื้อหาวิชาในสื่อออนไลน์ให้ผู้เรียนติดตาม	2
	- กำหนดมอบหมายงานอย่างต่อเนื่อง	2
	- การวางตัวเหมาะสมของผู้สอน	1
	- แฉ่งโปรแกรมการสอนล่วงหน้า	1
	- เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง	1
	- การสอนเป็นทีม	1
ประเด็นที่ 4	เกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมที่ถ่ายทอดสุนทรียภาพให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทาง สุนทรียะ	
	- ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์	11
	- ทันสมัยน่าสนใจ	5
	- ทัศนศึกษาได้ประสบการณ์ตรง	5
	- เข้าใจง่าย	4
	- เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	3
	- กิจกรรมที่สะดวกต่อการวัดผลประเมินผล	2
	- กิจกรรมที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว	1
	- กิจกรรมสามารถบูรณาการความรู้ได้ชัดเจน	1
ประเด็นที่ 5	วิธีการสร้างประสบการณ์สุนทรียะในห้องเรียนขนาดใหญ่	
	- ประสบการณ์ตรงจากการศึกษานอกสถานที่	7
	- ให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานแล้วให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	6
	- กระตุ้นด้วยสื่อการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย	3

ตารางที่ 3 (ต่อ) ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอน

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
	- ใช้กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3
	- ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องความงามอย่างสม่ำเสมอ เน้นย้ำให้ตัวอย่างเห็นภาพชัดเจน	2
	- สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	2
	- แบ่งกลุ่มย่อย	2
	- ใช้การสาธิต การแสดงสด	1
	- การโต้ตอบแสดงความคิดเห็นความรู้สึกในห้องเรียน	1

จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนจำนวน 13 คน มีความเห็นตรงกันมากที่สุด
เกี่ยวกับวิธีการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบท
ของทัศนศิลป์และดนตรี ซึ่งมักมีผู้เรียนจำนวนมาก คือ การบรรยายประกอบการสอน (13 คน)
รองลงมาเป็น การสาธิต การแสดงสด การยกตัวอย่างใกล้ตัว (12 คน) การใช้ความหลากหลายของ
สื่อการสอน (7 คน) การอภิปราย วิเคราะห์ วิจารณ์ ชักถาม (6 คน) การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย
อภิปราย (6 คน) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ บูรณาการศาสตร์ และการ
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (6 คน) การทัศนศึกษาดูงานจริง (5 คน) และการศึกษาค้นคว้าด้วย
ตัวเองนอกห้องเรียน (2 คน) การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา (Poblem Based Learning,
PBL) ถาม-ตอบ (2 คน)

วิธีการควบคุมชั้นเรียนขนาดใหญ่ของอาจารย์ผู้สอนนั้นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมี
ความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดว่า ใช้การเรียงลำดับเนื้อหาที่น่าสนใจ (10 คน) รองลงมาคือ ใช้
กิจกรรมที่น่าสนใจโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (9 คน) และการทำแบบทดสอบ (8 คน) การใช้อาจารย์
ผู้ช่วยสอน (7 คน) ใช้การถาม-ตอบ (6 คน) ตามลำดับ การใช้สื่อที่น่าสนใจ (5 คน) แจกกระดาษเขียน
(5 คน) แบ่งกลุ่มย่อย (4 คน) ใช้การเดินบรรยาย (4 คน) การเช็คชื่อเข้าชั้นเรียน (3 คน) บุคลิกและ
การวางตัวของผู้สอน (3 คน) คุณภาพของเครื่องเสียง (2 คน) เป็นลำดับความคิดเห็นสุดท้าย

กลวิธีทำให้ผู้เรียนติดตามการสอนนั้นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ได้แสดงความ
คิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ใช้สื่อทันสมัย แปลกใหม่ (8 คน) รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนการ

สอนที่หลากหลาย (7 คน) การตั้งคำถาม-ตอบ (6 คน) เนื้อหาทันสมัยและน่าสนใจ (5 คน) ใบงาน (4 คน) ลงเนื้อหาวิชาในสื่อออนไลน์ให้ผู้เรียนติดตาม (2 คน) กำหนดมอบหมายงานต่อเนื่อง (2 คน) การวางตัวเหมาะสมของผู้สอน (1 คน) แจ้างโปรแกรมการสอนล่วงหน้า (1 คน) ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง (1 คน) การสอนเป็นทีม (1 คน)

ส่วนเกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมที่ถ่ายทอดสุนทรียภาพให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะได้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนลงความเห็นตรงกันมากที่สุดว่า เลือกให้ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (11 คน) เลือกกิจกรรมที่ทันสมัยน่าสนใจและการไปทัศนศึกษาศึกษานอกสถานที่ ทำให้รับได้ประสบการณ์ตรง (5 คน) ทั้งสองประเด็นนี้มีความคิดเห็นเท่ากัน การเลือกกิจกรรมที่เข้าใจง่าย (4 คน) กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (3 คน) กิจกรรมที่สะดวกต่อการวัดผลประเมินผล (2 คน) ส่วนการเลือกกิจกรรมที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว (1 คน) และกิจกรรมที่สามารถบูรณาการความรู้ได้ (1 คน) เป็นข้อคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนเลือกน้อยที่สุด

สำหรับวิธีการสร้างประสบการณ์สุนทรียะในห้องเรียนขนาดใหญ่ที่ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดคือ ประสบการณ์ตรงจากสถานศึกษา (7 คน) ลำดับถัดมาเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานแล้วให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (6 คน) การกระตุ้นด้วยสื่อการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย (3 คน) และการใช้กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3 คน) ค่าความถี่ความคิดเห็นเท่ากัน การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องความงามอย่างสม่ำเสมอ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และการแบ่งกลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ค่าความถี่ความคิดเห็นเท่ากันคือ (2 คน) ข้อที่น้อยที่สุดคือใช้การสาธิตการแสดงสด และการโต้ตอบแสดงความคิดความรู้สึกในห้องเรียน ผู้เชี่ยวชาญให้ค่าความถี่ข้อคิดเห็นเพียงข้อละ (1 คน)

ตารางที่ 4 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านสื่อการสอน

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	บทบาทของสื่อการเรียนการสอนสำหรับชั้นเรียนขนาดใหญ่	
	- สื่อพื้นฐาน เช่น Powerpoint วิดีโอคลิป ภาพสไลด์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเสียง ซีดีและเทปเพลง	24
	- สื่อมัลติมีเดีย เว็บ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	12
	- สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์(Socail Network) เช่น Facebook Youtube	5
	- ฐานงานจริง เช่น การสาธิต การแสดงสด การศึกษานอกสถานที่	5
	- บูรณาการสื่อเพื่อใช้ร่วมกันทั้ง 3 ศาสตร์	1

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ในหัวข้อสื่อพื้นฐาน เช่น Powerpoint วิดีโอคลิป ภาพนิ่ง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเสียง ซีดีและเทปเพลง (24 คน) รองลงมาเป็นเรื่องของ สื่อมัลติมีเดีย เว็บ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (12 คน) ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญเท่าๆกันคือ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Youtube (5 คน) และฐานงานจริง เช่น การสาธิต การแสดงสด การศึกษานอกสถานที่ (5 คน) สำหรับสื่อที่ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยสุด ได้แก่ การบูรณาการสื่อเพื่อใช้ร่วมกันทั้ง 3 ศาสตร์ (1 คน)

ตารางที่ 5 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการวัดผล
ประเมินผล

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	หลักการวัดผลประเมินผลด้านพุทธพิสัย	
	- ข้อสอบปรนัย-อัตนัย	20
	- การโต้ตอบ ชักถามในห้องเรียน	3
	- ใบงานให้ทำชั่วโมงหรือทำแล้วส่งครั้งหน้า	2
	- การทำทดสอบภายในห้องสอน ก่อนและหลังเรียน	2
	- การให้ความร่วมมือในชั้นเรียน	1
	- การเข้าเรียนตรงเวลา	1
ประเด็นที่ 2	หลักการวัดผลประเมินผลด้านทักษะพิสัย	
	- ให้ความสำคัญวัดด้านนี้	6
	- การทำกิจกรรมกลุ่มแล้วถ่ายถอดออกมา	5
	- การให้ทำแบบฝึกหัด	5
	- การคิดวิเคราะห์แล้วถ่ายถอดออกมาได้	2
	- การนำเสนอผลงานและการถ่ายถอด	2
	- เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น	2
ประเด็นที่ 3	หลักการวัดผลประเมินผลด้านจิตพิสัย	
	- การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา	9
	- การทำกิจกรรมกลุ่ม	9
	- ส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบตรงเวลา	4
	- สังเกตจากการโต้ตอบพูดคุยในห้องเรียน	4
	- การเขียนบรรยายงาน	2
	- ให้ความสำคัญวัดด้านนี้	2
	- การประเมินระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง	1
	- การเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรม	1

ตารางที่ 5 (ต่อ) ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการวัดผลประเมินผล

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 4	วิธีการวัดประสบการณ์ทางสุนทรียะของผู้เรียน	
	- ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ	9
	- การซักถาม โต้ตอบ วิพาก วิวิจารณ์ ในห้องเรียน	9
	- การเขียนบรรยายความรู้สึจากไปงาน	7
	- การอภิปรายหน้าชั้นทำงานกลุ่มและงานเดี่ยว	5
	- ความสนใจตั้งใจเรียน	4
	- อธิบายถึงความงามได้	2

จากตารางที่ 5 ค่าความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีพบว่าหลักการวัดผลประเมินผลด้านพุทธิพิสัย ต่างลงความเห็นตรงกันว่า วัดด้วยการทำข้อสอบปรนัย-อัตนัย (20 คน) วัดโดยการโต้ตอบ ซักถามในห้องเรียน (3 คน) วัดจากไปงาน (2 คน) การทำทดสอบภายในห้องสอน ก่อนและหลังเรียน(2 คน) นอกจากนั้นเป็นการวัดจากการให้ความร่วมมือในชั้นเรียน(1 คน) และวัดจากการเข้าเรียนตรงเวลา (1 คน)

หลักการวัดผลประเมินผลด้านทักษะพิสัย ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้ลงความเห็นว่าจะไม่เน้นการวัดด้านนี้ (6 คน) วัดจากการทำกิจกรรมกลุ่มแล้วถ่ายทอดออกมา (5 คน) การให้ทำแบบฝึกหัด (5 คน) การคิดวิเคราะห์แล้วถ่ายทอดออกมาได้ (2 คน) การนำเสนอผลงานและการถ่ายทอด (2 คน) เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น (2คน)

หลักการวัดผลประเมินผลด้านจิตพิสัย ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นตรงกันมากที่สุดว่าวัดจากการเข้าชั้นเรียนตรงเวลา (9 คน) และจากการทำกิจกรรมกลุ่ม (9 คน) รองลงมาคือการวัดจากส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบตรงเวลา (4 คน) และวัดจากสังเกตจากการโต้ตอบพูดคุยในห้องเรียน (4 คน) จากการเขียนบรรยายงาน (2 คน) เท่ากับวิธีไม่เน้นการวัดด้านนี้ (2 คน) นอกนั้นเป็นการประเมินระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง (1 คน) และจากการเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรม (1 คน) เป็นค่าความถี่ความคิดเห็นที่น้อยที่สุด

ตารางที่ 6 ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านข้อคิดเห็นอื่นๆ

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
ประเด็นที่ 1	ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน	
	- ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันของอาจารย์ผู้สอน หรือสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก่อนเพื่อกำหนด ทิศทางการสอนให้ไปในทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชา	7
	- ควรเน้นการเปิดโลกศิลปะให้ผู้เรียน ให้เข้าใจ ให้ซาบซึ้งและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างมีความสุข	2
	- ผู้เรียนควรมีความพร้อม มีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ	2
ประเด็นที่ 2	ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา	
	- ควรบูรณาการทั้ง 3 ศาสตร์ให้เป็นเนื้อเดียวกัน รวมถึง การเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน	3
	- ควรแยกสอนแต่ละสุนทรียภาพ	3
	- ผู้สอนต้องมีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจ ในแต่ละศาสตร์อย่างถ่องแท้	1
ประเด็นที่ 3	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	
	- ควรเน้นเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน เช่น ทัศนศึกษา การศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง	8
	- ไม่ควรสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่เกินไป ควรแบ่งกลุ่มย่อย ที่ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป	5
	- ควรใช้วิธีการสอนเป็นทีมชุดเดียวกันสอน โดย การบูรณาการศาสตร์หรือผู้สอนแต่ละศาสตร์ ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้	3
	- อาจารย์ผู้สอนควรหาวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่หลากหลายน่าสนใจ	2

ตารางที่ 6(ต่อ) ค่าความถี่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้าน
สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านข้อคิดเห็นอื่นๆ

ประเด็น	ข้อความ	ความถี่
	- วิธีสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเห็น การรู้จัก ใช้หลากหลายวิธีจนสามารถแสดงทัศนะได้	1
ประเด็นที่ 4 ด้านสื่อการเรียนการสอน		
	- ควรมีการปรับปรุงตำราและสื่อการสอนที่ทันสมัย หลากหลายมากขึ้น	2
ประเด็นที่ 5 ด้านการวัดผลประเมินผล		
	- เมื่อเรียนแล้วควรมีการวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก การเห็นคุณค่าความงาม	1

จากตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชา
ด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี พบว่าด้าน
จุดประสงค์การเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนเสนอแนะว่า ควรมีการประชุมวางแผน
ร่วมกันของอาจารย์ผู้สอนหรือสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก่อนเพื่อกำหนดทิศทางการสอน
ให้ไปในทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชา (7คน) ควรเน้นการเปิดโลก
ศิลปะให้ผู้เรียน ให้เข้าใจให้ซาบซึ้งและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
(2 คน) ผู้เรียนควรมีความพร้อมในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ(2 คน)

ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชาผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ควร
บูรณาการทั้ง 3 ศาสตร์ให้เป็นเนื้อเดียวกัน รวมถึงการเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน
(3 คน) และควรแยกสอนแต่ละศาสตร์ (3 คน) ความคิดเห็นน้อยสุดคือ ผู้สอนต้องมีประสบการณ์
และมีความรู้ความเข้าใจ ในแต่ละศาสตร์อย่างถ่องแท้ (1 คน)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้มีแนวคิดตรงกันว่า
ควรเน้นเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน เช่น การศึกษา
นอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง (8 คน) รองลงมาคือ ไม่ควรสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่
เกินไป ควรแบ่งกลุ่มย่อย ที่ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป (5 คน) ควรใช้วิธีการสอนเป็นทีมชุดเดียวกัน
สอนโดยการบูรณาการศาสตร์ หรือผู้สอนแต่ละศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ (3 คน) และ
อาจารย์ผู้สอนควรหาวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ (2 คน)

ตามลำดับ ความคิดเห็นเรื่องวิธีสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเห็น การรู้จัก ใช้หลากหลายวิธี กระทั่งแสดงทัศนะได้ (1 คน) เป็นลำดับน้อยสุด

ในด้านสื่อการเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงตำราและสื่อการสอนที่ทันสมัยหลากหลายมากขึ้น (2 คน)

สำหรับด้านการวัดผลประเมินผลผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการเรียนแล้วควรมีการวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียน เกี่ยวกับเรื่องอารมณ์ (1 คน) ควรมีการสอนในทุกสถาบัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ได้แก่ ควรพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละกลุ่มวิชาให้เท่าเทียมกัน(1 คน) เป็นวิชาที่สำคัญมากสำหรับผู้เรียนในมหาวิทยาลัย จึงควรส่งเสริมการเรียนการสอนวิชานี้ในทุกสถาบัน (1 คน) ควรให้เป็นวิชาบังคับ (1 คน) ผู้บริหารควรเปลี่ยนทัศนคติว่าวิชาการศึกษาทั่วไปควรให้อาจารย์ผู้มากประสบการณ์สอนจะดีกว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อย (1 คน) ควรมีความต่อเนื่องของหลักสูตร (1 คน)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียน รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ตารางที่ 7 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
1. เพศ			
	ชาย	87	29
	หญิง	213	71
	รวมเป็น	300	100
2. อายุ			
	15-20 ปี	262	87.33
	21-25 ปี	37	12.33
	26-30	0	0
	มากกว่า 30 ปี	1	0.33
	รวมเป็น	299	99.6
3. ท่านเรียนมัธยมปลายสาขา			
	วิทย์-คณิต	110	36.67
	ศิลป์คำนวณ	66	22

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	ศิลป์ภาษา	109	36.33
	ไม่ระบุ	15	5
	รวมเป็น	300	100
4.	จบมัธยมศึกษาตอนปลายจากที่ไหน		
	กรุงเทพฯ	142	47.33
	ต่างจังหวัด	153	51
	ไม่ระบุ	5	1.67
	รวมเป็น	300	100
5.	สถาบันอุดมศึกษาที่เรียน		
	<u>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</u>		
	คณะเกษตร	3	1
	วิชาเอกพืชสวน	1	0.33
	วิชาเอกสัตวบาล	2	0.67
	คณะบริหารธุรกิจ	1	0.33
	วิชาเอกการตลาด	1	0.33
	คณะประมง	3	1
	วิชาเอกการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3	1
	คณะมนุษยศาสตร์	3	1
	วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส	2	0.67
	วิชาเอกภาษาอังกฤษ	1	0.33
	คณะวิทยาศาสตร์	2	0.67
	วิชาเอกเตรียมแพทยศาสตร์	1	0.33
	(วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า)		
	วิชาเอกการจัดการป่าไม้	1	0.33
	คณะศึกษาศาสตร์	1	0.33
	วิชาเอกพลศึกษา	1	0.33

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ชื่อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	คณะสังคมศาสตร์	11	3.67
	วิชาเอกประวัติศาสตร์	11	3.67
	คณะสัตวแพทยศาสตร์	1	0.33
	วิชาเอกสัตวแพทย์	1	0.33
	คณะอุตสาหกรรมเกษตร	2	0.67
	วิชาเอกเทคโนโลยีสิ่งทอ	1	0.33
	วิชาเอกเทคโนโลยีชีวภาพ	1	0.33
	รวมเป็น	27	9
	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		
	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	1	0.33
	วิชาเอกบัญชี	1	0.33
	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	22	7.3
	วิชาเอกเทคโนโลยีการเกษตร	20	6.67
	วิชาเอกเทคโนโลยีชนบท	2	0.67
	คณะศิลปกรรมศาสตร์	10	3.33
	วิชาเอกออกแบบพริกภัณฑ์	1	0.33
	วิชาเอกพัสดราภรณ์ (ออกแบบเครื่องแต่งกาย)	8	2.67
	วิชาเอกการละคร	1	0.33
	คณะศิลปศาสตร์	22	7.33
	วิชาเอกภาษาอังกฤษ	7	2.33
	วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส	3	1
	วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น	4	1.33
	วิชาเอกภาษาไทย	8	2.67
	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	2	0.67
	วิชาเอกสังคมวิทยา	2	0.67

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ชื่อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1	0.33
	วิชาเอกสังคมสงเคราะห์	1	0.33
	ทางการแพทย์		
	รวมเป็น	58	19.33
	<u>มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม</u>		
	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	13	4.33
	วิชาเอกภาษาไทย	2	0.67
	วิชาเอกภาษาอังกฤษ	11	3.67
	คณะวิทยาการจัดการ	19	6.33
	วิชาเอกการจัดการทั่วไป	2	0.67
	วิชาเอกคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	15	5
	วิชาเอกนิเทศฯ(ประชาสัมพันธ์และโฆษณา)	1	0.33
	วิชาเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1	0.33
	รวมเป็น	32	10.67
	<u>มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา</u>		
	คณะครุศาสตร์	22	7.33
	วิชาเอกวัดและประเมินผลการศึกษา	3	1
	วิชาเอกจิตวิทยา	8	2.67
	วิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา	7	2.33
	วิชาเอกบริหารการศึกษา	4	1.33
	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	13	4.33

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ชื่อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	วิชาเอกสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา	4	1.33
	วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์	4	1.33
	วิชาเอกดนตรีตะวันตก	1	0.33
	วิชาเอกออกแบบนิเทศศิลป์	1	0.33
	วิชาเอกภาษาและวรรณคดี	3	1
	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	22	7.33
	วิชาเอกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	20	6.67
	วิชาเอกชีววิทยา	2	0.67
	รวมเป็น	57	19
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร			
	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	54	18
	วิชาเอกศิลปกรรม	3	1
	วิชาเอกภาษาอังกฤษ	21	7
	วิชาเอกดนตรีไทย	4	1.33
	วิชาเอกออกแบบนิเทศศิลป์	8	2.67
	วิชาเอกการพัฒนาชุมชน	12	4
	วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร	6	2
	รวมเป็น	54	18
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต			
	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ	47	15.67
	วิชาเอกธุรกิจการโรงแรม	47	15.67

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ชื่อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	รวมเป็น	47	15.67
	<u>มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา</u>		
	คณะศิลปกรรมศาสตร์	14	4.67
	วิชาเอกจิตรกรรม	10	3.33
	วิชาเอกดนตรีสากล	4	1.33
	รวมเป็น	14	4.67
	<u>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</u>		
	คณะศิลปกรรมศาสตร์	11	3.67
	วิชาเอกดนตรีสากล	7	2.33
	วิชาเอกดุริยางค์	4	1.33
	รวมเป็น	11	3.67
	รวมทั้งหมดทุกมหาวิทยาลัยเป็น	300	100
6. ชั้นปี			
	1	239	79.67
	2	30	10
	3	13	4.33
	4	14	4.67
	5	0	0
	6	2	0.67
	ไม่ระบุ	2	0.67
	รวมเป็น	300	100

ตารางที่ 7(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
7. ผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาได้เกรดเฉลี่ย			
	น้อยกว่า 2.50	63	21
	2.50-2.99	103	34.3
	3.00-3.49	73	24.33
	3.50-4.00	33	11
	ไม่ระบุ	28	9.33
	รวมเป็น	300	100

จากตารางที่ 7 สภาพทั่วไปของนิสิตนักศึกษา

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29

อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 15 – 20 ปี มีจำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 87.33 อายุระหว่าง 21 – 25 ปี มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.33 อายุเกิน 30 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม สำเร็จมัธยมปลายสาขาวิทย์ – คณิต มีจำนวนมากที่สุด คือ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือ ศิลป์ภาษา จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.33 ศิลป์คำนวณ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และไม่ระบุอีกจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ภูมิภาคของโรงเรียนมัธยมปลายที่สำเร็จการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจบมัธยมปลายมาจากต่างจังหวัด จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 จบมัธยมศึกษาจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 ไม่ระบุสถานที่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67

มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ มากที่สุดคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.67 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันเกษม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67

ชั้นปีที่กำลังศึกษา มากที่สุดคือชั้นปีที่ 1 จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 79.67 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33 ชั้นปีที่ 6 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 ไม่ระบุชั้นจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67

ผลการเรียนที่ผ่านมา(ภาคการศึกษาต้น) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้เกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 2.99 จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เกรดเฉลี่ย 3.00 – 3.49 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.33 น้อยกว่า 2.50 จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ไม่ระบุเกรดมีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33

ตารางที่ 8 ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
1.	ท่านคิดว่าสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร		
	เหมือนกัน	27	9
	แตกต่างกัน	94	31.33
	คล้ายกัน	154	51.33
	ถูกทุกข้อ	25	8.33
2.	ทัศนคติต่อการศึกษารื่องของความงาม		
	น่าสนใจศึกษา	246	82
	เรื่องเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อ	12	4
	เข้าใจยาก	39	13
	ไร้สาระ	2	0.67
	ไม่ระบุ	1	0.33
3.	วิชานี้มีจำนวนผู้เรียนกี่คน		
	น้อยกว่า 50 คน	37	12.33

ตารางที่ 8 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	50 -100 คน	99	33
	100-500 คน	110	36.67
	มากกว่า 500 คน	53	17.67
	ไม่ระบุ	1	0.33
4.	ท่านเคยมีประสบการณ์ทางสุนทรียะมาก่อนไหม		
	เคยมี	174	58
	ไม่เคยมี	126	42
	<u>หากเคยมีประสบการณ์สุนทรีย</u>		
	<u>ท่านรู้สึกไปกับอารมณ์สุนทรีย์อย่างไร</u>		
	อารมณ์สนุกสนาน/ดื่มด่ำเป็นสุข/สงบ	35	20.11
	มีอารมณ์ร่วมกับสิ่งต่าง ๆ	3	1.72
	ดื่มด่ำร้องไห้	5	2.87
	เสียใจ/ซาบซึ้ง/มีความสุข	8	4.60
	<u>กิจกรรมที่ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรีย์</u>		
	อ่านหนังสือ	5	2.87
	ฟังเพลง	27	15.52
	สร้างงานศิลปะ/วาดภาพ	12	6.90
	ละคร/ละครเวที/นาฏศิลป์ไทย/การแสดง	36	20.69
	เต้นรำ	2	1.15
	ร้องเพลง	10	5.75
	เล่นดนตรี	18	10.34
	ชมภาพถ่าย	2	1.15
	ชมภาพยนตร์	5	2.87
	เล่นเกม	1	0.57
	เข้าถึงศิลปะ/ชมภาพวาด	6	3.45
	เล่นอินเทอร์เน็ต	1	0.57
	ฟังเพลง/ร้องเพลง	24	13.79

ตารางที่ 8 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	ได้ตอบสนองความต้องการส่วนตัว	1	0.57
	เล่นดนตรี	5	2.87
	ชมการแสดงดนตรี	1	0.57
	ไปเที่ยว/ร่วมกิจกรรม/ชมการแสดง	5	2.87
	ดูภาพยนตร์/ละคร	16	9.20
	ชมธรรมชาติ	3	1.72
5. ท่านคิดว่าอารมณ์และประสบการณ์ทางสุนทรียะเป็นอย่างไร			
	คุ้มค่า	201	67
	ขมลูก	118	39.33
	น้ำตาซึม	124	41.33
	ตื่นตันใจ	197	65.67
	สงสาร	87	29
	เกลียดชัง	47	15.67
	รักชาติ	113	37.67
	อื่นๆ เช่น สุขทางใจ สวยงาม เพลิดเพลิน	24	8
	สนุกสนาน มีความรู้สึกของศิลปะ ตื่นเต้น		
6. สื่อการเรียนการสอนที่ท่านคิดว่าเหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอน			
และช่วยให้ท่านเกิดความเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งมากที่สุด			
	สื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์	54	18
	การแสดง	39	13
	วีดิทัศน์ หรือภาพยนตร์	37	12.33
	ภาพจำลองงานทัศนศิลป์	32	10.67
	ผลงานจริงทางทัศนศิลป์	29	9.67
	สไลด์ หรือ สไลด์มัลติวิชั่น	29	9.67
	ซีดีเพลง	29	9.67
	Youtube	32	10.67
	วารสาร	36	12

ตารางที่ 8 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	แผ่นภาพโปสเตอร์	36	12
	หนังสืออ่านนอกเวลา	33	11
	เอกสารประกอบการสอน	26	8.67
	Facebook	28	9.33
	ตำราเรียน	48	16
7.	ในสถาบันของท่านมีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนใดบ้าง		
	พิพิธภัณฑ์ศิลปะ	126	42
	ห้องซ้อมดนตรี	159	53
	ห้องจัดนิทรรศการศิลปะ	165	55
	ห้องสมุดดนตรี	69	23
	อื่นๆ เช่น หอสมุดศิลปะ ห้องสมุด	15	5
	ห้องดูวิดีโอทัศน์ ชมการแสดงดนตรี		
	โรงละคร		
8.	ท่านต้องการรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับความงาม		
	นิยามความงาม (Define the Beauty)	181	60.33
	ตำแหน่งความงาม (Locus of Beauty)	76	25.33
	การตัดสินคุณค่าความงาม (Aesthetic Judgment)	202	67.33
	คุณค่าทางทัศนศิลป์ (Visual Art Value)	148	49.33
	คุณค่าทางดนตรี (Music Value)	155	51.67
	อื่นๆ เช่น ผลงานของศิลปิน กำเนิดความงาม	4	1.33
9.	ท่านคิดว่าวิชานี้มีความสำคัญอย่างไร		
	สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้/ เสริมความรู้ด้านศิลป์	40	13.33
	ช่วยให้เข้าใจจุดเด่นของงานศิลปะ/ เข้าใจลักษณะทางศิลปะ	28	9.33
	ทำให้มุมมองด้านศิลปะกว้างขึ้น/ดีขึ้น	14	4.679

ตารางที่ 8(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีซึ่งกำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
	รู้คุณค่าของศิลปะ/	37	12.33
	รู้คุณค่าของความงามทางศิลปะ		
	การรับรู้ถึงผลงานสุนทรียภาพ	52	17.33
	อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย/	8	2.67
	เรียนรู้วัฒนธรรมไทย		
	ทำให้เกิดจินตนาการ /	20	6.67
	ช่วยผ่อนคลายความเครียด		
	เกิดความสุขทางจิตใจ/ขัดเกลาจิตใจ	22	7.33
	ใช้ในชีวิตประจำวัน	30	10
	ทำให้มีรสนิยม	41	33
	เกิดความคิดสร้างสรรค์	2	0.67
10.	ท่านคิดว่าอะไรคือประเด็นหรือหัวใจของวิชา		
	การสื่อสารด้านสุนทรียภาพ	11	3.67
	ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ/วัฒนธรรม/	74	24.67
	สุนทรียศาสตร์		
	การนำไปใช้	3	1
	การเปิดทัศนคติ/มุมมองทางศิลปะให้กว้างขึ้น	9	3
	การมองเห็น/เข้าใจถึงความงามและ	98	32.67
	คุณค่าของศิลปะ/สุนทรียศาสตร์		
	การสร้างจินตนาการ/ความคิดสร้างสรรค์	9	3
	มีอารมณ์สุนทรีย์/ผ่อนคลาย	17	5.67
	มีศิลปะในการดำเนินชีวิต	2	0.67
	สนใจศิลปะ	6	2
	การพัฒนาตนเอง	6	2
	การพัฒนาระดับจิตใจและอารมณ์	5	1.67

ตารางที่ 8(ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี

ข้อ	ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ(n=300)
11.	ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีคุณสมบัติอย่างไร		
	มีความรู้ทางสุนทรียศาสตร์	257	85.67
	สามารถบรรยาย	203	67.67
	ยกตัวอย่างให้เห็นภาพ	247	82.33
	อุปมัย อุปมา	112	37.33
	สามารถใช้สื่อ ภาพและเสียง	235	78.33
	พาผู้เรียนออกนอกสถานที่	117	39
12.	ให้ท่านประมาณสัดส่วนของข้อสอบ อัตนัยและปรนัย		
	<u>ปรนัย</u> ร้อยละ 0-20	11	3.67
	ร้อยละ 21-40	35	11.33
	ร้อยละ 41-60	75	14.67
	ร้อยละ 61-80	104	29.67
	ร้อยละ 81-100	47	36.67
	<u>อัตนัย</u> ร้อยละ 0-20	102	34
	ร้อยละ 21-40	68	22.67
	ร้อยละ 41-60	58	19.33
	ร้อยละ 61-80	31	10.33
	ร้อยละ 81-100	4	1.33

จากตารางที่ 8 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและทัศนคติของนักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนวิชานี้มาแล้วเกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สรุปข้อมูลได้ ดังนี้

ท่านคิดว่าสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นักศึกษาจำนวนมาก 154 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 มีความคิดเห็นตรงกันว่าคล้ายกัน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.33 คิดว่าแตกต่างกัน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9 คิดว่าเหมือนกัน จำนวน 25 คน คิดเป็น

ร้อยละ 8.33 คิดว่าถูกหมดทุกข้อ

ทัศนคติต่อการศึกษาเรื่องของความงาม นักศึกษาส่วนมากจำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 82 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจศึกษา จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13 คิดว่าเป็นเรื่องเข้าใจยาก จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4 คิดว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 คิดว่าเป็นเรื่องไร้สาระ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 ไม่แสดงความคิดเห็น

วิชานี้มีจำนวนผู้เรียนกี่คน นักศึกษาส่วนมากจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ตอบว่า 100-500 คน จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ตอบว่า 50-100 คน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 ตอบว่ามากกว่า 500 คน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.33 ตอบว่าน้อยกว่า 50 คน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 ไม่ตอบ

ท่านเคยมีประสบการณ์ทางสุนทรียะมาก่อนไหม นักศึกษาจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ตอบว่าเคยมี และนักศึกษาจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ตอบว่าไม่เคยมี **อารมณ์ทางสุนทรีย์ที่เคยประสบเป็นอย่างไร** นักศึกษาจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.11 คิดว่ามีอารมณ์สนุกสนาน/ดีมีค่าเป็นสุข/สงบ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 คิดว่าเสียใจ/ซาบซึ้ง/มีความสุข จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.87 คิดว่าดีมีค่าร้องไห้ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.72 คิดว่ามีอารมณ์ร่วมกับสิ่งต่าง ๆ **กิจกรรมที่ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรีย์** นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.69 คิดว่าละคร/ละครเวที/นาฏศิลป์ไทย/การแสดง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52 คิดว่าฟังเพลง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.79 คิดว่าฟังเพลง/ร้องเพลง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.34 คิดว่าเล่นดนตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 คิดว่าดูภาพยนตร์/ละคร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 คิดว่าสร้างงานศิลปะ/วาดภาพ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 คิดว่าร้องเพลง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.45 คิดว่าเข้าถึงศิลปะ/ชมภาพวาด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.87 คิดว่าเล่นดนตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.87 คิดว่าไปเที่ยว/ร่วมกิจกรรม/ชมการแสดง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.87 คิดว่าชมภาพยนตร์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.87 คิดว่าอ่านหนังสือ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.72 คิดว่าชมธรรมชาติ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 คิดว่าชมภาพถ่าย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15 คิดว่าเดินป่า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 คิดว่าเล่นเกมจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 คิดว่าเล่นอินเทอร์เน็ต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 คิดว่าได้ตอบสนองความต้องการส่วนตัว และจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 คิดว่าชมการแสดงดนตรี

สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอน และช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งมากที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18 คิดว่าสื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16 คิดว่าตำราเรียน จำนวน

39 คน คิดเป็นร้อยละ 13 คิดว่าการแสดง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.33 คิดว่าวิดีโอทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12 คิดว่าวารสาร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12 คิดว่า แผ่นภาพโปสเตอร์ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11 คิดว่าหนังสืออ่านนอเวลา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 คิดว่า Youtube จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 คิดว่าภาพจำลองงาน ทัศนศิลป์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.67 คิดว่าซีดีเพลง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.67 คิดว่าสไลด์ หรือ สไลด์มัลติมีเดีย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.67 คิดว่าผลงานจริงทาง ทัศนศิลป์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 คิดว่า Facebook และจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 คิดว่าเอกสารประกอบการสอน

ภายในสถาบันมีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียน นักศึกษาส่วนมากจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 55 คิดว่าห้องจัดนิทรรศการศิลปะ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53 คิดว่า ห้องซ้อมดนตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 42 คิดว่าพิพิธภัณฑ์ศิลปะ จำนวน 69 คน คิดเป็น ร้อยละ 23 คิดว่าห้องสมุดดนตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5 แสดงความคิดเห็นอื่นๆว่า หอสมุดศิลปะ ห้องสมุด ห้องวิดีโอทัศน์ ชมการแสดงดนตรี โรงละคร

ความต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับความงาม นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 67.33 คิดว่าการตัดสินคุณค่าความงาม จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 60.33 คิดว่านิยามความงาม (Define the Beauty) จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 51.67 คิดว่าคุณค่าทางดนตรี (Music Value) จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.33 คิดว่าคุณค่าทางทัศนศิลป์ (Visual Art Value) จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 แสดงความคิดเห็นอื่นๆ ดังนี้ ผลงาน ของศิลปิน กำหนดความงาม

ความสำคัญของวิชา นักศึกษาส่วนมากจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 คิดว่าการ มองเห็น/เข้าใจถึงความงามและคุณค่าของศิลปะ/สุนทรียศาสตร์ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 24.67 คิดว่าความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ/วัฒนธรรม/สุนทรียศาสตร์และการนำไปใช้ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67 คิดว่ามีอารมณ์สุนทรีย์/ผ่อนคลาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 คิดว่า การสื่อสารด้านสุนทรียภาพ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3 คิดว่าการเปิดทัศนคติ/มุมมองทาง ศิลปะให้กว้างขึ้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3 คิดว่าการสร้างจินตนาการ/ความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2 คิดว่าสนใจศิลปะ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2 คิดว่าการพัฒนา ตนเอง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 ว่าการพัฒนาระดับจิตใจและอารมณ์ จำนวน 3 คน คิด เป็นร้อยละ 1 คิดว่าการนำไปใช้ และจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 คิดว่ามีศิลปะในการดำเนิน ชีวิต

คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาจำนวนมาก คือ 257 คน คิดเป็นร้อยละ 85.67 คิดว่าต้องมีความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 82.33 คิดว่า ยกตัวอย่างให้เห็นภาพ จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 78.33 คิดว่าต้องสามารถใช้สื่อ ภาพและเสียง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 67.67 คิดว่าต้อง สามารถบรรยาย จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 39 คิดว่าควรพาผู้เรียนออกนอกสถานที่ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 คิดว่าต้องสามารถอุปมัย อุปมา

สัดส่วนของข้อสอบอัตนัยและปรนัย อัตนัย นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34 คิดว่าร้อยละ 0-20 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 คิดว่าร้อยละ 21-40 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 คิดว่าร้อยละ 41-60 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.33 คิดว่าร้อยละ 61-80 และจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 คิดว่าร้อยละ 81-100 ปรนัย นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 29.67 คิดว่าร้อยละ 61-80 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 คิดว่าร้อยละ 41-60 จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 คิดว่าร้อยละ 81-100 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 คิดว่าร้อยละ 21-40 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 คิดว่าร้อยละ 0.20

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
จุดประสงค์การเรียนการสอน				
1.	เรียนแล้วเข้าใจแนวคิดความงาม ของศิลปะในแขนงต่างๆได้	3.30	1.25	เห็นด้วยปานกลาง
2.	สุนทรียภาพมีความสำคัญต่อ ชีวิตประจำวัน	4.01	0.80	เห็นด้วยมาก
3.	สามารถเข้าใจความรู้สึกของ ศิลปินโดยใช้ภาษาทางทัศนศิลป์/ดนตรี	3.82	0.82	เห็นด้วยมาก
4.	มีประสบการณ์ต่อความงามของ ทัศนศิลป์/ดนตรี	3.86	0.85	เห็นด้วยมาก
5.	เข้าใจและเห็นคุณค่าของ ศิลปะพื้นบ้านไทย	4.03	0.92	เห็นด้วยมาก
6.	เกิดความซาบซึ้งต่อผลงานทาง ทัศนศิลป์/ดนตรี	3.98	0.89	เห็นด้วยมาก
7.	ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	3.88	0.91	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		3.84	0.55	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 9 พบว่านิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับการแนวทางการสอน รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีใน ระดับเห็นด้วยมาก คือ ($\bar{x}=3.84$)

เมื่อพิจารณารายข้อด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน พบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับความ คิดเห็นมากที่สุด คือ เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านไทย ($\bar{x}=4.03$) ลำดับรองลงมา ได้แก่สุนทรียภาพมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน ($\bar{x}=4.01$) เกิดความซาบซึ้งต่อผลงานทาง

ทัศนศิลป์/ดนตรี ($\bar{x} = 3.98$) ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.88$) มีประสบการณ์ต่อความงามของทัศนศิลป์/ดนตรี ($\bar{x} = 3.86$) สามารถเข้าใจความรู้สึกของศิลปินโดยใช้ภาษาทางทัศนศิลป์/ดนตรี ($\bar{x} = 3.82$) เรียนแล้วเข้าใจแนวคิดความงามของศิลปะในแขนงต่างๆ ได้ ($\bar{x} = 3.30$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านเนื้อหาสาระ				
1.	ความหมาย และความสำคัญ ของสุนทรียศาสตร์	3.96	0.86	เห็นด้วยมาก
2.	ประสบการณ์ทางสุนทรียะ	3.78	0.87	เห็นด้วยมาก
3.	ความหมายของศิลปะ	3.90	0.87	เห็นด้วยมาก
4.	ประเภทของศิลปะ	3.90	0.90	เห็นด้วยมาก
5.	จุดมุ่งหมายของงานศิลปะ	3.93	0.89	เห็นด้วยมาก
6.	คุณค่าของงานศิลปะ	3.98	0.89	เห็นด้วยมาก
7.	สุนทรียภาพที่อยู่ในทัศนศิลป์	3.83	0.86	เห็นด้วยมาก
8.	ความหมายและประเภทของทัศนศิลป์	3.85	0.85	เห็นด้วยมาก
9.	องค์ประกอบทางทัศนศิลป์	3.91	0.88	เห็นด้วยมาก
10.	สุนทรียภาพทางดนตรี	3.97	0.82	เห็นด้วยมาก
11.	ดนตรีกับวิถีชีวิตของมนุษย์	3.94	0.89	เห็นด้วยมาก
12.	องค์ประกอบของดนตรี	3.82	0.91	เห็นด้วยมาก
13.	ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก และดนตรีไทย	3.80	0.94	เห็นด้วยมาก
14.	ความงามและคุณค่าของศิลปะตะวันตก	3.87	0.91	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 10 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
15.	คุณค่าทางสุนทรียภาพในศิลปะ ไทย/ดนตรีไทย	3.96	0.89	เห็นด้วยมาก
16.	การบูรณาการศิลปะและประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.91	0.91	เห็นด้วยมาก
	รวมเฉลี่ย	3.90	0.63	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 10 พบว่านิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับการแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในระดับเห็นด้วยมาก คือ ($\bar{x}=3.90$)

เมื่อพิจารณารายข้อด้านขอบเขตเนื้อหาวิชา นิสิตนักศึกษามีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ คุณค่าของงานศิลปะ ($\bar{x}=3.98$) ลำดับรองๆลงมาได้แก่ สุนทรียภาพทางดนตรี($\bar{x}=3.97$) ความหมาย และความสำคัญของสุนทรียศาสตร์($\bar{x}=3.96$) คุณค่าทางสุนทรียภาพในศิลปะไทย/ดนตรีไทย($\bar{x}=3.96$) จุดมุ่งหมายของงานศิลปะ ($\bar{x}=3.93$) องค์ประกอบทางทัศนศิลป์($\bar{x}=3.91$) การบูรณาการศิลปะและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน($\bar{x}=3.91$) ความหมายของศิลปะ ประเภทของศิลปะ($\bar{x}=3.90$) ความหมายและประเภทของทัศนศิลป์($\bar{x}=3.85$) สุนทรียภาพที่อยู่ในทัศนศิลป์ ($\bar{x}=3.83$) องค์ประกอบของดนตรี($\bar{x}=3.82$) ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย ($\bar{x}=3.80$) และประสบการณ์ทางสุนทรียะ($\bar{x}=3.78$)เป็นลำดับความคิดเห็นที่น้อยที่สุด

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
1.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายความหมาย ของทำนองเพลงที่เปิดให้ฟัง	3.79	0.88	เห็นด้วยมาก
2.	มีการแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายถึง ความรู้สึกหลังจากผู้สอนให้ดูงานศิลปะ	3.66	0.87	เห็นด้วยมาก
3.	ให้ความสำคัญผู้เรียนโดยให้มี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.83	0.84	เห็นด้วยมาก
3.1	ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระ	3.87	0.92	เห็นด้วยมาก
3.2	ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และ แสดงความคิดเห็น	3.80	0.93	เห็นด้วยมาก
4.	มีวิธีสอนโดยการบรรยาย ที่สามารถเข้าใจหลักการ และทฤษฎีได้	3.85	0.89	เห็นด้วยมาก
5.	วิธีสอนโดยการอภิปรายและ ซักถามประกอบสื่อวีดิทัศน์	3.88	0.93	เห็นด้วยมาก
6.	มีวิธีการสอนโดยศึกษานอกสถานที่	3.57	1.06	เห็นด้วยมาก
6.1	เข้าชมพิพิธภัณฑ์	3.36	1.30	เห็นด้วยมาก
6.2	เข้าชมละคร	3.71	1.18	เห็นด้วยมาก
6.3	ดูการแสดงดนตรี	3.63	1.17	เห็นด้วยมาก
7.	มีวิทยากรรับเชิญจากศิลปะ สาขาอื่นมาร่วมบรรยายด้วยวิธีการ	3.58	1.01	เห็นด้วยมาก
7.1	สาธิตการสร้างสร้งงานศิลปะ	3.53	1.06	เห็นด้วยมาก
7.2	สาธิตการแสดงดนตรี	3.63	1.12	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 11 (ต่อ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ นิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
8.	กิจกรรมการเรียนการสอนมี ความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	3.84	0.94	เห็นด้วยมาก
	รวมเฉลี่ย	3.71	0.70	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วนิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก ($\bar{x}=3.71$)

เมื่อพิจารณารายข้อด้านกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว วิธีสอนโดยการอภิปรายและซักถามประกอบสื่อวีดิทัศน์ ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมากคือ ($\bar{x}=3.88$) อันดับรองลงมาคือ มีวิธีสอนโดยการบรรยายที่สามารถเข้าใจหลักการและทฤษฎีได้ ($\bar{x}=3.85$) และอันดับที่เรียงกันลงมา ดังนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ($\bar{x}=3.84$) ให้ความสำคัญผู้เรียนโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}=3.83$) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายความหมายของทำนองเพลงที่เปิดให้ฟัง ($\bar{x}=3.79$) มีการแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายถึงความรู้สึกลังจากผู้สอนให้ดูงานศิลปะ ($\bar{x}=3.66$) วิทยากรรับเชิญจากศิลปะสาขาอื่นมาร่วมบรรยายด้วยวิธีการ ($\bar{x}=3.58$) และน้อยที่สุดคือ มีวิธีการสอนโดยศึกษานอกสถานที่ ($\bar{x}=3.57$)

หากพิจารณาในรายละเอียดรายข้อย่อยจะพบว่า การให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระ ($\bar{x}=3.87$) ผู้เรียนเห็นด้วยมาก ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ($\bar{x}=3.80$) เข้าชมละคร ($\bar{x}=3.71$) ดูการแสดงดนตรี ($\bar{x}=3.63$) สาธิตการแสดงดนตรี ($\bar{x}=3.63$) สาธิตการสร้างสรรค์งานศิลปะ ($\bar{x}=3.53$) และ เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x}=3.36$) เป็นข้อย่อยที่ค่าความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านสื่อการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
1.	ขนาดของห้องเรียนหรือสถานที่เรียน มีความเหมาะสมแล้วกับจำนวนผู้เรียน ไม่คับแคบ	4.10	0.88	เห็นด้วยมาก
2.	ท่านพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนของท่าน	3.96	0.95	เห็นด้วยมาก
3.	สื่อการสอนมีความเหมาะสมแล้วกับเนื้อหาวิชา	3.95	0.92	เห็นด้วยมาก
4.	ท่านเคยมีประสบการณ์เช่นเดียวกับในภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อการสอนหรือวีดิทัศน์	3.70	0.96	เห็นด้วยมาก
5.	สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ช่วยกระตุ้นให้ท่านสนใจศิลปะมากขึ้น	3.96	0.88	เห็นด้วยมาก
6.	สื่อการสอนแบบง่ายๆ เช่นเครื่องเคาะจังหวะช่วยให้ท่านเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น	3.82	0.93	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		3.92	0.69	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 12 นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก คือ ($\bar{x}=3.92$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตนักศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ขนาดของห้องเรียนหรือสถานที่เรียนมีความเหมาะสมแล้วกับจำนวนผู้เรียน ไม่คับแคบ ($\bar{x}=4.10$) ท่านพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนของท่าน ($\bar{x}=3.96$) สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ช่วยกระตุ้นให้ท่านสนใจศิลปะมากขึ้น ($\bar{x}=3.96$)

สื่อการสอนมีความเหมาะสมดีแล้วกับเนื้อหาวิชา ($\bar{x}=3.95$) สื่อการสอนแบบง่ายๆเช่นเครื่องเคาะจังหวะช่วยให้ท่านเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น ($\bar{x}=3.82$) และท่านเคยมีประสบการณ์เช่นเดียวกับในภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อการสอนหรือวีดิทัศน์($\bar{x}=3.70$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการวัดผลประเมินผล				
1.	แจ้งเกณฑ์ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ	3.75	0.77	เห็นด้วยมาก
1.1	ผู้สอนประเมินความรู้ของผู้เรียน	3.81	0.83	เห็นด้วยมาก
1.2	ผู้สอนประเมินความรู้ศึกษาซึ่ง ของผู้เรียน	3.69	0.88	เห็นด้วยมาก
1.3	มีการประเมินโดยใช้การสังเกต พฤติกรรม	3.75	0.91	เห็นด้วยมาก
2.	มีการสอบเก็บคะแนนการเรียนทุกครั้ง ที่จบแต่ละเนื้อหา	3.75	1.01	เห็นด้วยมาก
3.	วิธีการวัดผลและประเมินผล	3.75	0.74	เห็นด้วยมาก
3.1	มีการสอบกลางภาค	3.68	1.14	เห็นด้วยมาก
3.2	มีการสอบปลายภาค	3.86	1.04	เห็นด้วยมาก
3.3	มีการมอบหมายงานให้ ค้นคว้า(รายงานย่อย)	3.72	1.01	เห็นด้วยมาก
3.4	มีการมอบหมายทำรายงาน อิสระตามความสนใจ	3.71	1.03	เห็นด้วยมาก
3.5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	3.85	0.87	เห็นด้วยมาก
3.6	การนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจหน้าชั้นเรียน	3.61	1.00	เห็นด้วยมาก
3.7	มีการเปิดโอกาสในการซักถาม ข้อคิดเห็นกับผู้เรียนในชั้นเรียน	3.80	0.94	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 13(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ นิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการวัดผลประเมินผล

ข้อ	รายการ (n=300)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4.	ผู้สอนแจ้งผลการวัดประเมินผล แก่ผู้เรียนหลังการสอบ	3.78	0.96	เห็นด้วยมาก
5.	การวัดและประเมินผลใช้วิธีการ หลายๆแบบร่วมกัน	3.84	0.91	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		3.76	0.65	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 13 พิจารณาได้ว่าระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อแนวทางการสอน รายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านการ วัดผลประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x}=3.76$)

เมื่อพิจารณารายข้อ การวัดผลโดยใช้วิธีการหลายๆแบบร่วมกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ($\bar{x}=3.84$) รองลงมาคือ ผู้สอนแจ้งผลการวัดผลประเมินผลแก่ผู้เรียนหลังสอบ ($\bar{x}=3.78$) ส่วนข้อที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากันในระดับเห็นด้วยมากคือ แจ้งเกณฑ์ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ ($\bar{x}=3.75$) มีการ สอบเก็บคะแนนการเรียนทุกครั้งที่จบแต่ละเนื้อหา ($\bar{x}=3.75$) วิธีการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x}=3.75$)

หากพิจารณาในรายข้อแยกย่อยไปอีกมีระดับความคิดเห็นดังนี้ ผู้สอนประเมินความรู้ ของผู้เรียน ระดับความคิดเห็นคือเห็นด้วยมาก ($\bar{x}=3.81$) ผู้สอนประเมินความรู้สึกรู้สึกของ ผู้เรียน ($\bar{x}=3.69$) มีการประเมินโดยใช้การสังเกตพฤติกรรม ($\bar{x}=3.75$) มีการสอบกลางภาค ($\bar{x}=3.68$) มีการสอบปลายภาค ($\bar{x}=3.86$) มีการมอบหมายงานให้ค้นคว้า(รายงานย่อย) ($\bar{x}=3.72$) มีการมอบหมายทำรายงาน อิสระตามความสนใจ($\bar{x}=3.71$) การมีส่วนร่วมใน กิจกรรม ($\bar{x}=3.85$) การนำเสนอเรื่องที่นำเสนอหน้าชั้นเรียน ($\bar{x}=3.61$) มีการเปิดโอกาสในการ ชักถาม ข้อคิดเห็นกับผู้เรียนในชั้นเรียน($\bar{x}=3.80$)

ความคิดเห็นของคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการ สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีดังต่อไปนี้ นักศึกษาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 ได้แสดงความคิดเห็นว่าควรเพิ่มความ สนุกสนาน/ความน่าสนใจในการเรียนการสอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 คิดว่า

สุนทรียศาสตร์มีความสำคัญกับชีวิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าอยากเรียนอย่างมีความสุขในวิชา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าอาจารย์ใช้ภาษาไม่สุภาพทำให้มีอคติกับวิชาที่เรียน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าอาจารย์ควรมีสุนทรียภาพในการพูด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าเป็นวิชาที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่สนใจด้านศิลปะ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าผู้สอนควรอธิบายเนื้อหาที่ยากให้เข้าใจง่ายขึ้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าอาจารย์ควรทำวิดีโอสื่อการสอนมาทุกครั้งในการบรรยายเพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 คิดว่าควรเน้นที่การวิเคราะห์และการชื่นชมการแสดงมากกว่าเรียนรู้ทฤษฎี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี”

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจสภาพ และพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านต่างๆดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการสอน 4) สื่อการสอน 5) การวัดและการประเมินผล 6) แนวคิดในการพัฒนา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 24 คน และมีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

1.2 นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ผ่านหรือกำลังเรียนรายวิชานี้อยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ในการศึกษา แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน ในด้านจุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล และข้อคิดเห็น สำหรับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี - แบบสอบถามนิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชานี้อยู่ ในด้านจุดประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล ข้อเสนอแนะ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2

ที่ 2 เป็นสภาพการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปถึงคณบดีมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนวิชานี้ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนนิสิตนักศึกษาที่ใช้จำนวน 300 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ส่งแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการสอนวิชานี้ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป ในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน โดยผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย เป็น 2 ตอนได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยจากการตอบแบบสอบถามของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนด้านการกำหนดจุดประสงค์การสอน

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากมีความคิดเห็นว่ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ พื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ โดยเน้นที่การรับรู้คุณค่าความงาม และการเป็นผู้มีรสนิยมอันดี สามารถบูรณาการความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข วิธีการที่จะเข้าถึงความซาบซึ้งในความงามได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนต่างแสดงข้อคิดเห็นว่เมื่อสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาแล้ว คิดวิเคราะห์ได้จะเป็นสะพานสู่ความซาบซึ้งในความงาม การได้ประสบการณ์นอกห้องเรียนทั้งการศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองล้วนเป็นหนทางเข้าถึงความงามได้ ความรู้เบื้องต้นนี้ผู้เรียนสามารถบูรณาการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ส่วนในด้านความสำคัญของสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีต่อผู้เรียนนั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากต่างลงความเห็นว่าสุนทรียภาพเป็นสิ่งที่ช่วยกล่อมเกลาคจิตใจ เพื่อการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นสิ่งที่เสริมสร้างรสนิยม เพื่อการปรับตัวในสังคมและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรียังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำ

ให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความหมาย เกิดแนวคิดเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา สามารถถ่ายทอดความงามสู่ผู้อื่นได้ สุนทรียภาพยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออกส่งผลดีต่อสังคมวงกว้างและต่อประเทศชาติ

ส่วนในด้านของผู้เรียนต่อการเรียนวิชานี้ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนควรเรียนเพื่อฝึกการรับรู้คุณค่าความงาม นำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการพัฒนาจิตใจตนเอง เพื่อการแสดงออกทางด้านการรับรู้ความงาม และเพื่อสร้างรสนิยมอันดี ฝึกความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการวิเคราะห์วิจารณ์ความงามได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอนผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนเสนอแนะว่า ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันของอาจารย์ผู้สอนหรือสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก่อนเพื่อกำหนดทิศทางการสอนให้ไปในทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชา ควรเน้นการเปิดโลกศิลปะให้ผู้เรียน ให้เข้าใจให้ซาบซึ้งและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้เรียนควรมีความพร้อมในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ

1.2 ด้านขอบเขตเนื้อหาสาระของวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากเห็นว่า เนื้อหาควรประกอบด้วย เกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานของศิลปะ วิวัฒนาการทางศิลปะ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เรื่องของประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ประเภทของศิลปะ การวิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ การบูรณาการทางด้านสุนทรียะ การบูรณาการศิลปะ ประเภทของการรับรู้ สัดส่วนเนื้อหาสาระควรปรับตามพื้นฐานของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านขอบเขตเนื้อหาวิชาผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรบูรณาการทั้ง 3 ศาสตร์ให้เป็นเนื้อเดียวกัน รวมถึงการเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน และควรแยกสอนแต่ละศาสตร์ และผู้สอนต้องมีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจ ในแต่ละศาสตร์อย่างถ่องแท้

1.3 ด้านสภาพกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี ในประเด็นของวิธีการสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากกับวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในความงาม

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ควรใช้การบรรยายประกอบสื่อการสอน สอนโดยใช้การสาธิต การแสดงสด การยกตัวอย่างใกล้ตัว นอกจากนี้ยังควรใช้วิธีสอนแบบการอภิปราย มีการวิเคราะห์วิจารณ์ มีการซักถามโต้ตอบ และการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สนับสนุนให้มีการทำศนศึกษาดูงานจริง มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกห้องเรียน และการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา (Poblem Based Learning, PBL) ถามตอบ

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า วิธีควบคุมชั้นเรียนขนาดใหญ่ ควรใช้วิธีการเรียงลำดับเนื้อหาที่น่าสนใจ การใช้กิจกรรมที่น่าสนใจโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการให้ทำแบบทดสอบภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน คุณภาพของเครื่องเสียงและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ในประเด็นของกลวิธีทำให้ผู้เรียนติดตามการสอนนั้นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่า ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การตั้งคำถาม – ตอบในห้องเรียน และการวางตัวให้เหมาะสมของผู้สอนให้ผู้เรียนเกิดความเกรงใจ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนเป็นทีม การแจ้ง โปรแกรมการสอนล่วงหน้าล้วนเป็นกลวิธีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนติดตามการสอนทั้งสิ้น

นอกจากนี้เกณฑ์ในการคัดเลือกกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะ ได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า ต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เป็นกิจกรรมที่ไปศึกษานอกสถานที่แล้วทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยน่าสนใจ กิจกรรมนั้นต้องเข้าใจง่าย เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้รับการฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งานโดยไม่ใช่แต่ท่องจำเนื้อหา ที่น่าสนใจคือ เกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่สามารถบูรณาการความรู้ได้ชัดเจน และกิจกรรมที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว

ประสบการณ์สุนทรียะจะถูกสร้างขึ้นได้อย่างไรในห้องเรียนขนาดใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษานอกสถานที่ หรือ การให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อนแล้วให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ ทำ

กิจกรรมด้วยตนเอง และข้อคิดเห็นที่น่าสนใจคือการเน้นย้ำให้ตัวอย่างเห็นภาพที่ชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ ใช้การสาธิตการแสดงสด และการโต้ตอบแสดงความคิดความรู้สึกในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีแนวคิดตรงกันว่า ควรเน้นเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน เช่น การศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง รองลงมาคือ ไม่ควรสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่เกินไป ควรแบ่งกลุ่มย่อย ที่ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป ควรใช้วิธีการสอนเป็นทีมชุดเดียวกันสอน โดยการบูรณาการศาสตร์ หรือผู้สอนแต่ละศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ และอาจารย์ผู้สอนควรหาวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ นอกจากนี้ควรหาวิธีสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเห็น การรู้จัก ใช้หลากหลายวิธี กระทั่งแสดงทัศนะได้

1.4 ด้านสื่อการสอนในรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อการเรียนการสอน สำหรับชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยให้ความสำคัญของสื่อพื้นฐาน เช่น การนำเสนอผ่านโปรแกรม พาวเวอร์พอยต์ (Power Point) วิดีโอคลิป ภาพนิ่ง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเสียง ซีดี และเทปเพลง สื่อมัลติมีเดีย เว็บไซต์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในส่วนของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Facebook, Youtube และการดูงานจริง เช่น การสาธิต การแสดงสด การศึกษานอกสถานที่ ต่างมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน รวมถึงการบูรณาการสื่อเพื่อใช้ร่วมกันทั้ง 3 ศาสตร์

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้านสื่อการเรียนการสอนควรมีการปรับปรุงตำราและสื่อการสอนที่ทันสมัยหลากหลายมากขึ้น

1.5 ด้านการวัดผลประเมินผลผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการวัดผลประเมินผลด้านพุทธิพิสัย โดยผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นป้องกันว่า ควรใช้ข้อสอบปรนัย และอัตนัย รองลงมาคือการโต้ตอบ ชักถามในห้องเรียน ส่วนการวัดจากใบงานที่มอบหมายให้ทำท้ายชั่วโมง การทดสอบภายในห้องสอน ก่อนและหลังเรียนในห้องเรียน และการวัดผลประเมินผลด้วยการดูจากการเข้าร่วมกิจกรรม และการเข้าเรียนตรงเวลา

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลด้านทักษะพิสัย โดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากไม่เน้นการวัดด้านทักษะพิสัย หากใช้หลักการวัดโดยการให้ทำกิจกรรมกลุ่มแล้วถ่ายทอดออกมา เช่นเดียวกับการให้ทำแบบฝึกหัด การวัดด้วยการให้คิด

วิเคราะห์แล้วสามารถถ่ายทอดออกมาได้ การวัดโดยการให้นำเสนอผลงานและการถ่ายทอด การวัดโดยการให้เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น

หลักการวัดผลด้านจิตพิสัย อาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็นตรงกัน คือการวัดจากการเข้าเรียนตรงเวลาและการวัดจากการทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกัน วัดจากการส่งงานที่ได้รับมอบหมายครบตรงเวลา และการวัดจากการสังเกตการณ์โต้ตอบพูดคุยในห้องเรียน หรือวัดจากการให้ผู้เรียนประเมินกันเอง

สำหรับวิธีวัดประสิทธิภาพทางสุนทรียะของผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ข้อคิดเห็นว่าสามารถวัดได้โดยการใช้ข้อสอบวัดความรู้ความเข้าใจ และใช้การซักถาม โต้ตอบวิพากษ์ วิจารณ์ในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับด้านการวัดผลประเมินผลผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าเมื่อเรียนแล้วควรมีการวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก การเห็นคุณค่าความงามและควรมีการเรียนการสอนในทุกสถาบัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ได้แก่ ควรพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละกลุ่มวิชาให้เท่าเทียมกัน เป็นวิชาที่สำคัญมากสำหรับผู้เรียนในมหาวิทยาลัย จึงควรส่งเสริมการเรียนการสอนวิชานี้ในทุกสถาบัน ควรให้เป็นวิชาบังคับ ผู้บริหารควรเปลี่ยนทัศนคติว่าวิชาการศึกษาทั่วไปควรให้อาจารย์ผู้มากประสบการณ์สอนจะดีกว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อยควรมีความต่อเนื่องของหลักสูตร

ตอนที่ 2. ผลการวิจัยจากการตอบแบบสอบถามของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 สภาพทั่วไปของนิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนหรือผ่านการเรียนรายวิชาด้านสุนทรียภาพในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในระหว่าง 15-20 ปีมากที่สุด สำเร็จมัธยมศึกษาตอนปลายจากสายวิทย์-คณิตมากที่สุดและ ส่วนมากจบมัธยมปลายจากต่างจังหวัด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากกำลังศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ผลการเรียนที่ผ่านมา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้เกรดเฉลี่ย ระหว่าง 2.50 – 2.99

ด้านทัศนคติและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เรื่องของความหมายของสุนทรียศาสตร์กับสุนทรียภาพ นักศึกษาส่วนมากมีความคิดเห็นว่า คล้ายกัน ทัศนคติต่อการศึกษา

เรื่องความงาม นักศึกษาส่วนมาก มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจศึกษา วิชานี้มีจำนวนผู้เรียน ส่วนมาก 100-500 คน นักศึกษาส่วนมากเคยมีประสบการณ์สุนทรียะ โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่าอารมณ์ทางสุนทรียะที่เคยประสบนั้นมีอาการ ดังนี้คือ มีอารมณ์สนุกสนาน/ดื่มด่ำ/เป็นสุข/สงบ ในด้านของกิจกรรมที่ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรียะ นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบว่ามาจากการดูละคร/ละครเวที/นาฏศิลป์ไทยและ การแสดง

สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอนวิชานี้ และช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งมากที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวนคิดว่าเป็นสื่อเทคโนโลยี หรือสื่อ อิเลคทรอนิกส์ แหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนภายในสถาบันที่กำลังศึกษา ส่วนมากตอบว่าห้องจัดนิทรรศการศิลปะ สำหรับความต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับความงาม นักศึกษาส่วนใหญ่ อยากเรียนรู้เรื่องการตัดสินคุณค่าความงาม สำหรับในด้านความสำคัญของวิชาต่อผู้เรียน นักศึกษา ส่วนมากคิดว่าการมองเห็นการรับรู้ความงาม/เข้าใจถึงความงามและคุณค่าของศิลปะ/เนื้อหา สุนทรียศาสตร์ ในส่วนของคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนวิชานี้ นักศึกษาจำนวนมากตอบว่าต้องมีความรู้ทางสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างดี ส่วนในด้านการกำหนดสัดส่วนของข้อสอบอัตนัยและปรนัย นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการใช้สัดส่วนข้อสอบอัตนัยร้อยละ 0-20 และข้อสอบปรนัย ควรมีย่อยละ 61-80

2.2 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ใน บริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน นิสิต นักศึกษามีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยนิสิตนักศึกษามีระดับความคิดเห็น มากที่สุด คือ เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านไทย นอกจากนั้นสุนทรียภาพยังมีความสำคัญ ต่อชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความซาบซึ้งต่อผลงานทางทัศนศิลป์/ดนตรี ผู้เรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เกิดประสบการณ์ต่อความงามของทัศนศิลป์/ดนตรี สามารถเข้าใจ ความรู้สึกของศิลปินโดยใช้ภาษาทางทัศนศิลป์/ดนตรี เรียนแล้วเข้าใจแนวคิดความงามของศิลปะ ในแขนงต่างๆได้

2.3 นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ใน บริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้วยมากในด้านขอบเขต เนื้อหาวิชา นิสิตนักศึกษามีระดับความคิดเห็นมากในเรื่องคุณค่าของงานศิลปะ สุนทรียภาพทาง

ดนตรี ความหมาย และความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ คุณค่าทางสุนทรียภาพในศิลปะไทย/ดนตรีไทย จุดมุ่งหมายของงานศิลปะ องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ การบูรณาการศิลปะและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความหมายของศิลปะ ประเภทของศิลปะ ความหมายและประเภทของทัศนศิลป์ สุนทรียภาพที่อยู่ในทัศนศิลป์ องค์ประกอบของดนตรี ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย และประสบการณ์ทางสุนทรียะ

2.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ ใช้วิธีสอน โดยการอภิปรายและซักถามประกอบสื่อวีดิทัศน์ วิธีสอนอื่นๆ ดังนี้ โดยการบรรยายที่สามารถเข้าใจหลักการและทฤษฎีได้ และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ให้ความสำคัญผู้เรียนโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายความหมายของทำนองเพลงที่เปิดให้ฟัง มีการแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายถึงความรู้สึกหลังจากผู้สอนให้ดูงานศิลปะ ใช้วิทยากรรับเชิญจากศิลปะสาขาอื่นมาร่วมบรรยายด้วยวิธีการสาธิต การสร้างสรรค์งานศิลปะ สาธิตการแสดงดนตรี มีวิธีการสอนโดยศึกษานอกสถานที่ การให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ให้ได้เข้าชมละคร การแสดงดนตรี และการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

2.5 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีในด้านสื่อการเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาที่มีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ตามประเด็นของ ก) ขนาดของห้องเรียนหรือสถานที่เรียนมีความเหมาะสมดีแล้วกับจำนวนผู้เรียนไม่คับแคบเกินไป ข) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีความน่าพึงพอใจ โดยเฉพาะการใช้สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจศิลปะมากขึ้น รวมทั้งสื่อการสอนมีความเหมาะสมดีแล้วกับเนื้อหาวิชา การใช้สื่อการสอนแบบง่าย ๆ เช่น เครื่องเคาะจังหวะช่วยให้มีความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น และ ภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อการสอนหรือวีดิทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน

2.6 ความคิดเห็นด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ดังนี้ การวัดผลโดยใช้วิธีการหลาย ๆ แบบร่วมกัน ผู้สอนมีการแจ้งผลการวัดประเมินผลแก่ผู้เรียนหลังสอบแจ้งเกณฑ์ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ มีการสอบเก็บคะแนนการเรียนทุกครั้งที่จบแต่ละเนื้อหา ผู้สอนประเมินความรู้ของผู้เรียน ผู้สอนประเมินความรู้สึกซาบซึ้งของผู้เรียน มีการประเมินโดยใช้การสังเกตพฤติกรรม มีการสอบกลางภาค มีการสอบปลายภาค มีการมอบหมายงานให้ค้นคว้า

(รายงานย่อ) มีการมอบหมายทำรายงาน อิสระตามความสนใจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจหน้าชั้นเรียน มีการเปิดโอกาสในการซักถาม ข้อคิดเห็นกับผู้เรียนในชั้นเรียน

2.7 ความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีดังต่อไปนี้ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่าควรเพิ่มความสุขสนุกสนาน/ความน่าสนใจในการเรียนการสอน คิดว่าสุนทรียศาสตร์มีความสำคัญกับชีวิต อยากเรียนอย่างมีความสุขในวิชา อาจารย์ไม่ควรใช้ภาษาที่ไม่สุภาพทำให้มีผู้เรียนคลิดกับวิชาที่เรียน อาจารย์ควรมีสุนทรียภาพในการพูด เป็นวิชาที่เหมาะสมสำหรับผู้สนใจด้านศิลปะ คิดว่าผู้สอนควรอธิบายเนื้อหาที่ยากให้เข้าใจง่ายขึ้น อาจารย์ควรทำวิดีโอสื่อการสอนมาทุกครั้งในการบรรยายเพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น และควรเน้นที่การวิเคราะห์และการชื่นชมการแสดงมากกว่าเรียนรู้ทฤษฎี

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1.ผลการวิจัยจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

1.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ โดยเน้นที่การรับรู้คุณค่าความงาม และการเป็นผู้มีรสนิยมอันดี สามารถบูรณาการความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ จรัส สุวรรณเวลา (2540) ที่กล่าวถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่ามีเป้าหมายในการสร้างผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะเฉพาะในวิชาการหรือวิชาชีพสาขานั้นๆ ในระดับต้น โดยมุ่งให้มีหลักที่สามารถนำไปใช้ปรับตน ปรับวิชาการตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ สำหรับวิธีการที่จะเข้าถึงความซาบซึ้งในความงามได้นั้น เมื่อสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาและสามารถคิดวิเคราะห์ได้ จะเป็นสะพานสู่ความซาบซึ้งในความงาม ดังที่ มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2543) ได้กล่าวถึงทฤษฎีสุนทรียศึกษาของโบรดีระบุว่า หัวใจสำคัญคือการรับรู้หรือการฝึกฝนแนะนำผู้เรียนให้รับรู้ โดยที่โบรดีแบ่งการรับรู้เป็น 2 ลักษณะคือ รับรู้แบบรับรู้ซึ่งอย่างมีสุนทรีย์ และการรับรู้แบบแยกย่อยวิเคราะห์ส่วนต่างๆ ซึ่งโบรดีคาดหมายว่า ถ้าบุคคลฝึกการรับรู้แล้ว จะก่อให้เกิดความรักใน

สุนทรียวัตถุอย่างรู้แจ้งด้วยเหตุผล มิใช่หลงมกตามคนอื่นไป การได้ประสบการณ์นอกห้องเรียนทั้งการศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองล้วนเป็นหนทางเข้าถึงความงามได้ ความรู้เบื้องต้นนี้ผู้เรียนสามารถบูรณาการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นความรู้เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Functional) เป็นการศึกษาที่มีประโยชน์กับชีวิตประจำวัน และมีประโยชน์แก่คนจำนวนมาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548)

สำหรับความสำคัญของสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีต่อผู้เรียนนั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ส่วนมากแสดงความเห็นว่าช่วยกล่อมเกลาคิดใจ เพื่อการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อเสริมสร้างรสนิยม เพื่อการปรับตัวในสังคมและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรียังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความหมาย เกิดแนวคิดเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา สามารถถ่ายทอดความงามสู่ผู้อื่นได้ สุนทรียภาพยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออกส่งผลดีต่อสังคมวงกว้างและต่อประเทศชาติ สอดคล้องกับทรรศนะของ มัย ตะดิยะ (2547) ที่กล่าวว่าสุนทรียภาพ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่ามหาศาลทางด้านจิตใจและอารมณ์ ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ในแต่ละวัน มนุษย์พบเห็นแล้วเข้าใจในคุณค่าของสุนทรียภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านจุดมุ่งหมายของผู้เรียนต่อการเรียนวิชานี้ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าผู้เรียนควรเรียนเพื่อฝึกการรับรู้คุณค่าความงาม นำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการพัฒนาจิตใจตนเอง เพื่อการแสดงออกทางด้านการรับรู้ความงาม และเพื่อสร้างรสนิยมอันดี ฝึกความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการวิเคราะห์วิจารณ์ความงามได้ การฝึกฝนประสบการณ์ทางสุนทรียะ ทำให้จิตใจของได้รับการพักผ่อน เป็นการสะสมกำลังเพื่อจะได้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตจริงอย่างมีประสิทธิภาพ (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2555)

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการประชุมวางแผนร่วมกันของอาจารย์ผู้สอนหรือสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก่อนเพื่อกำหนดทิศทางการสอนให้ไปในทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชา ควรเน้นการเปิดโลกศิลปะให้ผู้เรียน ให้เข้าใจให้ซาบซึ้งและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้เรียนควรมีความพร้อมในการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ

1.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนในด้านขอบเขตเนื้อหาสาระของวิชา
สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีนั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากเห็นว่า เนื้อหาควร
ประกอบด้วย เกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานของศิลปะ วิวัฒนาการทางศิลปะ การประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน เรื่องของประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบของศิลปะ ประเภทของศิลปะ การ
วิเคราะห์วิจารณ์ศิลปะ การบูรณาการทางด้านสุนทรียะ การบูรณาการศิลปะ ประเภทของการรับรู้
สัดส่วนเนื้อหาสาระควรปรับตามพื้นฐานของผู้เรียน เนื่องจากวิชานี้อยู่ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป
ดังนั้นเนื้อหาวิชาควรที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ นอกเหนือไปจากวิชาชีพ เพราะเป็นการสร้าง
พื้นฐานในการดำรงชีวิตต่อไป ให้ผู้เรียนได้รับรู้ เสริมสร้างสติปัญญาให้มีความคิดวิจารณ์ญาณ
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในบุคคลอื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและ
สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ (นวลปรางค์ คุณภักดิ์, 2539)

ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะด้านขอบเขตเนื้อหาวิชาควรบูรณาการทั้ง
3 ศาสตร์ให้เป็นเนื้อเดียวกัน รวมถึงการเชื่อมโยงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน และควรแยก
สอนแต่ละศาสตร์ และผู้สอนต้องมีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจ ในแต่ละศาสตร์อย่าง
ถ่องแท้

1.3 สภาพกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์
และดนตรี ในประเด็นของวิธีการสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากกับวิธีการสอน
ที่ทำให้ผู้เรียนซาบซึ้งในความงามได้ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า
ควรใช้การบรรยายประกอบสื่อการสอน ทำการสอนโดยใช้การสาธิต การแสดงสด การยกตัวอย่าง
ใกล้ตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิสนา แคมมณี (2550) ที่กล่าวว่าวิธีการสอนโดยใช้การบรรยาย
คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการ
เตรียมเนื้อหาสาระ แล้วบรรยาย ด้วยการ พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอน
แก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งวิธีสอนโดยใช้การบรรยายเป็น
วิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้เรียนรู้เนื้อหาสาระหรือข้อความจำนวนมากพร้อม ๆ กันได้
ในเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ยังควรใช้วิธีสอนด้วยการอภิปราย มีการวิเคราะห์วิจารณ์ มีการซักถาม
โต้ตอบ และการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

สนับสนุนให้มีการทัศนศึกษาคุณภาพจริง มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกห้องเรียน และการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหา(Problem Based Learning,PBL) ตามตอบ

วิธีการควบคุมชั้นเรียนขนาดใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการเรียงลำดับเนื้อหาที่น่าสนใจ การบรรยายที่ดีต้องอาศัยการเตรียมการที่ดี ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาเนื้อหาสาระที่จะบรรยายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง คัดเลือกกว่าเนื้อหาที่มีมีประโยชน์ต่อผู้เรียน จัดลำดับเนื้อหาสาระว่าจะเชื่อมโยงกันอย่างไร ควรแสวงหาเทคนิคในการนำเสนอสาระแต่ละส่วนให้น่าสนใจ และเข้าใจได้ง่าย ซึ่งอาจจะเป็นการใช้คำถามกระตุ้น ผู้สอนควรมีโครงร่าง (Outline) สำหรับการบรรยายและมีเอกสารประกอบการบรรยายแจกให้แก่ผู้เรียน (ทิสนา แจมณี, 2550) การใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และการให้ทำแบบทดสอบภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน คุณภาพของเครื่องเสียงและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ในประเด็นของกลวิธีทำให้ผู้เรียนติดตามการสอนนั้นผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็นว่า ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การตั้งคำถาม – ตอบในห้องเรียน และการวางตัวให้เหมาะสมของผู้สอนให้ผู้เรียนเกิดความเกรงใจ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนเป็นทีม การแจ้งโปรแกรมการสอนล่วงหน้าเป็นส่วนเป็นกลวิธีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนติดตามการสอนทั้งสิ้น

เกณฑ์ในการคัดเลือกกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า ต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เป็นกิจกรรมที่ไปทัศนศึกษาแล้วทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) เป็นวิธีสอนโดยการไปทัศนศึกษาคือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ทิสนา แจมณี, 2550) เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียน ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง กิจกรรมต้องทันสมัย น่าสนใจ กิจกรรมนั้นต้องเข้าใจง่าย เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้รับการฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์งานโดยไม่ใช่แต่ท่องจำเนื้อหาที่น่าสนใจคือ เกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่สามารถบูรณาการความรู้ได้ชัดเจน และกิจกรรมที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประสบการณ์สุนทรียะจะถูกสร้างขึ้นได้อย่างไรในห้องเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากแสดงความคิดเห็นว่า เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษานอกสถานที่หรือ การให้ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อนแล้วให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2555) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ตรง (Direct experience) คือ สิ่งที่บุคคลได้ประสบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสัมผัส หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ด้วยตนเอง ประสบการณ์ตรง คือ ความรู้เชิงประจักษ์ หรือ ความรู้เชิงประจักษ์ (Empirical Knowledge) นับว่าสำคัญมากในการแสวงหาความรู้การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ ทำกิจกรรมด้วยตนเอง และข้อคิดเห็นที่น่าสนใจคือการเน้นย้ำให้ผู้เรียนเห็นภาพตัวอย่างที่ชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ ใช้การสาธิตการแสดงสด และการโต้ตอบแสดงความคิดเห็นความรู้สึกลงในห้องเรียน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน มีดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน เช่น การศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ไม่ควรสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่เกินไป ควรแบ่งกลุ่มย่อย ที่ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป ควรใช้วิธีการสอนเป็นทีมชุดเดียวกันสอนโดยการบูรณาการศาสตร์ หรือผู้สอนแต่ละศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ และอาจารย์ผู้สอนควรหาวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ นอกจากนั้นควรหาวิธีสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางการเห็น การรู้จัก ใช้หลากหลายวิธี กระทั่งแสดงทัศนะได้

1.4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนด้านสื่อการสอนของรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อการเรียนการสอน สำหรับชั้นเรียนขนาดใหญ่ โดยให้ความสำคัญของสื่อพื้นฐาน เช่น การนำเสนอผ่าน โปรแกรม Power Point วิดีโอคลิป ภาพนิ่ง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเสียง ซีดี และเทปเพลง สื่อมัลติมีเดีย เว็บไซต์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในส่วนของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Facebook, Youtube และการดูงานจริง เช่น การสาธิต การแสดงสด การศึกษานอกสถานที่ ต่างมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอน รวมถึงการบูรณาการสื่อเพื่อใช้ร่วมกันทั้ง 3 ศาสตร์ สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ว่าสื่อการสอนนับว่ามีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอนเนื่องจากสื่อการสอน คือ วัสดุอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดย

ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับที่จินตวิโร คคล้ายสังข์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่าสื่อ การสอนมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ และช่วยลด ระยะทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การศึกษานอกสถานที่ เป็นกระบวนการการเรียนการสอนวิชา หนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวและเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสังเกตสำรวจสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างมีความหมาย สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตใน อนาคตของผู้เรียนต่อไป กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า เพราะผู้เรียนจะเกิด การเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรง ตลอดจนส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สังเกต สำรวจ และแก้ปัญหา พัฒนาการคิดของผู้เรียนเพื่อขยาย ประสบการณ์การเรียนรู้ที่นอกเหนือจากประสบการณ์ในห้องเรียน (เนาวนิตย์ สงคราม,2553)

ในด้านสื่อการเรียนการสอนควรมีการปรับปรุงตำราและสื่อการสอนที่ทันสมัยหลากหลาย มากขึ้น เป็นข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

1.5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนในด้านการวัดผลประเมินผลรายวิชา ด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี ได้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการวัดผล ประเมินผลด้านพุทธิพิสัย ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นพ้องกันว่า การใช้ข้อสอบปรนัย และอัตนัย การโต้ตอบ ซักถามในห้องเรียน การวัดจากใบงานที่มอบหมายให้ทำทำยชั่ว โมง การทดสอบ ภายในห้องสอน ก่อนและหลังเรียนในห้องเรียน และการวัดผลประเมินผลด้วยการดูจากการเข้าร่วม กิจกรรม และการเข้าเรียนตรงเวลา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ วัดผลประเมินผลด้านทักษะพิสัย โดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนส่วนมากไม่เน้นการวัดด้าน ทักษะพิสัย หากใช้หลักการวัดโดยการให้ทำกิจกรรมกลุ่มแล้วถ่ายถอดออกมา เช่นเดียวกับการให้ ทำแบบฝึกหัด การวัดด้วยการให้คิดวิเคราะห์แล้วสามารถถ่ายถอดออกมาได้ การวัดโดยการให้ นำเสนอผลงานและการถ่ายถอด การวัดโดยการให้เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น

สำหรับการวัดผลด้านจิตพิสัย อาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็นตรงกัน คือการวัดจากการ เข้าเรียนตรงเวลาและการวัดจากการทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกัน วัดจากการส่ง งานที่ได้รับมอบหมายครบตรงเวลา และการวัดจากการสังเกตการณ์โต้ตอบพูดคุยในห้องเรียน หรือ วัดจากการให้ผู้เรียนประเมินกันเอง สอดคล้องกับ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2553) ที่ได้กล่าวว่า

เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย คือ บันทึกรสการสังเกต เป็นการบันทึกรสการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
 ช่วงขณะเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเวลาเรียนและกิจกรรม
 พิเศษนอกเวลาเรียนผู้บันทึกหรือประเมินจะต้องบันทึกเป็นระยะเวลายาว แบบประเมินตนเอง
 เป็นแบบประเมินที่ให้นักเรียนประเมินตนเองซึ่งมีรายการให้นักเรียนประเมิน ซึ่งอาจใช้แบบสำรวจ
 รายการหรือมาตราประมาณค่าก็ได้ แบบประเมินค่านิยมหรือเจตคติ เป็นแบบวัดให้นักเรียนตอบ
 ซึ่งมีหลายแบบ เช่น มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ตเพื่อตรวจสอบค่านิยมนักเรียนจำแนกค่านิยมใน
 ทางบวกและทางลบ

สำหรับด้านการวัดผลประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนะว่า เมื่อเรียน
 แล้วควรมีการวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก การเห็นคุณค่าความงามและควรมีการเรียน
 การสอนในทุกสถาบัน

ในประเด็นอื่นๆ ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอนได้เสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ควรพัฒนา
 คุณภาพของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละกลุ่มวิชาให้เท่าเทียมกัน เป็นวิชาที่สำคัญมากสำหรับผู้เรียนใน
 มหาวิทยาลัย จึงควรส่งเสริมการเรียนการสอนวิชานี้ในทุกสถาบัน ควรให้เป็นวิชาบังคับ ผู้บริหาร
 ควรเปลี่ยนทัศนคติว่าวิชาการศึกษาทั่วไปควรให้อาจารย์ผู้มากประสบการณ์สอนจะดีกว่า อาจารย์ที่
 มีประสบการณ์สอนน้อย ควรมีความต่อเนื่องของหลักสูตร

2.ผลการวิจัยจากความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา

2.1 ทัศนคติและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เรื่องของความหมายของ
 สุนทรียศาสตร์กับสุนทรียภาพ

เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาเรื่องของความงาม
 และยังมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องน่าสนใจศึกษา นักศึกษาส่วนมากเคยมีประสบการณ์สุนทรียะ โดย
 นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าอารมณ์ทางสุนทรียที่เคยประสบนั้นมีโอกาส ดังนี้ มี
 อารมณ์สนุกสนาน/ดื่มด่ำเป็นสุข/สงบ ในด้านกิจกรรมที่ทำให้เกิดอารมณ์สุนทรีย นั้นนักศึกษา
 ส่วนใหญ่ตอบว่าเกิดจากการดูละครและนาฏศิลป์ไทย การแสดง ซึ่งสอดคล้องกับคำจอร์ สุนพงษ์ศรี
 (2555) ที่ได้กล่าวไว้ว่าประสบการณ์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประสบการณ์ตรง (Direct
 Experience) ได้จากประสบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสัมผัส หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ด้วยตนเอง และ

ประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) คือได้ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้และศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ หรือจากคำบอกเล่า

2.2 ด้านแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดเห็นด้วยมาก คือ เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านไทย นอกจากนั้นสุนทรียภาพยังมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความซาบซึ้งต่อผลงานทางทัศนศิลป์/ดนตรี ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เกิดประสบการณ์ต่อความงามของทัศนศิลป์/ดนตรี สามารถเข้าใจความรู้สึกของศิลปินโดยใช้ภาษาทางทัศนศิลป์/ดนตรี เรียนแล้วเข้าใจแนวคิดความงามของศิลปะในแขนงต่างๆ ได้ สอดคล้องกับ มัย ตะติยะ (2547) ที่กล่าวว่าคุณค่าทางความงาม (Aesthetics Value) เป็นการรวบรวมในเรื่องของความประณีต ความละเอียด มีระเบียบ น่าทึ่ง มโหฬาร ประหลาด แปลกหูแปลกตา และเป็นสิ่งที่มีคุณงามความดี หรือ ดีเลิศทำให้ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจไปอีกนาน ความงามของแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

2.3 ด้านความสนใจในขอบเขตเนื้อหาวิชาของนิสิตนักศึกษาที่พบว่าประเด็นของคุณค่างานศิลปะ สุนทรียภาพทางดนตรี ความหมายและความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ คุณค่าทางสุนทรียภาพในศิลปะไทย/ดนตรีไทย จุดมุ่งหมายของงานศิลปะ องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ การบูรณาการศิลปะและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความหมายของศิลปะ ประเภทของศิลปะ ความหมายและประเภทของทัศนศิลป์ สุนทรียภาพที่อยู่ในทัศนศิลป์ องค์ประกอบของดนตรี ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย และประสบการณ์ทางสุนทรียะ เหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับที่ มัย ตะติยะ (2547) กล่าวว่าสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงาม ความประณีตและเรื่องราวต่างๆ จากการมองเห็นโดยตรง สุนทรียภาพ เป็นสิ่งที่ให้คุณค่ามหาศาลทางด้านจิตใจและอารมณ์ ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ในแต่ละวัน สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าดนตรี ผู้ฟังต้องมีประสบการณ์ทางดนตรี มีความตั้งใจฟังถึงขั้นเพ่งพินิจ และฟังอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการคิด การเปรียบเทียบ เกิดความรู้ความเข้าใจ ต่อเนื่องไปถึงอารมณ์ซาบซึ้งซึ่งเป็นการรับรู้ถึงความหมาย ของภาษาเนื้อหาของสาระ เข้าถึงพื้นผิวอารมณ์ดนตรี เกิดการแปลความหมายและสังเคราะห์ไปตามความรู้ความเข้าใจ

ในดนตรีเกิดการตอบสนองทางอารมณ์ เกิดเป็นการขานรับทางสุนทรียะ (มโน พิสุทธิรัตนานนท์, 2546) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนควรได้รู้

2.4 ด้านวิธีการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี นิสิตนักศึกษา มีความคิดเห็นด้วยมาก กับการใช้วิธีสอน โดยการอภิปรายและซักถามประกอบสื่อวีดิทัศน์ โดยการบรรยายที่สามารถเข้าใจหลักการและทฤษฎีได้ และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับ เนื้อหาที่เรียน ให้ความสำคัญผู้เรียนโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายความหมายของทำนองเพลงที่เปิดให้ฟัง มีการ แบ่งกลุ่มย่อยบรรยายถึงความรู้สึกลังจากผู้สอนให้ดูงานศิลปะ ใช้วิทยากรรับเชิญจากศิลปะสาขา อื่นมาร่วมบรรยายด้วยวิธีการสาธิตการสร้างสรรค์งานศิลปะ สาธิตการแสดงดนตรี มีวิธีการสอน โดยศึกษานอกสถานที่ การให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และแสดงความ คิดเห็น ให้เข้าชมละคร ดูการแสดงดนตรี และการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลา รัตน์ (2524) ที่ได้กล่าวว่า การสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีการสอนหลักที่ผู้สอนในมหาวิทยาลัยยึดถือ ปฏิบัติกันโดยกว้างขวาง ผู้เรียนส่วนมากพอใจและชอบการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบ บรรยายถือการที่ผู้สอนพูด บอกเล่า หรืออธิบายเนื้อหา หรือเรื่องราวต่างๆให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนจะ เตรียมค้นคว้าเรื่องต่างๆมาแล้ว ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผลการศึกษาค้นคว้านั้น

2.5 ด้านสื่อการเรียนการสอนวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีนั้น นิสิตนักศึกษามีความเห็นด้วยมาก ดังนี้ ขนาดของห้องเรียนหรือสถานที่เรียนมีความเหมาะสมดี แล้วกับจำนวนผู้เรียนไม่คับแคบเกินไป สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีความน่าพึงพอใจ สื่อการ สอนประเภทวีดิทัศน์ช่วยกระตุ้นให้มีความสนใจศิลปะมากขึ้น เนื่องจากสภาพปัจจุบันมหาวิทยาลัย ได้ปรับสภาพของสื่อการสอนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่นิสิตนักศึกษาได้รู้จักและเข้าใจได้ง่าย สื่อการ สอนมีความเหมาะสมดีแล้วกับเนื้อหาวิชา สื่อการสอนแบบง่าย ๆ เช่นเครื่องเคาะจังหวะช่วยให้มี ความเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น เป็นเพราะการใช้สื่อการสอนที่สามารถให้นักศึกษาเข้าใจง่ายไม่ยุ่ง ซับซ้อนจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อการ สอนหรือวีดิทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกระบวนการ เรียนการสอนวิชานี้ และช่วยให้เกิดความเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งมากที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่ คิดว่าเป็นสื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับทิสนา แคมณี (2550) ที่กล่าวว่า การ เปลี่ยนแปลงของการศึกษาจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ไปสู่การเรียนการสอนทางไกล จึงมี การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมมาใช้เพื่อให้ผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนกันได้

อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประชุมผ่านวิดีโอ (Video Conference) หรือผ่านดาวเทียมเพื่อถ่ายทอด การสอนจากผู้สอนไปยังผู้เรียนจำนวนมากที่นั่งอยู่ในห้องเรียนในสถานที่ต่างๆ การเรียนการสอน สอนในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) การใช้อินเทอร์เน็ต ในการเรียนการสอน เช่น การเรียนผ่านเว็บ (Web Based Instruction: WBI) ห้องเรียนเสมือน (Virtual Learning Environment: VLE) หรือการสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ต่างๆ (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2554)

2.6 ด้านของการวัดผลประเมินผลในรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีนั้น นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการวัดผลโดยใช้วิธีการหลายๆแบบร่วมกัน ผู้สอนควรมีการแจ้งผลการวัดผลประเมินผลแก่ผู้เรียนหลังสอบ อาจารย์ผู้สอนควรแจ้งเกณฑ์ ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ มีการสอบเก็บคะแนนการเรียนทุกครั้งทั้งในแต่ละเนื้อหา ผู้สอน ประเมินความรู้ของผู้เรียน ผู้สอนประเมินความรู้สึกลับซึ่งของผู้เรียน มีการประเมินโดยใช้การ สังเกตพฤติกรรม มีการสอบกลางภาค มีการสอบปลายภาค มีการมอบหมายงานให้ค้นคว้า (รายงานย่อ) มีการมอบหมายทำรายงาน อิสระตามความสนใจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การ นำเสนอเรื่องที่น่าสนใจหน้าชั้นเรียน มีการเปิดโอกาสในการซักถาม ข้อคิดเห็นกับผู้เรียนในชั้น เรียน สอดคล้องกับ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2553) ที่กล่าวว่าเครื่องมือวัดด้านจิตพิสัยนั้นใช้หลาย วิธีด้วยกัน ได้แก่ 1) บันทึกการสังเกต เป็นการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั่วขณะเข้า ร่วมกิจกรรม ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเวลาเรียนและกิจกรรมพิเศษนอก เวลาเรียนผู้บันทึกหรือประเมินจะต้องบันทึกเป็นระยะเวลายาว 2) แบบประเมินตนเอง เป็นแบบ ประเมินที่ให้นักเรียนประเมินตนเองซึ่งมีรายการให้นักเรียนประเมิน ซึ่งอาจใช้แบบสำรวจรายการ หรือมาตราประมาณค่าก็ได้ 3) แบบประเมินค่านิยมหรือเจตคติ เป็นแบบวัดให้นักเรียนตอบซึ่งมี หลายแบบ เช่น มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ตเพื่อตรวจสอบค่านิยมนักเรียนจำแนกค่านิยมใน ทางบวกและทางลบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ทำให้ได้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

- 1.1 อาจารย์ผู้สอนควรมีความรู้ในแต่ละศาสตร์เป็นอย่างดี
- 1.2 ควรมีการประชุมร่วมกันของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละทีมเพื่อกำหนดทิศทางในการสอน
- 1.3 อาจารย์ผู้สอนต้องสามารถบูรณาการศาสตร์แต่ละด้านเข้าด้วยกันได้
- 1.4 อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาควรมีกิจกรรมร่วมกัน โดยวิธีการศึกษานอกสถานที่
- 1.5 หากมีผู้เรียนจำนวนมาก ควรสอนโดยวิธีแบ่งกลุ่มย่อย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองในการเรียนการสอนโดยบูรณาการศาสตร์ทั้ง 3 ศาสตร์
2. ควรมีการวิจัยเพื่อหาแนวทางการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพมากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- โกวิทย์ ชันชศิริ. ดุริยางคศิลป์ตะวันตก (เบื้องต้น). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- กำจร สุนพงษ์ศรี, สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- กรรต์น จิตตเกษม. การพัฒนารายวิชาสุนทรียะทางทัศนศิลป์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาศิลปศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- คณาจารย์กลุ่มวิชาสุนทรียภาพของชีวิต. สุนทรียภาพของชีวิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2552. (เอกสารคำสอน)
- เครือจิต ศรีบุญนาค. สุนทรียภาพของชีวิต. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น, 2542.
- จรัส สุวรรณเวลาและคณะ. บนเส้นทางอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์, 2540.
- จเร สำอาง. ผลการใช้เสียงดนตรีประกอบการสอนวิชาศิลปะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการวาดภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. การผลิตและการใช้สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554. (เอกสารคำสอน)
- ฉัตรสุดา เขียวปรีชา. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมในบรรยากาศที่มีเสียงดนตรีประกอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต เอกการศึกษาศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537.
- ชลูด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- ชะวัชชัย ภาคินธุ. ทัศนศิลป์วิจักษณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว (องค์การค้ำของคุรุสภา), 2544.
- ฐิติรัตน์ รัตนจรัสโรจน์. สุนทรียศาสตร์ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

- ทวีเกียรติ ไชยงยศ. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. สาระดนตรีศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. สังคตินิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้วิชาการหลักสูตรระยะสั้นของนักศึกษาผู้ใหญ่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ธัญญรัตน์ อัสวานนท์. ผลการสอนศิลปะโดยใช้กระบวนการสังเกตที่มีต่อการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. เทคนิคการสร้างเครื่องมือนรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย, กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์การพิมพ์, 2553.
- บุษบา มธุรสสกุล. การศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ประกอบ บุรัตน์. การอุดมศึกษาในฐานะวิชาการ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 10,34(2524): 29-47.
- ประเวศ วะสี. ระบบการเรียนรู้ใหม่ไปให้พ้นวิกฤติแห่งยุคสมัย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2550.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่าจำกัศ, 2525.
- ประเสริฐ ศิรรัตน์. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2542.
- ปุลณรัตน์ พิษณุไพบุลย์. การประเมินผลศิลปศึกษา เอกสารคำสอน รายวิชา 2736610. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553. (อัดสำเนา)
- ปุลณรัตน์ พิษณุไพบุลย์. สุนทรียศาสตร์ในศิลปศึกษา. เอกสารประกอบการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- พิระพงศ์ สุขแก้ว. สุนทรียศาสตร์บนฝาผนัง อลังการแห่งวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ปราชญ์สยาม, 2549.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. อุดมศึกษาวิพากษ์ : รวมบทวิเคราะห์วิจารณ์การอุดมศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. สู่ความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ : บทบาทและการดำเนินงานวิชาชีพศึกษาทั่วไป.
กรุงเทพฯ : สำนักงานจัดการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2552.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. รายงานการประชุมทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2523.
- มงคล ทองจันทิกและคณะ. จิตวิทยาของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- มโน พิสุทธิรัตนานนท์. สุนทรียวิจักษณ์ในจิตรกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2547.
- มโน พิสุทธิรัตนานนท์. สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น. สงขลา : ภาควิชาศิลปศึกษา, 2546. (เอกสารคำ
สอน)
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, [ม.ป.ป.]. (เอกสารคำสอน)
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำรา
และเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ ความเป็นมา ปรัชญา หลักการ วิวัฒนาการด้าน
หลักสูตร ทฤษฎีการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและ
เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- มัย ตะติยะ. สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร : วาดศิลป์, 2547.
- นวลปรางค์ คุมภักดิ์. การวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์, 2525.
- รัตนะ บัวสนธ์. ปรัชญาวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- รัตนา สถิตานนท์. การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร : แคนดิด มีเดีย, 2544.

- รัตนา ตันบุญเด็ก. การศึกษากับปรัชญา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- วนิดา ขำเขียว. สุนทรียศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์, 2543.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2537.
- วิรัช ชูสูงเนิน. ดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถม. พิษณุโลก : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2525.
- วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- วิรัตน์ พิษณุไพบูลย์. สุนทรียศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนศิลป์ศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ, 2532.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะและความงาม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2535.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. มนุษย์กับความงาม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2537.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2538.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. วิสัยทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. การพัฒนาการเรียนการสอนทางอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์, 2544.
- วิทย์ พิณคันเงิน. ศิลปะทรรสน์. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, 2547.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. ศิลปะเพื่อการพัฒนาภายในตน : การศึกษาเชิงคุณภาพประสบการณ์การเรียนรู้ของนิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. วารสารครุศาสตร์. 36, 1 (2550): 45-60.
- ศิลป์ พีระศรี. ศิลปะสงเคราะห์. แปลโดย พระยาอนุমানราชชน. พระนคร: บรรณาการ, 2515.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2542.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. ทัศนศิลป์ปริทัศน์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2546.
- ศุภชัย สุริยทศ. การเรียนรู้เชิงคุณค่าในดนตรี : การสืบสวนสอบสวนหาสุนทรียภาพในดนตรีวัฒนธรรมร่วมของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.
- สุเชาว์ พลอยชุม. ปัญหาสุนทรียศาสตร์. กรุงเทพฯ: โครงการตำราภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.
- สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น: พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2535.

- สัจด์ ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, 2539.
- สำนักงานทางการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แผนงานการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ด้วยผลการเรียนรู้ 9 ด้าน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้สอนการศึกษาทั่วไป ประจำปี 2553. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- สุกรี เจริญสุข. ดนตรีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: Dr.Sax, 2538.
- สุกรี เจริญสุข และคณะ. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย: ศิลปะดนตรี กีฬา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- สุชาติ เกาทอง. ทัศนศิลป์กับมนุษย์ การสร้างสรรค์และสุนทรียภาพ. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2547.
- สุชาติ เกาทอง. หลักการทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิค, 2521.
- สุชาติ เกาทอง. การสัมมนาทางทัศนศึกษาแห่งชาติ เอกสารสรุปการสัมมนาทางทัศนศึกษา แห่งชาติเรื่อง “วิสัยทัศน์ทางทัศนศิลป์”. [ม.ป.ท.], 2538.
- สุนทร โคตรบรรเทา. เทคนิคการสอนครบวงจร. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2521.
- สมน อมรวิวัฒน์. “ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้”ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์, 2541.
- สมบูรณ์ ศาลาชีวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526.
- สุมิตร เทพวงษ์. นาฏศิลป์ไทย : นาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา – อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์, 2548.
- สรณัฐ ไตลังคะ. ศิลป์วิจารณ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.
- สุภาพ วาดเขียน. ทำอะไร นิสิต นักศึกษาครูจึงจะสอนได้ดี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สวนศรี ศรีแพงพงษ์. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์, 2538.
- สงวน รอดบุญ, ศิลปะกับมนุษย์, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทางศาสนา, 2518.
- เสาวนิตย์ กาญจนรัตน์. การเปรียบเทียบความไวในการรับรู้เชิงสุนทรียของนักศึกษาในวิทยาลัย ครูโปรแกรมวิชาศิลปศึกษาที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา, 2536.

- อนุชิต หนูเอียด. การศึกษาคุณค่าประติมากรรมไทย ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- อลิศรา ชูชาติและคณะ. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อาชัญญา รัตนอุบล. เงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และแนวทางการสอนผู้ใหญ่. ภาควิชาการศึกษา นอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2550.
- อำนาจ เข็นสบาย. สุนทรียภาพ. เอกสารการนิเทศการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2520.
- อารี สุทธิพันธ์, ทัศนศิลป์และความงาม, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ่อน, 2532.
- อารี สุทธิพันธ์, ประสบการณ์สุนทรียะ, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ่อน, 2533.
- อรทัย ศักดิ์สูง. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีแอนดราโกยี(Andragogy) ของมัลคอล์ม โนลส์ กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- อุทุมพร จามรมาน. แบบสอบถาม: การสร้างและการใช้. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- อุทุมพร จามรมาน. การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เล่มที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ฟีนีพับบลิชซิ่ง, 2530.
- อุษา สบฤกษ์. การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- อรทัย ศักดิ์สูง. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎี อแอนดราโกยี (Andragogy) ของ มัลคอล์ม โนลส์ กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- Bloom, B.S. Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals,
New York: David McKay, 1956.
- Beardsley, Monroe C. Aesthetics from Classic Greece to The Present. New York: The
Macmillan, 1966.
- Carroll, Noel. Theories of Art Today. The University of Wisconsin Press, 2000.
- Cooper, David. A Companion to Aesthetics. Oxford: Blackwell Publishers, 1999.
- Deaver, Mary J. Teaching Music in Special Education Classes. Lyons Music News, 1967.
- Garretson R. Music in Childhood Education. New York Appleton Century-Croft, 1966.
- Goldman, Allan H. Aesthetic Value. Westview Press, 1998.
- Jenkins, I. Aesthetic Education and Moral Refinement. Illinois University Urbana, 2000.
- Kamien, R. Music an Appreciation. New York : Mcgraw-Hill, 1972.
- Levinson, Jerold. Aesthetics. London: Oxford university Press, 2003.
- Lowenfield V and Brittain L.W. Creative and mental Growth. Seven Edition.
New York: Macmillan Publishing co., 1982.
- Steiner, E. On Plato's Mataphysic and Epistemology., 1979.
- Weitz, Morris. Problem in Aesthetics in Aesthetic. New York: Macmillan Pblisher, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามคณาจารย์ที่ไปสัมภาษณ์ และตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา

รายนามคณาจารย์ในการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สรณัฐ ไตลังคะ คณะมนุษยศาสตร์
2. อาจารย์จักรพงษ์ อธิทกุล คณะมนุษยศาสตร์
3. อ.สุรพล ธีญญวิบูลย์ คณะมนุษยศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี พินิจวรสิน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

5. อาจารย์ ดร.เกษทัษ สิงห์อินทร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
6. อาจารย์อัสนีย์ เปลี้นศรี คณะศิลปกรรมศาสตร์
7. อาจารย์สรพจน์ มาพบสุข คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

8. อ.กฤษณ์ วิกรวงษ์วนิช คณะศิลปกรรมศาสตร์
9. ผศ.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

11. อาจารย์สุทธิพงษ์ เรืองจันทร์ คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี โคตรสมบัติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
13. อาจารย์ ดร.สุภารัตน์ เทพพิมล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดิวิรรธน์ วิรุฬห์เพชร คณะมัณฑนศิลป์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

15. อาจารย์ลักขณา ช้างแจ้ง คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศันสนีย์ จะสุวรรณณ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิสิษฐ์ พันธุ์เทียน คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร วิศุภภักกาญจน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

19. อาจารย์ฉัฐวุฒิ จันทโรทัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

20. รองศาสตราจารย์ฉันทนา สุรัสวดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

21. อาจารย์วรัณรุจ มณีอินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

22. อาจารย์พิสิษฐ์ เอมดวง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองเจือ เขียดทอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

24. อาจารย์กมลเวช นิตยสุทธิ

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
1	มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	ศิลปวิจารณ์	<p>1. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแนวคิดความงามในศิลปะแขนงต่างๆ</p> <p>2. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความหลากหลาย บทบาท และคุณค่าของความงามศิลปะ</p> <p>3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงทรรศนะเกี่ยวกับความงามในศิลปะแขนงต่างๆ</p>	การรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด ความงาม หน้าที่ การแสดงออก และคุณค่าของศิลปะในชีวิตประจำวัน	3
2	มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	มนุษย์กับศิลปะ: ทัศนศิลป์ ดนตรี และ ศิลปะการแสดง	<p>1. เพื่อต้องการให้ผู้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์และศิลปะ</p> <p>2. ให้ความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆในด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง</p>	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทัศนศิลป์แขนงต่าง ๆ และความแตกต่างที่มนุษย์ในแต่ละสังคมเข้าใจในความหมายของศิลปะ ประโยชน์ใช้สอยและทางด้านสุนทรียศาสตร์	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
3	มหาวิทยาลัยศิลปากร	ศิลปวิจักษณ์	เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถตระหนักและชื่นชมในคุณค่าและความงามของศิลปะและวัฒนธรรมของไทยและสากล มีความรู้ ความเข้าใจ และสืบสานภูมิปัญญาไทย มีวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่ การสร้างสรรค์	ศึกษาลักษณะและความสำคัญของทัศนศิลป์ โดยมุ่งสร้างรสนิยม ความชื่นชมและความสำนึกในคุณค่าของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ จากตัวอย่างศิลปกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน บทบาทของทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมของมนุษยชาติทั้งตะวันออก และตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแสดงออก ทั้งนี้ให้เห็นอิทธิพลโดยตรงของทัศนศิลป์ที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนไทย	/2
4	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ความงดงามแห่งชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความงาม 2. เพื่อให้ นักศึกษาเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความงามในการดำเนินชีวิต 3. เพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้ความงดงามของชีวิต ผ่านงานทางด้านศิลปะ ดนตรี การประพุดติ ปฏิบัติรวมไปถึงความงดงามที่มีอยู่ในธรรมชาติ 4. ต้องการให้นักศึกษาสะท้อนความงดงามที่อยู่ในตัวตนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม 	ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับคุณค่าและความงามท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม เน้นที่การรับรู้คุณค่า การสัมผัสความงามและการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ รับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าและความงามในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตมนุษย์ เช่น ชีวิตกับความงามในด้านศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม รวมไปถึงความงามในธรรมชาติรอบๆ ตัวมนุษย์	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
5	มหาวิทยาลัย รามคำแหง	ศิลปวิจักษณ์	1.เพื่อให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการเรียนศิลปะ 2.เข้าใจความหมายของศิลปะ และอธิบาย สาเหตุของความแตกต่างในศิลปะได้ 3.เข้าใจและอธิบายบ่อเกิดแห่งศิลปะได้	ศึกษาศิลปะสำคัญเฉพาะอย่างจากสมัยโบราณจนกระทั่ง ถึงศิลปะในปัจจุบัน เน้นคุณค่าและลีลาของศิลปะแต่ละ แบบ การถ่ายทอดความจริงลงในศิลปะและสร้างสรรค์ ศิลปะ	2
6	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ สวนสุนันทา	สุนทรียภาพกับ ชีวิต	1.เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้าน ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ 2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเห็น ความสำคัญของศิลปะรอบๆตัว	ศึกษาความหมายและคุณค่าของสุนทรียะซึ่งเป็นบริบท แวดล้อมทางสังคมในชีวิตประจำวัน ผ่านขั้นตอนการ เรียนรู้เชิงคุณค่า ได้แก่ การสร้างความรู้จัก สร้าง ความคุ้นเคยและนำมาซึ่งความซาบซึ้ง ของทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ และวรรณกรรม เพื่อให้เห็นคุณค่าและ ความงามทางศิลปวัฒนธรรม รวมถึงอารยธรรมของชาติ และของโลก	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
7	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ สวนดุสิต	ศิลปวิจักษณ์	<p>1.เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมนุษย์และประสบการณ์ทางสุนทรีย์</p> <p>2.เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของความงามในธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น</p> <p>3.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสุนทรียศาสตร์เชิงการคิดกับสุนทรียศาสตร์เชิงพฤติกรรมโดยสังเขปโดยสามารถจำแนกข้อแตกต่างของสุนทรียศาสตร์ทั้งสองด้านได้อย่างถูกต้อง</p> <p>4.เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของศิลปะและสามารถจำแนกประเภทของศิลปะทางทัศนศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และนาฏศิลป์</p> <p>5.เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของศิลปะกับการแสดงออกของมนุษย์</p> <p>6.เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีเบื้องต้นทางทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์</p> <p>ซึ่งถ้าผู้เรียนมีความรู้ในด้านต่างๆ ที่กล่าวมานั้นก็จะเป็นสะพานเพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้ง</p>	<p>ศึกษาความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายของสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีความงาม การรับรู้คุณค่าสุนทรีย์ภาพในธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าความงาม ความประณีตของมนุษย์ในบริบทของสังคม และศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตและสังคม</p>	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา

ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
8	มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระ นคร	สุนทรียศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ตน	<p>1.สามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตัวเอง อย่างมีทักษะ มีความรับผิดชอบ รู้จักวิเคราะห์ และแก้ปัญหาได้</p> <p>2.สามารถนำความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ งานด้านต่างๆมาพัฒนาตน สร้างมนุษย์สัมพันธ์ เชิงบวกและการสื่อสาร</p> <p>3.สามารถวิเคราะห์วิจารณ์และแลกเปลี่ยน ความรู้ให้เกิดคุณค่าทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม</p> <p>4.มีเจตคติที่ดี มีแนวคิดสุนทรียภาพเป็น แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต</p>	<p>การรับรู้สุนทรียภาพในความงามของธรรมชาติ การ สร้างสรรค์งานศิลปกรรมของมนุษย์ ด้านความเชื่อ ศาสนา สังคม บนพื้นฐานแห่งการมองเห็น การได้ยิน การ เคลื่อนไหวที่แสดงถึงความสามารถในการแสดงออกเชิง สร้างสรรค์งานศิลปกรรมแต่ละแบบ การพัฒนาทาง อารมณ์และสังคม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การนา ศิลปะมาประยุกต์ การแสวงหาความรู้และการสร้างสรรค์ ศิลปะที่นำไปสู่การเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง</p>	3
9	มหาวิทยาลัย ราชภัฏธนบุรี	สุนทรียภาพของ ชีวิต		<p>ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสุนทรียภาพ การรับรู้ การ เรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามในด้านศิลปะดนตรี และศิลปะการแสดง โดยมุ่งสร้างรสนิยมทางศิลปะ และ นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและ ของโลก</p>	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
10	มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทร เกษม	สุนทรียภาพของ ชีวิต	<p>1.ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง ที่มีต่อมนุษยชาติเพื่อส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>2.ผู้เรียนสามารถอธิบายหลักการทั่วไปของศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะการแสดงทั้งของตะวันตกและของไทยได้อย่างถูกต้อง</p> <p>3.ผู้เรียนสามารถเลือกชมงานศิลปะ ฟังดนตรี ชมนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงได้เหมาะสมตามวัยวุฒิ</p> <p>4.ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ความเข้าใจทางศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง มาใช้กับประสบการณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม</p>	ศึกษาความหมายทางสุนทรียศาสตร์ และความงามของศาสตร์ทางดนตรี นาฏศิลป์และศิลปะไทยและสากลให้เกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของศาสตร์ความงามสามารถวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศิลป์ โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้เชิงคุณค่า อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารสนิยมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	3

ตารางรายชื่อมหาวิทยาลัยและรายละเอียดวิชา					
ลำดับ	สถาบัน	ชื่อวิชา	วัตถุประสงค์	เนื้อหาวิชา	CR
8	วิทยาลัย พยาบาล ตำรวจ	ศิลปนิพนธ์	1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่า ของศิลปะ 2. เพื่อให้สามารถคิดวิเคราะห์ และเกิดความคิด สร้างสรรค์ด้านศิลปะได้ 3. ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ศึกษาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของศิลปะและดนตรี โดย สามารถคิดวิเคราะห์ และมีความคิดสร้างสรรค์งานด้าน ศิลปะได้	2

สรุปโดยรวมได้ว่า วิชา ศิลปวิจักษณ์ ศิลปนิพนธ์ สุนทรียภาพของชีวิต สุนทรียศาสตร์เพื่อการพัฒนาตน สุนทรียภาพกับชีวิต ความงดงามแห่งชีวิต มนุษย์กับศิลปะ: ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง ต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจพื้นฐานของศิลปะแขนงต่างๆ พร้อมทั้งสามารถคิดวิเคราะห์ความงาม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

คำชี้แจงในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยศึกษาในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา สื่อ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนวิชานี้ และแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาที่ส่งเสริมด้านสุนทรียภาพแก่ผู้เรียน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียน รายวิชานี้อยู่
2. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของนิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนวิชานี้ ในด้านต่างๆ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาข้อความเหล่านี้ว่าท่านมีความเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด เกี่ยวกับแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรีสำหรับนักศึกษา ปริญญาตรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปในการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี

ผู้วิจัยขอความกรุณาและขอความร่วมมือให้ท่านกรอกข้อมูลที่เป็นจริงและกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ เนื่องจากข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่งต่อการนำไปพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีระดับอุดมศึกษาต่อไป

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลขที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

เกณฑ์ในการพิจารณา

5	หมายถึง	ท่านคิดว่าข้อความนั้นเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	ท่านคิดเห็นว่าข้อความนั้นเห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	ท่านคิดเห็นว่าข้อความนั้นเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	ท่านคิดเห็นว่าข้อความนั้นเห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	ท่านคิดเห็นว่าข้อความนั้นเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
จุดประสงค์การเรียนการสอน 0. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสุนทรียภาพด้านความงามให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน	✓				
หมายความว่า ท่านคิดว่าจุดประสงค์การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสุนทรียภาพด้านความงามให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นั้นมีความเห็นด้วยมากที่สุด					

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับสถานภาพและความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

1.1 ( ) ชาย   1.2 ( ) หญิง

2. อายุ

2.1 ( ) 15-20ปี   2.2 ( ) 21-25 ปี
2.3 ( ) 26-30 ปี   2.4 ( ) มากกว่า 30 ปี

3. ท่านเรียนมัธยมปลายสาขา

3.1 ( ) วิทยาศาสตร์   3.2 ( ) ศิลป์คำนวณ
3.3 ( ) ศิลป์ภาษา

4. จบมัธยมปลายจากที่ไหน

4.1 ( ) กรุงเทพฯ   4.2 ( ) ต่างจังหวัด

5. สถาบันอุดมศึกษาที่เรียน

มหาวิทยาลัย.....

6. ชั้นปี.....

7. ผลการเรียนที่ผ่านมาได้เกรดเฉลี่ย.....

8. คณะที่สังกัด.....

6.1 วิชาเอก.....

9. ท่านคิดว่าสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

9.1 ( ) เหมือนกัน   9.2 ( ) แตกต่างกัน
9.3 ( ) คล้ายกัน   9.4 ( ) ถูกทุกข้อ

10.ทัศนคติต่อการศึกษารื่องของความงาม

10.1 ( ) น่าสนใจศึกษา   10.2 ( ) เรื่องเกี่ยวกับความฟุ้งเฟ้อ
10.3 ( ) เข้าใจยาก   10.4 ( ) ไร้สาระ

11. วิชานี้มีจำนวนผู้เรียนกี่คน

11.1 ( ) น้อยกว่า 50 คน   11.2 ( ) 50 -100 คน
11.3 ( ) 100-500 คน   11.4 ( ) มากกว่า 500 คน

สำหรับผู้วิจัย

V1

V2

V3

V4

V5

V6

V7

V8.1

V8.2

V9

V10

V11

12. ท่านเคยได้รับการจัดการระบบการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอะไรบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

12.1 ( ) Blackboard

12.2 ( ) FACEBOOK

12.3 ( ) โทรศัพท์เคลื่อนที่

12.4 ( ) E-BOOK

12.5 ( ) Web Base Learning

12.6 ( ) ระบบอื่นๆโปรดระบุ.....

13. ท่านเคยมีประสบการณ์ทางสุนทรียมาก่อนไหม

13.1 ( ) เคยมี   13.2 ( ) ไม่เคยมี

ถ้าท่านเคยมีประสบการณ์สุนทรีย์ท่านเกิด

อย่างไร.....

เมื่อใด.....

14. ท่านคิดว่าอารมณ์และประสบการณ์ทางสุนทรีย์เป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

14.1 ( ) คมด่า

14.2 ( ) ขนลุก

14.3 ( ) น้ำตาซึม

14.4 ( ) ตื่นตันใจ

14.5 ( ) สงสาร

14.6 ( ) เกลียดขัง

14.7 ( ) รักชาติ

14.8 ( ) อื่นๆ.....

สำหรับผู้วิจัย

V12.1

V12.2

V12.3

V12.4

V12.5

V12.6

V13

V14.1

V14.2

V14.3

V14.4

V14.5

V14.6

V14.7

V14.8

15. สื่อการเรียนการสอนที่ท่านคิดว่าเหมาะสมกับกระบวนการเรียนการสอน และช่วยให้ท่านเกิดความเข้าใจและเกิดความซาบซึ้งมากที่สุด (โปรดกรอกตัวเลขเพื่อแสดงการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

15.1 _____ สื่อเทคโนโลยี หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

15.2 _____ ตำราเรียน

15.3 _____ เอกสารประกอบการสอน

15.4 _____ หนังสืออ่านนอกเวลา

15.5 _____ แผ่นภาพโปสเตอร์

15.6 _____ ผลงานจริงทางทัศนศิลป์

15.7 _____ ซีดีเพลง

15.8 _____ ภาพจำลองงานทัศนศิลป์

15.9 _____ สไลด์ หรือ สไลด์มัลติมีเดีย

15.10 _____ วารสาร

15.11 _____ วิกิพีเดีย หรือภาพยนตร์

15.12 _____ YOUTUBE

15.13 _____ FACEBOOK

15.14 _____ การแสดง

16. ในสถาบันของท่านมีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1คำตอบ)

16.1 ( ) พิพิธภัณฑ์ศิลปะ

16.2 ( ) ห้องซ้อมดนตรี

16.3 ( ) ห้องจัดนิทรรศการศิลปะ

16.4 ( ) ห้องสมุดดนตรี

16.5 อื่นๆ.....

17. ท่านต้องการรู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับความงาม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

17.1 ( ) นิยามความงาม (Define the Beauty)

17.2 ( ) ตำแหน่งความงาม (Locus of Beauty)

17.3 ( ) การตัดสินคุณค่าความงาม (Aesthetic Judgment)

สำหรับผู้วิจัย

V15.1

V15.2

V15.3

V15.4

V15.5

V15.6

V15.7

V15.8

V15.9

V15.10

V15.11

V15.12

V15.13

V15.14

V16.1

V16.2

V16.3

V16.4

V16.5

V17.1

V17.2

V17.3

- 17.4 ( ) คุณค่าทางทัศนศิลป์ (Visual Art Value)
- 17.5 ( ) คุณค่าทางดนตรี (Music Value)
- 17.6 ( ) อื่นๆ.....
- 18.ท่านคิดว่าวิชานี้มีความสำคัญอย่างไร.....
.....
- 19.ท่านคิดว่าอะไรคือประเด็นหรือหัวใจหลักของวิชานี้.....
.....
- 20.ท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนควรมีคุณสมบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- 20.1 ( ) มีความรู้ทางสุนทรียศาสตร์
- 20.2 ( ) สามารถบรรยาย
- 20.3 ( ) ยกตัวอย่างให้เห็นภาพ
- 20.4 ( ) อูปรมย์ อูปรมา
- 20.5 ( ) สามารถใช้สื่อ ภาพและเสียง
- 20.6 ( ) พาผู้เรียนออกนอกสถานที่
- 21.ให้ท่านประมาณสัดส่วนของข้อสอบ อัตนัยและปรนัย
- ปรนัย ร้อยละ.....
- อัตนัย ร้อยละ..... รวมเป็น ร้อยละ 100 %

สำหรับผู้วิจัย

V17.4 V17.5 V17.6 V20.1 V20.2 V20.3 V20.4 V20.5 V20.6 V22

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนรายวิชาด้านสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์/ดนตรี

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
1. ท่านคิดว่าการศึกษาวิชาด้านสุนทรียภาพ(โปรดระบุชื่อวิชา.....)ที่ท่านเรียนมีจุดประสงค์เพื่อ						
1.1 เรียนแล้วเข้าใจแนวความคิดความงามของศิลปะในแขนงต่างๆได้						
1.2 สุนทรียภาพมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน						
1.3 สามารถเข้าใจความรู้สึกของศิลปิน โดยใช้ภาษาทางทัศนศิลป์/ดนตรี						
1.4 มีประสบการณ์ต่อความงามของทัศนศิลป์/ดนตรี						
1.5 เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้านไทย						
1.6 เกิดความซาบซึ้งต่อผลงานทางทัศนศิลป์/ดนตรี						
1.7 ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						
2.เนื้อหาวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์/ดนตรีนี้ควรประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้						
2.1 ความหมาย และความสำคัญของสุนทรียศาสตร์						
2.2 ประสบการณ์ทางสุนทรียะ						
2.3 ความหมายของศิลปะ						
2.4 ประเภทของศิลปะ						
2.5 จุดมุ่งหมายของงานศิลปะ						
2.6 คุณค่าของงานศิลปะ						
2.7 สุนทรียภาพที่อยู่ในทัศนศิลป์						
2.8 ความหมายและประเภทของทัศนศิลป์						
2.9 องค์ประกอบทางทัศนศิลป์						
2.10 สุนทรียภาพทางดนตรี						
2.11 ดนตรีกับวิถีชีวิตของมนุษย์						
2.12 องค์ประกอบของดนตรี						
2.13 ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย						
2.14 ความงามและคุณค่าของศิลปะตะวันตก						
2.15 คุณค่าทางสุนทรียภาพในศิลปะไทย/ดนตรีไทย						
2.16 การบูรณาการศิลปะและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน						

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
3.กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์/ดนตรี						
3.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายความหมายของทำนองเพลงที่เปิดให้ฟัง						
3.2 มีการแบ่งกลุ่มย่อยบรรยายถึงความรู้สึกหลังจากผู้สอนให้ดูงานศิลปะ						
3.3 ให้ความสำคัญผู้เรียนโดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.3.1 ผู้เรียนได้ค้นคว้าอิสระ						
3.3.2 ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น						
3.4 มีวิธีสอนโดยการบรรยายที่สามารถเข้าใจหลักการและทฤษฎีได้						
3.5 วิธีสอนโดยการอภิปรายและซักถามประกอบสื่อวีดิทัศน์						
3.6 มีวิธีการสอนโดยศึกษานอกสถานที่						
3.6.1 เข้าชมพิพิธภัณฑ์						
3.6.2 เข้าชมละคร						
3.6.3 ดูการแสดงดนตรี						
3.7 มีวิทยากรรับเชิญจากศิลปะสาขาอื่นมาร่วมบรรยายด้วยวิธีการ						
3.7.1 สาธิตการสร้างสรรค์งานศิลปะ						
3.7.2 สาธิตการแสดงดนตรี						
3.8 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน						
4. สื่อการเรียนการสอนในวิชาที่ท่านเรียน						
4.1 ขนาดของห้องเรียนหรือสถานที่เรียนมีความเหมาะสมดีแล้วกับจำนวนผู้เรียนไม่คับแคบ						
4.2 ท่านพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนของท่าน						
4.3 สื่อการสอนมีความเหมาะสมดีแล้วกับเนื้อหาวิชา						

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
	5	4	3	2	1	
4.4 ท่านเคยมีประสบการณ์เช่นเดียวกับในภาพเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อการสอนหรือวีดิทัศน์						
4.5 สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ช่วยกระตุ้นให้ท่านสนใจศิลปะมากขึ้น						
4.6 สื่อการสอนแบบง่ายๆ เช่นเครื่องเคาะจังหวะช่วยให้ท่านเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น						
5. ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์/ดนตรี						
5.1 แจ้งเกณฑ์ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ						
5.1.1 ผู้สอนประเมินความรู้ของผู้เรียน						
5.1.2 ผู้สอนประเมินความรู้ลักษณะซึ่งของผู้เรียน						
5.1.3 มีการประเมินโดยใช้การสังเกตพฤติกรรม						
5.2 มีการสอบเก็บคะแนนการเรียนทุกครั้งที่จบแต่ละเนื้อหา						
5.3 วิธีการวัดผลและประเมินผล						
5.3.1 มีการสอบกลางภาค						
5.3.2 มีการสอบปลายภาค						
5.3.3 มีการมอบหมายงานให้ค้นคว้า(รายงานย่อย)						
5.3.4 มีการมอบหมายทำรายงานอิสระตามความสนใจ						
5.3.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม						
5.3.6 การนำเสนอเรื่องที่นำเสนอหน้าชั้นเรียน						
5.3.7 มีการเปิดโอกาสในการซักถามข้อคิดเห็นกับผู้เรียนในชั้นเรียน						
5.4 ผู้สอนแจ้งผลการวัดประเมินผลแก่ผู้เรียนหลังการสอบ						
5.5 การวัดและประเมินผลใช้วิธีการหลายๆแบบร่วมกัน						
5.6 อื่นๆ (ตามความคิดเห็น)						
.....						
.....						

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างยิ่ง

ผู้วิจัย นายมนธวัช จำปานิล

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์
และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

บทนำ

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน วิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยศึกษาในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา สื่อ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนวิชานี้ และแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาที่ส่งเสริมด้านสุนทรียภาพแก่ผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนี้มีลักษณะกึ่งมีโครงสร้างเป็น ประเด็นการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชานี้

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่า ควรกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีในระดับอุดมศึกษาโดยเน้นวัตถุประสงค์ใด

1.1) ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องอะไร

1.2) ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรับซึ่งได้อย่างไรต่อความงาม

คำตอบ.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่า (ความซาบซึ้งในทัศนศิลป์และดนตรี) สุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีนั้น มีความสำคัญต่อผู้เรียนในด้านใด อย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าขอบเขตเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีที่ผู้เรียนควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง สัดส่วนของสาระที่สอนเป็นอย่างไร และควรมีลำดับเนื้อหาการสอนอย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีซึ่งปกติมักมีผู้เรียนจำนวนมาก ควรใช้วิธีการสอนแบบใดหรือเทคนิคใดบ้างจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง

คำตอบ.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าบทบาทของสื่อและการจัดระบบการใช้สื่อการเรียนการสอนในวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ และดนตรีซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากควรใช้ในรูปแบบใดบ้าง

คำตอบ.....
.....
.....

6.ท่านคิดว่าหลักการและกระบวนการวัดผลและประเมินผลวิชาสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพของผู้เรียน ควรวัดทั้งความรู้ ทักษะ และจิตพิสัย โดยใช้วิธีการใด

คำตอบ.....
.....
.....

7.ท่านคิดว่าในส่วนของผู้เรียนควรมีจุดมุ่งหมายอย่างไรและมีความต้องการอะไรจากการเรียนวิชานี้ หรือผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาฝึกฝนในด้านใด

คำตอบ.....
.....
.....

8.ท่านคิดว่าหากเป็นการบูรณาการเนื้อหาทัศนศิลป์และดนตรีเข้าเป็นเนื้อหาเดียวกัน ควรบูรณาการอย่างไร และในการสอน 16 ครั้ง ควรมีเนื้อหาอย่างไร

คำตอบ .....

9.ท่านมีวิธีการควบคุมชั้นเรียนขนาดใหญ่อย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

10. กลวิธีใดที่ท่านใช้ในการทำให้ผู้เรียนติดตามการสอน

คำตอบ.....
.....
.....

11. ท่านมีเกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมที่ถ่ายทอดสุนทรียภาพ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะได้อย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

12. ท่านมีวิธีวัดผู้เรียนว่ามีประสบการณ์ทางสุนทรียะได้อย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

13. ประสบการณ์ทางสุนทรียะจะถูกสร้างขึ้นในห้องเรียนขนาดใหญ่ได้อย่างไร

คำตอบ.....
.....
.....

14. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์และดนตรี (ประเด็นอื่นๆ)

คำตอบ.....
.....
.....

อาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์ .....
 สถาบัน.....
 จังหวัด.....
 วันที่สัมภาษณ์.....
 เวลาในการสัมภาษณ์.....

บันทึกข้อความ

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

ผู้สัมภาษณ์

นายมนธวัช จำปานิล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายมนธวัช จำปานิล เกิดเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2506 ที่จังหวัดสุพรรณบุรี
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาคณิตศาสตร์ ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2528 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2552